

Diplomatski stilovi hrvatskih predsjednika od 2010. do 2023.

Topić, Dragana

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, The Faculty of Political Science / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:114:090801>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-27**

Repository / Repozitorij:

[FPSZG repository - master's thesis of students of political science and journalism / postgraduate specialist studies / dissertations](#)

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Diplomski studij politologije

Dragana Topić

DIPLOMATSKI STILOVI HRVATSKIH PREDSJEDNIKA OD 2010. DO 2023.

DIPLOMSKI RAD

Zagreb, 2024.
Sveučilište u Zagrebu

Fakultet političkih znanosti
Diplomski studij politologije

DIPLOMATSKI STILOVI HRVATSKIH PREDSJEDNIKA OD 2010. DO 2023.

DIPLOMSKI RAD

Mentorica: izv. prof. dr. sc. Đana Luša

Studentica: Dragana Topić

Zagreb

lipanj, 2024

IZJAVA O AUTORSTVU

Izjavljujem da sam diplomski rad Diplomatski stilovi hrvatskih predsjednika od 2010. do 2023., koji sam predala na ocjenu mentorici izv. prof. dr. sc. Đani Luši, napisala samostalno i da je u potpunosti riječ o mojem autorskom radu. Također, izjavljujem da dotični rad nije objavljen ni korišten u svrhe ispunjenja nastavnih obaveza na ovom ili nekom drugom učilištu, te da na temelju njega nisam stekla ECTS - bodove. Nadalje, izjavljujem da sam u radu poštivala etička pravila znanstvenog i akademskog rada, a posebno članke 16-19. Etičkoga kodeksa Sveučilišta u Zagrebu.

ZAHVALA

Zahvaljujem se prof. dr. sc. Ivi Josipoviću na odvojenom vremenu i pomoći pri izradi diplomskog rada. Vaša nesebičnost i spremnost da podijelite svoje znanje i iskustvo bili su od neprocjenjive vrijednosti.

Hvala gđi. Božani Kelić iz Ureda predsjednika Republike Hrvatske na ustupljenim informacijama o službenim putovanjima predsjednika prof. dr. sc. Ive Josipovića.

Zahvaljujem se prof. dr. sc. Dejanu Joviću na pomoći u analizi predsjedničkog mandata prof. dr. sc. Ive Josipovića. Svojim ste me komentarima usmjerili na ono što je bitno u predsjedničkom mandatu prof. dr. sc. Ive Josipovića, a na kolegijima naučili kako analizirati vanjsku politiku.

Draga mentorice, izv. prof. dr. sc. Đana Luša, hvala što ste mi dali slobodu u odabiru teme, a posljedično i u odabiru metodologije i izrade rada. No, bitnije od toga, hvala što ste od prvog dana akademske suradnje i životni, a ne samo akademski, mentor. Svi Vaši savjeti, kao i pružene prilike, nesumnjivo će mi biti poticaj za dalje.

Mojim dragim prijateljima hvala na svim riječima ohrabrenja i podrške u procesu pisanja diplomskog rada, ali i tijekom cijelog studija. Nema smisla nabrajati Vas pojedinačno, ali svatko od Vas je uljepšao moj studentski život. Divne ste osobe i ostanite takvi. Hvala!

Na kraju, najveće hvala mojoj divnoj obitelji. Tata, mama, Martina i Filipe, hvala što ste u godinama studija bili najveća podrška koja je vjerovala u mene više nego ja sama. Uvijek ću pamtiti poruke pred ispit "Ne budi nevjerni Toma!" ili kratko "Sretno, javi kako je bilo." Izdržali ste sva moja negodovanja i preispitivanja i zato čestitke idu Vama. Bez vas, ovaj uspjeh ne bi bio moguć. *Volim vas!*

Dragana

SAŽETAK

U radu se analizira hrvatska vanjska politika kroz djelovanje predsjednika Republike kao sukreatora vanjske politike uz Vladu. Cilj je rada smjestiti djelovanje predsjednika u teorijski okvir o javnoj, sportskoj i/ili gospodarskoj diplomaciji promatrajući broj, ali i tematiku službenih putovanja predsjednika u druge države. Paralelno se uspoređuje sukladnost predsjedničkog djelovanja sa Strateškim planom MVEP-a kako bi se ispitala suradnja i poštivanje Ustava. Zaključak je kako hrvatski predsjednici razvijaju osobni diplomatski stil najviše se koristeći javnom diplomacijom, a pri tom su izabrali regiju na koju se primarno fokusiraju.

Ključne riječi: hrvatska vanjska politika; Ivo Josipović; Kolinda Grabar Kitarović; Zoran Milanović; diplomatski stil

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. REPUBLIKA HRVATSKA KAO MALA SILA.....	4
3. JAVNA DIPLOMACIJA	5
4. SPORTSKA DIPLOMACIJA.....	6
5. GOSPODARSKA DIPLOMACIJA	7
6. OVLASTI PREDsjedNIKA REPUBLIKE HRVATSKE	8
7. ANALIZA MANDATA IVE JOSIPOVIĆA.....	10
8. ANALIZA MANDATA KOLINDE GRABAR KITAROVIĆ	15
9. ANALIZA MANDATA PREDsjedNIKA ZORANA MILANOVIĆA	21
10. ZAKLJUČAK.....	27
11. LITERATURA.....	29
12. PRILOG 1.: Službeni posjeti predsjednika Ive Josipovića	35
13. PRILOG 2.: Nacrt Plana rada MVPEI za 2009.	42

1. UVOD

Nakon proglašenja samostalnosti, Republika Hrvatska pred sebe je postavila tri vanjskopolitička cilja. Prvi je bio ostvarivanje međunarodnog priznanja države, drugi osiguranje teritorijalne cjelovitosti i treći cilj ulazak države u NATO i Europsku uniju. Ispunjenje navedenih ciljeva može se promatrati kao završetak jedne faze hrvatske vanjske politike. Naime, u toj je fazi hrvatska vanjska politika bila jednociljna, odnosno ispunjavao periodično cilj po cilj. Ulaskom Hrvatske u Europsku uniju, započinje nova faza hrvatske vanjske politike, koja je trebala postati lepezasta, odnosno višeciljna (Jović, 2011: 8-13). Nakon što je Republika Hrvatska pristupila NATO savezu i Europskoj uniji, pred nju su postavljeni novi izazovi i očekivanja. Europska unija, a i šira međunarodna zajednica od Hrvatske očekuju da bude regionalna točka stabilnosti te da države Zapadnog Balkana slijede njezin primjer kako bi regija bila stabilna – bez napetosti i mogućnosti sukoba. Naime, nakon ulaska u Europsku uniju i savladavanja niza pristupnih prepreka Hrvatska je stečeno iskustvo mogla iskoristiti u specijaliziranju vanjske politike i usmjeravanja svog djelovanja k pomoći slabije razvijenim državama susjedstva na njihovom europskom putu (Jović, 2011: 17). S druge strane, postoji i mogućnost politike šutnje. U tom slučaju Hrvatska bi trebala prepoznati kontroverzne teme oko kojih će izabrati opciju nedjelovanja (Jović, 2011: 18).

Upravo stoga većina znanstvene literature o hrvatskoj vanjskoj politici razmatra položaj Hrvatske u odnosu na NATO savez, Ujedinjene narode ili Europsku uniju; ili odnos Hrvatske s državama u regiji ili velikim silama¹. S obzirom na postojeću prazninu u istraživanjima o akterima hrvatske vanjske politike, u fokusu rada je predsjednike Republike kao sukreator vanjske politike. Nastojeći razumjeti glavne odrednice vanjske politike nakon ostvarivanja dvaju najvažnijih državnih ciljeva, članstva u NATO-u i EU, u radu se poseban naglasak stavlja na diplomatske stilove analiziranih predsjednika, koji bi trebali ukazivati na prioriteta područja hrvatske vanjske politike.

Pri tome se polazi od sljedećeg istraživačkog pitanja: koji diplomatski stil su koristili predsjednici Ivo Josipović, Kolinda Grabar Kitarović i Zoran Milanović, odnosno na koji način su sukreirali i usmjeravali hrvatsku vanjsku politiku u istraživanom vremenskom periodu od 2010. do 2023.? Nadalje, istražuje se na koji su način tako kreirana vanjska politika, odnosno predsjedničke aktivnosti, usklađene sa strateškim planovima Ministarstva vanjskih i europskih poslova, odnosno

¹ Za potpuniji uvid pogledati akademske članke poput: Kotarski i Šelo-Šabić (2023), Raos (2023) i sl.

Vlade RH. Autorica time želi ispitati vodi li Republika Hrvatska skladnu vanjsku politiku ili svaka institucija stremi vlastitim interesima zaboravljajući ustavne odredbe. Iako su predsjednici Republike izgubili mnoge ovlasti promjenom Ustava, oni ostaju simbolički važni zbog velikog legitimiteta kojeg stječu izravnim izborom na funkciju. Promjenom polupredsjedničkog sustava u parlamentarni, u instituciji predsjednika Republike zadržane su znatne ovlasti na području vanjske politike, obrane i nacionalne sigurnosti (Boban, 2016: 164).

Polazeći od teze kako je Hrvatska mala država po nekoliko faktora: broj stanovnika, površina te veličina BDP-a (Luša i Mijić, 2013: 43–44), autorica smatra kako se Hrvatska zbog toga ne bi trebala oslanjati dominantno na sredstva tvrde moći u vanjskopolitičkom djelovanju, nego se mora okrenuti mekoj moći, odnosno moći privlačnosti i uvjeravanja. Cilj je autorice apliciranjem teorijskog okvira o različitim tipovima diplomacije u koje su bili aktivno uključeni, odnosno sudjelovali u njihovom kreiranju: javna, sportska i gospodarska diplomacija, odrediti diplomatski stil hrvatskih predsjednika. Pretpostavka je kako je svaki predsjednik razvio osobni diplomatski stil u granicama koje mu omogućava funkcija koju obnaša. Naravno, nemoguće je odrediti samo jedan oblik diplomacije kojim su se predsjednici koristili jer su primjeri idealtipski i određeni po specifičnoj situaciji, ali se može odrediti prevladavajući obrazac.

Hipoteza od koje autorica polazi jest da su predsjednici Josipović, Grabar Kitarović i Milanović koristili javnu diplomaciju kao najčešći tip diplomacije kako bi gradili pozitivnu sliku o Hrvatskoj u međunarodnom okruženju. Pri tome se analiziraju državničke aktivnosti predsjednika, odnosno državnički posjeti koji predstavljaju manifestaciju diplomatskih stilova i promocije Republike Hrvatske posredstvom javne diplomacije. To je samo jedna od dimenzija diplomatskog stila predsjednika, te na isti sigurno utječu mnogobrojni drugi faktori poput učestalosti javnih nastupa u stranim medijima, broja primljenih stranih delegacija, promocije domaćih poduzetnika i sl.

Kako bi ispitala prethodno navedene teze i polazna istraživačka pitanja, autorica analizira diplomatske stilove troje hrvatskih predsjednika: Ive Josipovića (2010. – 2015.), Kolinde Grabar Kitarović (2015. – 2020.) i Zorana Milanovića (2020. - 2023)². Predsjednik Franjo Tuđman i predsjednik Stjepan Mesić nisu dio istraživanja iz više razloga. Prvenstveno, predsjednik Tuđman djelovao je u okviru polupredsjedničkog sustava vlasti, čime je imao veći manevarski prostor i nemoguće je komparirati ulogu predsjednika u polupredsjedničkom i parlamentarnom sustavu

² Ovaj rad pisan je za vrijeme trajanja predsjedničkog mandata Zorana Milanovića te je istraživanje obuhvaća podatke nastale do kraja 2023. godine.

vlasti. Također, ratne godine (1991. - 1995.) uvjetovale su broj državičkih posjeta koje je predsjednik Tuđman odradio (višestruki razlozi - mirovni pregovori, uspostava novih diplomatskih odnosa i sl.). Nadalje, predsjednici Tuđman i Mesić osvojili su dva predsjednička mandata, odnosno na predsjedničkoj funkciji bili su deset godina te se zbog toga analiziraju mandati predsjednika Josipovića i Milanovića te predsjednice Grabar Kitarović, koji su u trenutku pisanja ovog rada (2024.) trajali pet godina (nepunih pet u slučaju predsjednika Milanovića).

Rad je zamišljen kao analiza uspješnosti vanjske politike hrvatskih predsjednika s obzirom na usklađenost sa strateškim planovima Ministarstva vanjskih i europskih poslova (u nastavku MVEP) te s obzirom na osobni diplomatski stil kojim se koristio svaki od predsjednika, odnosno predsjednice. Usklađenost predsjedničkog djelovanja sa strateškim planovima MVEP-a jednim dijelom može se analizirati promatrajući predizborne predsjedničke programe te se želi vidjeti jesu li predsjednički kandidati kreirali iste ciljeve kao MVEP ili su planirali provoditi samostalnu politiku. Za istraživanje osobnog diplomatskog stila promatraju se državnički posjeti predsjednika Josipovića, Grabar Kitarović i Milanovića. Po uzoru na Ostrander i Rider, koji su promatrali kako američki predsjednici alociraju svoje vrijeme u posjetima drugim državičima (2018), cilj je odrediti koliko je svaki predsjednik imao posjeta, koliko je dana mandata proveo putujući te je li se u svojim putovanjima fokusirao na određenu regiju. Dizajn je istraživanja, dakle, mali broj slučajeva, odnosno posjeti troje hrvatskih predsjednika te komparacija njihovih aktivnosti u sklopu predsjedničkog mandata. Pri njihovoj analizi, koristi se i kvantitativna i kvalitativna metoda kako bi se dobila što potpunija slika diplomatskog stila. Kvantitativna analiza uključuje broj posjeta i broj dana provedenih na putu, dok se kvalitativna odnosi na grupiranje posjeta po regijama i praćenje postoji li određeni obrazac djelovanja. Zbog ograničenosti opsega diplomskog rada izostavljeni su posjeti stranih državičnika hrvatskim predsjednicima, koji čine drugu dimenziju kroz koju se može promatrati predsjednički diplomatski stil. Također, pri usporednoj analizi predsjedničkih programa i strategija MVEP-a koristit će se tematska analiza kako bi se ispitalo postoji li podudarnost navedenih i u kojoj mjeri.

S obzirom na ovlasti koje ima predsjednik Republike, ali i činjenicu da je sukreator vanjske politike uz Vladu Republike Hrvatske, u radu se provjerava sukladnost predsjedničkih programa sa strategijama Ministarstva vanjskih i europskih poslova, odnosno Vlade. Time se želi provjeriti postoji li suradnja ili svatko dolazi sa svojim vanjskopolitičkim dnevnim redom želeći ostaviti svoj trag. Neki autori tvrde kako je vanjska politika posebna politika koja zahtijeva dosljednost i tajnost te bi upravo zato bila nužna suradnja dvije institucije (Kostadinov, 2021: 146).

Rad je strukturiran kroz teorijski okvir u kojem će se objasniti pojam male države i važnosti upotrebe meke moći za takvu državu. Kako se male države primarno koriste mekom moći, odnosno diplomacijom, u radu se definiraju javna, sportska te gospodarska diplomacija s nekoliko primjera djelovanja odabranih hrvatskih predsjednika. Glavni dio rada čine tri poglavlja u kojima se promatraju predsjednički mandati – prvenstveno kroz analizu strategija MVEP-a i predsjedničkih programa, a potom i predsjednički posjeti. Zadnji dio rada uspoređuje glavne nalaze o svim predsjednicima te donosi zaključak o njihovoj uspješnosti u obavljanju svog dijela kreiranja i obnašanja dužnosti hrvatskog diplomata.

2. REPUBLIKA HRVATSKA KAO MALA SILA

Prema kriterijima koji se mogu naći kod nekolicine autora, a Luša i Mijić su ih okupile na jednom mjestu, jasno je kako Republika Hrvatska spada u male države po broju stanovnika, veličini BDP-a, ali i po broju glasova u Europskom parlamentu (2012: 43). Upravo zato, Hrvatska se u međunarodnim odnosima ne može koristiti metodama kojima se koriste velike države. Velike države svoj položaj u međunarodnim odnosima grade, među ostalim, na sredstvima prisile. Prisila može biti vojna, zahvaljujući velikoj vojnoj industriji koju posjeduje određena država ili ekonomska, zbog velike ekonomske otpornosti te države, koja primjerice može nametati poreze drugim državama bez većih posljedica - npr. za vrijeme predsjednika Trumpa u SAD-u (Gurgu i Cociuban, 2016: 129, Telegram.hr, 2017). S druge strane, Hrvatska je pristupanje NATO-u kao vojno - političkom savezu promatrala kao strateški cilj vanjske politike znajući da, iako postoji učestalo ulaganje u vojsku, nije u potpunosti samodostatna. Slična je situacija i u odluci Hrvatske da želi biti dijelom Europske unije. Osim što je riječ o osjećaju pripadnosti istoj kulturi i vrijednostima, svakako je ekonomska korist veliki faktor pridruživanja. Spomenuti su samo neki od razloga priključivanja malih država međunarodnim organizacijama i savezima.

Male države, odnosno u ovom slučaju Hrvatska, pred sobom imaju dominantno sredstva meke moći kako bi u međunarodnim odnosima postigle ciljeve koje žele. Meka moć, prema Nyeu je, „drugi aspekt moći - koji se javlja kada jedna zemlja prisili druge zemlje da žele ono što ona želi” (Nye, 1990: 166). Dakle, ona podrazumijeva državničko umijeće i sposobnost kojom državnici utječu na druge da ih slijede bez da pri tom koriste sredstava prisile već na osnovu uvjeravanja ili afiniteta druge države (Wilson, 2008: 114). Meka moć temelji se na kulturi i političkim idejama države (Gurgu i Cociuban, 2016: 129). Popularnost upotrebe meke moći u međunarodnim odnosima intenzivirala se nakon 2003. godine odnosno invazije SAD-a na Irak, kako bi se svijetu

prikazali u drugačijem svijetlu (Zamorano, 2016: 167). Taj primjer krenuli su slijediti državnici diljem svijeta te sve više može vidjeti upotreba meke moći. Ipak, meku moć ne kreira samo djelovanje državnika, već cijeli niz nedržavnih aktera – od umjetnika, znanstvenika pa do poduzetnika – njihove ideje stvaraju kulturu države koja postaje poznata i prepoznatljiva po svijetu (Gurgu i Cociuban, 2016: 131). Meka moć u prvom planu podrazumijeva upotrebu diplomacije, a ne sile, a ovdje se promatra upotreba javne, sportske i gospodarske diplomacije na primjeru Republike Hrvatske.

3. JAVNA DIPLOMACIJA

Javna diplomacija postaje dominantno sredstvo međunarodnih odnosa nakon Drugog svjetskog rata, odnosno za vrijeme Hladnog rata i nametanja ideologija Zapada i Istoka (Gilboa, 2008: 55). S obzirom na kontinuitet i značaj korištenja javne diplomacije, postavlja se pitanje definicije samog pojma. Javnu diplomaciju moguće je definirati kroz ciljeve koje postavlja, odnosno prihvatanje vrijednosti države A u državi B ili se pak može definirati kao djelovanje u svrhu postizanja istog cilja. Najčešći oblik djelovanja jest direktna komunikacija države A s javnosti države B te se očekuje da će oni izvršiti pritisak na vlast i da će doći do željene promjene (Gilboa, 2008: 57). Primjer takva djelovanja mogu biti sredstva masovne kulture poput filma koji prikazuje određene vrijednosti, dok javnost stvara afinitet prema tim vrijednostima i ima mogućnost svoju vlast natjerati na promjenu. Nadalje, jedna od definicija javne diplomacije uključuje planiranje i provođenje raznih aktivnosti u poljima obrazovanja, kulture i vijesti s istim ciljem, odnosno utjecajem na građane, a potom i na vlast (Gilboa, 2008: 57). Upravo zato javna se diplomacija često može koristiti kao instrument ili način provođenja propagande, no postoji jasna razlika. Javna diplomacija temelji se na poznatim činjenicama i realnosti, dok je propaganda spoj činjenica i izmišljenih informacija (Gurgu i Cociuban, 2016: 131).

Javna diplomacija temelji se na sedam stupova. Prvi stup javne diplomacije je zagovaranje politike, odnosno usmjeravanje svih politika i aktivnosti diplomacije kako bi se njima podržavali nacionalni interesi i ispunile zadaće u međunarodnom okruženju. Drugim riječima, javna diplomacija mora osigurati razumijevanje politika države onakvima kakve one uistinu jesu (Ross, 2003: 22). Kako bi politike postizale svoj ciljeve, važan je drugi stup javne diplomacije, odnosno kontekst. Ne mogu se promicati politike poput slobode govora ili poštivanja različitosti, ako se ne poštuju unutar same države (Ross, 2003: 23). Treći i četvrti stup javne diplomacije povezani su jer se odnose na poruke koje se prenose – poruke moraju biti konzistentne, istinite i vjerodostojne te moraju biti

specifične za situaciju i okruženje u kojem se prenose (Ross, 2003: 24). Kako bi poruke bile prenesene, važna je suradnja koja čini peti stup javne diplomacije. U prijenosu poruka, vladi je nekad potrebno partnerstvo s lokalnim medijima, grupama ili pak vladom druge države (Ross, 2003: 25-26). Šesti stup javne diplomacije nadovezuje se na prethodni – kreiranje saveza i partnerstva. Kroz zajedničke organizacije dijele se iste vrijednosti te je veća šansa uspjeha politika javne diplomacije (Ross, 2003: 26). Na kraju, javna diplomacija počiva na idejama iskrenog dijaloga te posvećenosti razumijevanju drugačijih kultura. Upravo zato javna diplomacija treba set razmjena poput kulturalnih, obrazovnih i gospodarskih, kojima se upoznaje kultura domaćina, ali i domaćin upoznaje kulturu drugih (Ross, 2003: 27).

Javna diplomacija podrazumijeva i razne upotrebe kulture. Države koje prepoznaju potencijal u kulturi za izgradnju nacionalnog identiteta, ulažu sredstva u umjetnost, znanost i ostale forme izražavanja (Zamorano, 2016: 168). Tako javna diplomacija može biti izgradnja kulturnih centara u drugim državama, programi razmjene koji su se koristili još u Rimskom Carstvu te politike namijenjene dijaspori (Ibid).

4. SPORTSKA DIPLOMACIJA

Sportska diplomacija postoji još od stare Grčke iako ju nitko nije takvom nazivao. Za vrijeme Olimpijskih igara u Ateni bilo bi sklopljeno primirje između grčkih gradova-država sve dok igre traju te se taj mir ne bi prekršio, što ukazuje na značaj sporta u diplomatskim odnosima (Murray, 2012: 576). Sport postaje sredstvo diplomacije kad je primjerice država domaćin velikih sportskih natjecanja. U tom slučaju diplomacija se ne odvija samo između država, nego i nevladinih organizacija i pojedinaca (Rofe i Postelthwaite, 2021: 364).

Nerijetko je državama cilj organizacija velikih sportskih natjecanja poput Olimpijskih igara ili Svjetskog nogometnog prvenstva, znajući da im to doprinosi ugledu u međunarodnoj političkoj areni. Kroz 20. stoljeće, nakon dva svjetska rata, države su se koristile sportom kako bi popravile svoj ugled – npr. Japan koji je bio domaćin Olimpijskih igara 1964., koje je iskoristio kako bi popravio odnose sa Zapadom, ali i kako bi svijet bolje upoznao i razumio japansku kulturu (Rofe i Postelthwaite, 2021: 367-368). S druge strane, postoje i negativni primjeri sportske diplomacije. U pripremi za Zimske olimpijske igre, ruski predsjednik Vladimir Putin trošio je ogromne količine novca želeći impresionirati svijet, dok su istovremeno u Rusiji narušavane temeljne ljudske slobode. Ovaj se primjer može smatrati negativnim jer su politike narušavanja temeljnih ljudskih

sloboda zasjenjene primatom sportskog natjecanja, koje je zakupilo pozornost cijelog svijeta (Simons, 2021: 2).

Kao što diplomacija promiče vrijednosti mira te svjetskog poretka i stabilnog društva, sport podrazumijeva poštovanje, toleranciju i disciplinu te je zato kompatibilan s diplomacijom. To je prepoznao i *State Department* koji zapošljava sportske izaslanike kako bi pomogli premostiti kulturološke razlike i približiti ljude putem dijaloga i većeg razumijevanje kultura (Murray, 2012: 582). Jedan od najpoznatijih primjera sportske diplomacije je takozvana *ping-pong* diplomacija koja je poboljšala odnose SAD-a i NR Kine nakon dvadeset trogodišnjeg neprijateljstva uzrokovanog Drugim svjetskim ratom i Hladnim ratom (Murray, 2012: 583). Promatrajući Republiku Hrvatsku postoji nekoliko primjera uspješnog korištenja sportske diplomacije. Prvi primjer uspješne upotrebe sportske diplomacije svakako su ljetne Olimpijske igre 1992., kada je šira svjetska javnost po prvi put upoznala hrvatsku himnu i zastavu zahvaljujući uspjesima hrvatske košarkaške reprezentacije i Draženu Petroviću (Andrić, 2021: 797). Drugi veliki uspjeh hrvatskih sportaša svakako je treće mjesto hrvatske nogometne reprezentacije na Svjetskom prvenstvu 1998., pa zlato rukometaša na Olimpijskim igrama 2004. Stoga ne čudi da je Hrvatska 2009. uspjela izboriti domaćinstvo svjetskog rukometnog prvenstva te će ponovno domaćin biti 2025. pa sve do izvrsnih nogometnih postignuća - drugo mjesto na Svjetskom prvenstvu u Rusiji 2018.- nakon kojeg je zabilježena rekordna turistička sezona (Telegram.hr, 2020, Vlada.gov.hr, 2023a). Ipak, najbolji primjer hrvatske sportske diplomacije su sportaši koji su svojim uspjesima učinili da ih cijeli svijet prepoznaje, a Hrvatsku povezuje s njima – Davor Šuker, Janica Kostelić, Luka Modrić, braća Sinković i mnogi drugi.

5. GOSPODARSKA DIPLOMACIJA

Gospodarska diplomacija postoji još otkada se zajednice politički organiziraju, no pojam gospodarske diplomacije i analiza istog počinje tek s 21. stoljećem. Definirati se može kao niz aktivnosti koje država poduzima u međunarodnoj areni kako bi povećala svoju ekonomsku aktivnost (Žirovčić, 2016: 1). Aktivnosti koje države poduzimaju uključuju reklamiranje države kao privlačne destinacije za investicije te organiziranje bilateralnih gospodarskih sastanaka s istim ciljem (Ibid: 3). Time sudionici postaju ne samo države, nego i međunarodne organizacije poput Svjetske trgovinske organizacije (WTO), Međunarodnog monetarnog fonda (MMF), Svjetske banke, ali i multinacionalne kompanije (npr. Coca-Cola, Samsung) (Ibid: 2).

Gospodarska diplomacija može biti pozitivna i negativna. Kada je pozitivna ona podrazumijeva ekonomsku pomoć (potpore, pozajmice), razvojnu pomoć (razvoj poljoprivrede, školstva, industrije) te sklapanje trgovinskih dogovora. Kao primjer pozitivne gospodarske diplomacije može se navesti Marshallov plan kojim je SAD uputio financijsku pomoć u „demokratsku“ Europu po završetku Drugog svjetskog rata ili Europski socijalni fond (Ibid: 5).

S druge strane, negativni oblici gospodarske diplomacije podrazumijevaju sankcije kao što su blokiranje imovine, smanjivanje ili potpuni prestanak trgovine te su upućene jednoj državi od druge (ili skupine država) kako bi ona promijenila svoje ukupno djelovanje – npr. kršenje ljudskih prava ili nepoštivanje suverenosti drugih država (Ibid: 7). Negativna gospodarska diplomacija posebno je vidljiva zadnjih par godina na primjeru Rusije i odnosa s ostatkom svijeta. Imovina ruskih kompanija zamrznuta je svuda po svijetu, bojkotiraju se ruski umjetnici i sportaši što sve utječe na ekonomsku aktivnost (Ius.info.hr, 2018). Ipak, ekonomske sankcije ne utječu samo na sankcioniranu državu, nego na cijelu svjetsku ekonomiju zbog utjecaja globalizacije. Tako je nakon sankcija Rusiji, cijeli svijet osjetio poskupljenje energenata, a posljedičan utjecaj na cijelu ekonomiju (Tportal.hr, 2022).

Uspješni primjeri hrvatske gospodarske diplomacije svakako su aktivnosti 10 hrvatskih tvrtki koje su prepoznate kao najbrže rastuće u Europi na Deloitteovom natječaju za 50 najbrže rastućih tehnoloških tvrtki u Srednjoj Europi (Sinčić Ćorić, 2021: 810). Nadalje, učinkovit primjer hrvatske gospodarske diplomacije je suradnja države s Matom Rimcem i brendiranje njegove Nevere kao najbržeg sportskog električnog automobila koji dolazi iz Hrvatske (Boromisa, 2021: 651).

6. OVLASTI PREDSJEDNIKA REPUBLIKE HRVATSKE

Nakon ustavnih promjena 2000. i prelaska s polupredsjedničkog na parlamentarni sustav vlasti, ovlasti su predsjednika značajno smanjene u korist Vlade i premijera (Boban, 2017: 151, 164). Promjenom Ustava nije se napustio izravni izbor predsjednika Republike, koji sa sobom donosi najveću legitimaciju, iako su ovlasti institucije predsjednika značajno smanjenje. To je dovelo do nerazmjera ovlasti i legitimiteta, a još nedovoljno razvijeno civilno društvo i biračko tijelo nisu zahtijevali promjenu jednog od ta dva faktora (Boban, 2017: 164). Kao što Boban navodi, ni političari nisu bili spremni na smanjenje ovlasti, jer su od uspostave samostalnosti svjedočili jakoj instituciji predsjednika Republike te je jedan od predsjedničkih kandidata u izbornoj kampanji izjavio da „ne namjerava biti fikus u predsjedničkom uredu“ (2017: 164). Kako bi se postigao

kompromis, ovlasti predsjednika nisu u potpunosti svedene na ceremonijalne već mu je ostala mogućnost djelovanja u domeni vanjske politike i obrane i nacionalne sigurnosti (Boban, 2017: 164).

Prvenstveno, predsjednik Republike zajedno s Vladom Republike Hrvatske sudjeluje u kreiranju i provedbi vanjske politike (Vulić, 2015: 27). Time predsjednik Republike nije samo akter vanjske politike, nego je i njezin kreator što mu daje mogućnost da stvara vlastitu agendu i promiče ju. Nadalje, predsjednik Republike predstavlja Republiku Hrvatsku u državi i inozemstvu (Ibid). Prema članku 99. Ustava, predsjednik Republike na prijedlog Vlade i uz supotpis predsjednika Vlade odlučuje o osnivanju diplomatskih misija i konzularnih ureda Republike Hrvatske u inozemstvu. Dalje, predsjednik Republike na prijedlog Vlade i uz mišljenje nadležnog odbora Hrvatskog sabora donosi odluku o postavljanju i opozivu šefova diplomatskih misija Republike Hrvatske u inozemstvu, uz prethodni supotpis predsjednika Vlade Republike Hrvatske. Za kraj, predsjednik Republike prima vjerodajnice i opozivna pisma inozemnih šefova diplomatskih misija (Hrvatski sabor, 2019: 34).

Kao što Kostadinov zaključuje, znatne ovlasti u domeni vanjske politike koje ima predsjednik Republike mogu često biti izvor sukoba između predsjednika Republike i predsjednika Vlade, osobito u periodu kohabitacije (2021: 132–133). U periodu kohabitacije, svaki će akter pokušati osvojiti što više moći za svoju instituciju i time nametnuti provođenje svoje politike. To je često slučaj upravo s postavljanjem i opozivanjem šefova diplomatskih misija jer se od svakog imenovanja očekuje provođenje određene politike. Kada predsjednik Republike nije zadovoljan predloženim imenima, može reagirati uskraćivanjem svog potpisa, odnosno ne potpisati imenovanje u zadanom roku i tako natjerati Vladu na pronalazak novog kandidata (Kostadinov, 2021: 144).

Za neke autore, jednaka važnost potpisa predsjednika Republike i predsjednika Vlade predstavlja „crnu točku ustava“ jer su institucije podjednako važne i ne postoji način, osim dogovora aktera, za rješavanje sukoba (Ibid: 145). Promjenom Ustava stvorena je nepisana praksa da pri izboru šefova diplomatskih misija pola predstavnika izabere predsjednik Republike, a drugu polovinu predsjednik Vlade. I u slučajevima kohabitacije (npr. Predsjednik Stjepan Mesić i premijer Ivo Sanader) poštivala se takva praksa, sve do posljednje kohabitacije između predsjednika Republike Zorana Milanovića i predsjednika Vlade Andreja Plenkovića, gdje je 2021. došlo do prvog većeg konflikta u izboru šefova diplomatskih misija (Novilist.hr, 2021).

Krajem 2020. i početkom 2021. istekli su mandati 28 diplomata, a predsjednik i premijer nisu mogli pronaći zajednički jezik. Predsjednik Republike tvrdio je kako je on posljednja brana u ovladavanju jedne stranke svim institucijama i postavljanju vlastitih ljudi te nije htio potpisom odobriti imenovanje 12 kandidata za mjesto veleposlanika, dok je predsjednik Vlade odbacivao ideju o podjeli imenovanja, na način da pola diplomata izabere predsjednik, a drugu polovinu vlada, kao u prethodnim slučajevima kohabitacije (Tportal.hr, 2021). Prijepor oko imenovanja veleposlanika trajao je skoro dvije godine te su pregovori bili zamrznuti, a hrvatska je diplomacija ostala sa 70% ispraznjenih veleposlaničkih mjesta (Tportal.hr, 2023). Obzirom da novi šefovi misija nisu do sad imenovani, očekuje se kako će predsjednik Republike i Vlade uspostaviti međusobnu suradnju te ih imenovati nakon novog saziva Sabora, koji proizlazi iz parlamentarnih izbora održanih u travnju 2024. godine.

7. ANALIZA MANDATA IVE JOSIPOVIĆA

Prema dokumentu MVEP-a³ ciljevi Hrvatske u razdoblju od 2009., kada započinje izborna utrka Ive Josipovića, pa do 2013. godine odnosili su se na pristupanje Europskoj uniji te pozicioniranje Hrvatske unutar NATO saveza. Nadalje, u dokumentu MVEP-a posebno se promatraju odnosi sa susjedima, gdje se planirao nastavak suradnje s Bosnom i Hercegovinom, osobito po pitanju statusa Hrvata te povratka izbjeglica. MVEP ocjenjuje kako je suradnja s Crnom Gorom dobra te očekuje intenzifikacija odnosa u području gospodarske suradnje, a sa Srbijom se nastojala povećati razina bilateralnih odnosa koji bi doprinijeli većoj suradnji u sklopu euro integracijskog procesa. Predsjednik Josipović istaknuo⁴ je kako je najveći cilj njegovog vanjskopolitičkog djelovanja bio siguran ulazak Hrvatske u Europsku uniju, kao i popravljanje odnosa sa susjedima. Iz njegove perspektive, odnosi sa Srbijom i Bosnom i Hercegovinom bili su narušeni zbog svakodnevnih nacionalističkih poruka i s jedne i s druge strane koje su služile kao poluga za skupljanje političkih bodova. Po njemu, postojala su otvorena pitanja i sa Slovenijom, Italijom i Crnom Gorom, no odnosi nisu bili kritični kao s BiH i Srbijom.

U trenutku stupanja Ive Josipovića na dužnost predsjednika RH parlamentarnu većinu držao je HDZ te dolazi do kohabitacije s obzirom na suprotne političke strane. Ta je kohabitacija dobila

³ Dokument ustupljen autorici od strane MVEP-a. Vidi Prilog 2.

⁴ Autorica je pri izradi diplomskog rada provela e-mail intervju s bivšim predsjednikom prof. dr. sc. Ivom Josipovićem.

jasne crte već na samom početku mandata kada je Josipović održao govor u Parlamentarnoj skupštini u Sarajevu i priznao da su počinjeni zločini i od hrvatske strane u hrvatsko-bošnjačkom sukobu 1993.-94., izražavajući žaljenje te želju za napuštanjem nacionalističkih politika kako bi se obnovilo društveno tkivo Bosne i Hercegovine. Odgovor HDZ-a, odnosno tadašnjeg potpredsjednika stranke Andrije Hebranga, bio je želja za opozivom predsjednika Republike (Jović, 2010: 9-10). Sva druga nastojanja Josipovića za izgradnjom boljih odnosa sa susjedima, prvenstveno sa Srbijom, dočekana su na sličan način. Djelovanje Josipovića treba promatrati i kroz prizmu pristupanja Hrvatske Europskoj uniji. Naime, od Hrvatske se očekivalo da pokaže da može biti dobar susjed i promicatelj demokracije i stabilnosti u jugoistočnoj regiji te je upravo zato važno njegovo nastojanje za suradnjom. Jović ističe kako se djelovanje Josipovića može promatrati kroz teoriju funkcionalizma u međunarodnim odnosima prema kojoj dvije države pronalaze teme koje su im zajedničke te tako stvaraju diplomatske odnose (2010: 6-7) Za Hrvatsku i Srbiju to je bila tema suzbijanja organiziranog kriminala i korupcije, a njihova suradnja prepoznata je i prihvaćena i na razini Europske unije (Jović, 2010: 7).

Godine 2011. dolazi do promjene parlamentarnih snaga te na vlast dolazi SDP, zbog čega period kohabitacije prestaje (Balkans.aljazeera.net, 2011). Iste je godine potpisan i Pristupni ugovor s Europskom unijom, što je zapravo donijelo određenu vrstu olakšanja u području vanjske politike. Analizirajući Strateški plan MVEP-a za razdoblje 2013.-2015. vidljivo je kako se naglašava koordinacija djelovanja unutar Europske unije te jačanje kapaciteta s obzirom na nove okolnosti odnosno punopravno članstvo. Nadalje, ističe se bilateralna i regionalna suradnja, čime se zapravo ne može vidjeti veće odstupanje djelovanja predsjednika Republike u odnosu na Strateški plan MVEP-a.

Službena inauguracija i primopredaja dužnosti Ivi Josipoviću održana je 18. veljače 2010. godine. Kako je Hrvatska u travnju 2009. postala punopravna članica NATO saveza, a paralelno je vodila pregovore za članstvo u Europskoj uniji, prva godina mandata predsjednika Josipovića obilježena je službenim putovanjima. Po predsjedniku Josipoviću, iako je Hrvatska ostvarivala svoje vanjskopolitičke ciljeve na globalnom planu, odnosi sa susjedima su zanemareni i narušeni⁵. Zato ne čudi da je prvi službeni posjet predsjednika Josipovića bio Bosni i Hercegovini. Govorom u Parlamentarnoj skupštini predsjednik Republike istaknuo je želju za prestankom upotrebe manipulativnih nacionalističkih politika u već razorenom društvenom tkivu Bosne i Hercegovine

⁵ Autorica je pri izradi diplomskog rada intervjuirala bivšeg predsjednika, prof. dr. sc. Ivu Josipovića.

koje siju dodatnih strah (Jović, 2010: 8). U istom se posjetu Bosni i Hercegovini predsjednik Josipović poklonio i hrvatskim i bošnjačkim žrtvama rata s početka 1990-ih.

Nadalje, u prvoj godini mandata predsjednik Josipović bio je i u službenom posjetu Republici Srbiji te je s predsjednikom Tadićem napravio značajne iskorake u stabiliziranju narušenih diplomatskih odnosa između Hrvatske i Srbije. To je bio prvi korak od strane hrvatskog predsjednika nakon susreta dvaju predsjednika u Opatiji. Diplomatski odnosi Hrvatske i Srbije bili su narušeni iz više razloga – Hrvatska je 2008. priznala Kosovo, godinu dana nakon postala je članica NATO saveza, a pristupanje Europskoj uniji dio političkih elita u Hrvatskoj gledao je kao polugu za utjecaj na države u susjedstvu kao što je Slovenija blokirala hrvatske pregovore želeći tako riješiti pitanje granica (Jović, 2010: 3, 17). Svi ti događaji uz već povijesno opterećen odnos doveli su do dodatnog zahlađenja odnosa.

Tijekom prve godine mandata, predsjednik Josipović bio je još u službenom državnom posjetu Sloveniji, Slovačkoj, Mađarskoj, Austriji, Crnoj Gori, Makedoniji i Svetoj Stolic i Suverenom Malteškom redu. Tijekom posjeta Sloveniji i Slovačkoj predsjednik Josipović sudjelovao je na gospodarskim forumima, a u Makedoniji se susreo s predstavnicima hrvatske zajednice i hrvatskim gospodarstvenicima te s predstavnicima Hrvata u Srbiji. Osim posjeta europskim institucijama, tijekom prve godine mandata predsjednik Josipović se fokusirao na susjedne države, što je vidljivo i iz trilateralnog sastanka u Pečuhu s predsjednicima Mađarske i Srbije, ali i više posjeta Bosni i Hercegovini gdje je primio i nagradu za osobu godine⁶.

U drugoj godini mandata, predsjednik Republike odradio je osam državnih posjeta. Tijekom posjeta Njemačkoj i Mađarskoj predsjednik je sudjelovao na većim gospodarskim forumima, a još je posjetio Češku, Tursku, Finsku, Estoniju, Monako i SAD. Tijekom posjeta SAD-u predsjednik Josipović susreo se i s hrvatskom zajednicom u Chicagu, ali i sa senatorima Hrvatskog kongresnog kluba. U drugom posjetu SAD-u iste godine predsjednik Josipović sudjelovao je na konferenciji „Amerika na raskrižju: Daytonski sporazum i početak diplomacije 21. stoljeća” čime se opet, indirektno, posvetio državama u susjedstvu. Tijekom iste godine, predsjednik je bio četiri puta u Bosni i Hercegovini od čega je zanimljivo istaknuti susret s predstavnikom Bošnjaka Bakirom Izetbegovićem kojim su javnosti pokazali stabilizaciju odnosa između Hrvatske i Bosne i Hercegovine, kao i to da je bio na 16. obljetnici genocida u Srebrenici⁷.

⁶ Podatci ustupljeni autorici iz Ureda predsjednika RH. Vidi Prilog 1.

⁷ Podatci ustupljeni autorici iz Ureda predsjednika RH. Vidi Prilog 1.

Tijekom druge godine mandata predsjednik Josipović posjetio je Vojvodinu, gdje se susreo s hrvatskom zajednicom, ali i Beograd gdje je sudjelovao na UNESCO-ovom summitu predsjednika jugoistočne Europe. Za vrijeme cijelog mandata predsjednik Josipović pridavao je važnost kulturi pa tako ne čudi da je u drugoj godini mandata prisustvovao trima velikim festivalima i koncertima⁸. Ipak, kao najvažnije putovanje druge godine mandata treba gledati ono u Bruxelles. Na tom je putovanju, pred sam kraj godine, 9. prosinca 2011. predsjednik Republike zajedno s predsjednicom Vlade, Jadrankom Kosor, potpisao Pristupni ugovor Europskoj uniji (Tportal.hr, 2011). Pristupanje Europskoj uniji predsjednik Josipović je, uz normalizaciju odnosa sa susjednim državama, naveo kao najveći cilj svog vanjskopolitičkog djelovanja⁹.

Treća godina mandata predsjednika Josipovića nije usmjerena na susjedstvo koliko prve dvije godine. Predsjednik Republike više se okrenuo Bliskom istoku pa je posjetio Izrael i Palestinsku samoupravu, ali i Aziju, naime bio je u Kataru te u Azarbadžanu, gdje je sa sobom vodio i gospodarsku delegaciju. Osobito je zanimljiv državni posjet Rumunjskoj, tijekom kojeg je ratificiran Pristupni ugovor Republike Hrvatske Europskoj uniji. Predsjednik je još bio u službenom posjetu Albaniji, Latviji i Francuskoj. I u trećoj godini mandata, predsjednik Josipović nastavio je suradnju s državicima u susjedstvu te je tako sudjelovao na kvadrilateralnom sastanku u Češkoj zajedno s predsjednicima Srbije, Češke te Slovačke, kao i na trilateralnom sastanku na Jahorini s predsjednikom Srbije te predsjedništvom Bosne i Hercegovine. Kako su se 2012. održavale Olimpijske igre, predsjednik je sudjelovao na svečanom otvorenju u Londonu te je nakon prijema u Buckingamskoj palači otvorio „Hrvatsku kuću“¹⁰ u Londonu. Iste je godine predsjednik Josipović, u Bruxellesu, zajedno s predsjednikom Tadićem, nagrađen Europskom nagradom za toleranciju što i on sam ističe¹¹ kao postignuće jer je međunarodna zajednica prepoznala njihove napore u izgradnji stabilnog susjedstva i regije.

U predzadnjoj godini mandata predsjednik Josipović ponovno se fokusirao na susjedstvo te je od 9 državnih posjeta tijekom te godine, čak šest bilo usmjereno na države susjedstva ili neposrednog susjedstva. Predsjednik Josipović boravio je u Sarajevu, gdje se susreo s članovima predsjedništva,

⁸ Podatci ustupljeni autorici iz Ureda predsjednika RH. Vidi Prilog 1.

⁹ Autorica je pri izradi diplomskog rada provela e-mail intervju s bivšim predsjednikom prof. dr. sc. Ivom Josipovićem.

¹⁰ Podatci ustupljeni autorici iz Ureda predsjednika RH. Vidi Prilog 1.

¹¹ Autorica je pri izradi diplomskog rada provela e-mail intervju s bivšim predsjednikom prof. dr. sc. Ivom Josipovićem.

članovima Kolegijuma oba doma Parlamenta te s predsjedavajućim Vijećem ministara. Od država susjedstva još je bio u Srbiji gdje je 2012. godine došlo do promjene vlasti te je predsjednik postao Tomislav Nikolić te je u tom posjetu predsjednik Josipović razgovarao s udrugama izbjeglica. Predsjednik je još bio u posjetu Crnoj Gori i Italiji od susjednih država, no zadržao se u regiji pa je tako još bio u državnom posjetu Sjevernoj Makedoniji, Kosovu i Bugarskoj. Tijekom te godine predsjednik Josipović bio je i u službenom posjetu Velikoj Britaniji, Svetoj Stolici kod pape Franje te Republici Italiji. 1. srpnja 2013. godine Republika Hrvatska je postala punopravna članica Europske unije pa je tako predsjednik Josipović sudjelovao na svečanom koncertu simfonijskog orkestra HRT-a u Bruxellesu¹².

Zadnja godina mandata obilježena je službenim državnim posjetima Turkmenistanu i Švicarskoj, ali značajnija je posjeta Bosni i Hercegovini, odnosno Mostaru. Naime, u Mostaru su predsjednici Hrvatske, Srbije, Crne Gore i predsjedništvo Bosne i Hercegovine potpisali Deklaraciju o nestalima koja je trebala biti i poticaj za daljnje traganje za nestalima u ratnim sukobima 1990-ih, ali i pohvala za sve što je do tada učinjeno da se nestali pronađu (Iusinfo.hr, 2014).

Analizirajući cijeli mandat predsjednika Josipovića treba istaknuti nekoliko točaka. Prvenstveno, tijekom mandata Ive Josipovića potpisan je Pristupni sporazum Europskoj uniji tako da je velik dio službenih sastanaka i posjeta uvjetovan upravo pristupanjem Hrvatske punopravnom članstvu Europskoj uniji. Drugo, predsjednik Josipović fokusirao se na djelovanje u susjedstvu te je za vrijeme njegovog mandata popravljena suradnja sa susjednom Srbijom, Bosnom i Hercegovinom, ali i Italijom. Kao što je ranije navedeno, odnosi Hrvatske i Srbije bili su opterećeni iz niza razloga te je u mandatima Josipovića s hrvatske strane i Tadića sa srbijanske došlo do zatopljivanja odnosa. Sam predsjednik Josipović istaknuo je kako je njemu, u odmaku od predsjedničkog mandata, u sjećanju ostao posjet predsjednika Tadića Ovčari u studenom 2010. godine gdje je predsjednik Tadić javno iskazao žaljenje oko prošlosti u nadi za novom stranicom hrvatsko-srpskih odnosa¹³. Nadalje, predsjednici su zajedno obišli mjesta stradanja i Hrvata i Srba čime se kreirala politika pomirbe. U domeni susjedstva, predsjednik Josipović istaknuo je još dogovor s talijanskim predsjednikom Napolitanom oko Osimskih sporazuma. Za vrijeme mandata predsjednika

¹² Podatci ustupljeni autorici iz Ureda predsjednika RH. Vidi Prilog 1.

¹³ Autorica je pri izradi diplomskog rada provela e-mail intervju s bivšim predsjednikom prof. dr. sc. Ivom Josipovićem.

Josipovića pokrenuta je suradnja sa slovenskim predsjednikom Pahorom putem inicijative koja je nazvana Proces Brdo-Brijuni.

Kako se predsjednik Josipović fokusirao na suradnju sa susjednim državama u kojima živi značajan dio Hrvata posjetio je niz hrvatskih zajednica – od Srbije, Crne Gore, Slovenije, ali i u Njemačkoj, Češkoj, pa i SAD-u. Iako je status Hrvata reguliran drugačije od države do države, predsjednik Josipović istaknuo je kako se Republika Hrvatska uvijek brinula o iseljeništvu koliko je to moguće. Uz suradnju oko pristupanja Europskoj uniji i sa susjedima, za predsjednika Josipovića još je bila važna gospodarska diplomacija. U nizu država sudjelovao je na manjim gospodarskim forumima, a u Njemačkoj, Austriji, Mađarskoj, Rumunjskoj i Sjevernoj Makedoniji održani su veći gospodarski forumi. Također, predsjednik Josipović je sa sobom poveo gospodarsku delegaciju u posjet Državi Katar i Kazahstan¹⁴.

Dakle, ukupno analizirajući mandat predsjednika Josipovića jasno se može vidjeti kako se najviše koristio javnom diplomacijom stvarajući veze prijateljstva s državama susjedima, posjetima Hrvatima u svijetu i promicanjem hrvatske kulture. U upotrebi javne diplomacije predsjednik Josipović nije napuštao klasične okvire djelovanja državnika te se njegov stil može smjestiti u birokratski po klasifikaciji koju je osmislio Helmreich (1986). Nadalje, pripremajući državne posjete vidljivi su i gospodarski forumi koji se vežu uz gospodarsku diplomaciju. Gospodarska diplomacija osobito je važna u tom periodu jer se cijeli svijet još uvijek oporavljao od velike krize 2009. te su svi imali u cilju povećati gospodarsku aktivnost i investicije.

8. ANALIZA MANDATA KOLINDE GRABAR KITAROVIĆ

Analizirajući strateški plan Ministarstva vanjskih i europskih poslova za razdoblje od 2014. do 2016. vidljivi su sljedeći prioriteti vanjske politike: gospodarska suradnja odnosno povećanje hrvatskog izvoza, promicanje hrvatske kulture i tradicije te briga o hrvatskom iseljeništvu kroz zaštitu njihovih prava i interesa. MVEP u strateškom planu ističe kako se posebna pažnja pridaje suradnji s državama “izraženog uzajamnog gospodarskog interesa, jakih kulturnih veza i brojnog hrvatskog iseljništva” (MVEP, 2014: 3). S druge strane, MVEP prepoznaje i važnost izgradnje pozitivne slike o Hrvatskoj u široj međunarodnoj zajednici sredstvima javne diplomacije.

¹⁴ Autorica je pri izradi diplomskog rada provela e-mail intervju s bivšim predsjednikom prof. dr. sc. Ivom Josipovićem.

Kako je gore navedeni strateški plan stupio na snagu 29. srpnja 2014., samo nekoliko mjeseci prije predsjedničkih izbora, zanimljivo je promatrati koliko je Grabar Kitarović uskladila svoj program sa strateškim planom, znajući da u kreiranju vanjske politike predsjednik, odnosno predsjednica Republike, mora surađivati s nadležnim Ministarstvom. Kako je parlamentarnu vlast držao SDP sa koalicijskim partnerima, a Grabar Kitarović bila kandidatkinja HDZ-a, iznenađujuća je razina podudarnosti. Iako je Grabar Kitarović u svom predizbornom programu i obraćanju napadala dotadašnje aktivnosti hrvatske vanjske politike, sadržajno su ciljevi jako slični. Grabar Kitarović u svom predizbornom govoru ističe kako Hrvatska mora biti regionalni lider te poveznica između Europske unije i država jugoistočne Europe (YouTube.com, 2014), a isto je navedeno u Strateškom planu MVEP-a: “Jačanje regionalne suradnje te političkog bilateralnog okvira sa zemljama regije i jugoistočne Europe, te aktivnosti RH vezano uz politiku proširenja i zajedničku vanjsku politiku EU prema zemljama regije” (MVEP-a, 2014: 9). Nadalje, i Grabar Kitarović i Strateški plan MVEP-a ističu važnost gospodarske diplomacije, jačanje bilateralnih odnosa s državama prijateljima te očuvanje hrvatskog identiteta i kulture među hrvatskim iseljeništvom. Dodatna sličnost jest isticanje potrebe za rješavanjem otvorenih graničnih pitanja sa susjednim državama mirnim putem odnosno arbitražom (MVEP, 2014, YouTube.com, 2014).

Razlika koja se jasno vidi između Strateškog plana MVEP-a i predizbornog programa Grabar Kitarović jest odnos prema Hrvatima u Bosni i Hercegovini. Naime, dok u Strateškom planu MVEP-a Hrvati u Bosni i Hercegovini nisu istaknuti nego se Bosna i Hercegovina promatra kao dio regije, Grabar Kitarović naglašava njezinu posebnost (MVEP, 2014). U svom predizbornom govoru Grabar Kitarović je tako govorila o svom viđenju Bosne i Hercegovine kao države triju konstitutivnih naroda te kako su nužne ustavne promjene kako bi se poštivala konstitutivnost naroda. Također, ističe kako je uloga Hrvatske štititi Hrvate u Bosni i Hercegovini kao sve druge iseljenike (YouTube.com, 2014).

Iako su 2015. održani redovni parlamentarni izbori te dolazi do promjene vlasti SDP – HDZ, sam sadržaj strateškog plana vanjske politike nije se značajno promijenio te razlike u programu i strateškom planu pretvaraju se u razlike u djelovanju. Predsjednica Republike se odmah u prvoj godini posvetila Bosni i Hercegovini, što će kasnije biti i prikazano. Iako 2016. dolazi do izvanrednih parlamentarnih izbora, strateški plan MVEP-a nije značajno promijenjen. Iako 2016. dolazi do promjene vlasti, strateški plan za 2017. ne prepoznaje Inicijativu triju mora koju je pokrenula predsjednica Republike 2016., dapače više se čini kao kopija prethodnog plana. Promjenom ministra (odlaskom Mire Kovača) odnosno dolaskom ministrice Marije Pejčinović

Burić na čelo MVEP-a dolazi i do promjene u ciljevima i interesima Republike Hrvatske na međunarodnom planu.

U Planu za 2018. godinu i dalje se ne prepoznaje Inicijativa triju mora, no s druge strane vidljiva je usmjerenost na Bosnu i Hercegovinu, ali i važnost poštivanja konstitutivnosti hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini: „pri čemu je europska budućnost Bosne i Hercegovine i ravnopravnost hrvatskog naroda u BiH naš prioritetni vanjskopolitički cilj i strateški interes” (MVEP, 2018: 5). Strateški plan za 2019. godinu se više fokusira na hrvatsko predsjedanje Unijom tijekom prve polovice 2020. te kako je u cilju MVEP-a kapacitiranje kadra za taj događaj (MVEP, 2019). Iako bi za očekivati bilo da s istim političkim opcijama dolazi do sukladnosti u djelovanju vanjske politike, vidljivo je kako to nije slučaj. U godinama kad je na vlasti bio SDP s partnerima, uočava se sličnost djelovanja MVEP-a prema djelovanju predsjednice Republike kao u prve dvije godine vlasti HDZ-a s partnerima. Tek promjenom ministra, odnosno dolaskom ministrice, jednako je definiran odnos prema BiH i Hrvatima u BiH kao u predsjedničinom programu. S druge strane, Strateški plan MVEP-a nije prepoznao Inicijativu triju mora koja je na međunarodnoj razini dobila podršku SAD-a što zapravo najviše iznenađuje.

Službena inauguracija Kolinde Grabar Kitarović bila je 15. veljače 2015. na Markovom trgu (Večernji.hr, 2015) te je u samo dva tjedna isplanirala prvi službeni posjet. Kako joj je mandat započeo putovanjem, u 315 dana na dužnosti u prvoj godini predsjednica Republike provela je 55 dana na putovanju, što čini 17% godine.¹⁵ Značajno je prikazati službene posjete tijekom prvog mjeseca mandata jer su izravno povezani s ispunjavanjem predizbornog programa. Kao što je ranije navedeno, Grabar Kitarović se u svom predizbornom programu posebno osvrnula na Hrvate u Bosni i Hercegovini te važnost poštivanja konstitutivnosti naroda. Nadalje, komunicirala je kako joj je hrvatsko iseljeničtvo izrazito važno te kako je na hrvatskoj diplomaciji zadaća obnove odnosa s tradicionalno prijateljskim državama pri tome se ponajviše osvrćući na Saveznu Republiku Njemačku (YouTube.com, 2014).

Naime, predsjednica Grabar Kitarović već je 3. ožujka bila u Sarajevu (Facebook.com, 2015a) raspravljajući o konstitutivnosti naroda. Samo nekoliko dana nakon, predsjednica Republike održala je govor u sjedištu Ujedinjenih naroda u New Yorku te time započela višednevni posjet Sjedinjenim Američkim Državama (Facebook.com, 2015b). Treba istaknuti kako to nije bio

¹⁵ Podatak je izračun autorice na osnovu dostupnih podataka na službenoj FaceBook stranici bivše predsjednice Kolinde Grabar Kitarović.

klasični državni posjet, ali je važan jer je predsjednica Republike posjet obilježila susretom s hrvatskom zajednicom u New Yorku. Treći posjet prvog mjeseca mandata ponovno je povezan s predizbornim programom jer je predsjednica Grabar Kitarović otišla u službeni posjet u Saveznu Republiku Njemačku na kojem se susrela s kancelarkom Angelom Merkel te saveznim predsjednikom Joachimom Gauckom u Berlinu (Facebook.com, 2015c). Posjet Njemačkoj značajan je jer je predsjednica Grabar Kitarović u svom predizbornom programu naglašavala kako Hrvatska treba obnoviti prijateljske odnose s tradicionalnim partnerima, spominjući Njemačku, te je time pokazala svoje namjere, uz posjet Bosni i Hercegovini, uzimajući u obzir da su joj Hrvati u Bosni i Hercegovini kao i poboljšanje odnosa s klasičnim partnerima Hrvatske bile glavne odrednice programa.

Kraj je mjeseca ponovno posvetila jednodnevnom posjetu Bosni i Hercegovini, odnosno Mostaru (Facebook.com, 2015d). Tijekom prve godine mandata Grabar Kitarović je još dva puta posjetila Bosnu i Hercegovinu – u srpnju obilježavajući Srebrenicu te u rujnu u višednevnom posjetu Sarajevu, Mostaru i srednjoj Bosni. U prvoj godini mandata Grabar Kitarović odradila je službene državne posjete Izraelu, Mađarskoj, Narodnoj Republici Kini, Poljskoj, Slovačkoj te Vatikanu. U Poljskoj i Slovačkoj su tijekom službenog posjeta organizirani i gospodarski forumi, a predsjednica Republike se susrela s tamošnjim hrvatskim zajednicama, kao i sa zajednicom u Crnoj Gori. Osim toga posjetila je i hrvatske vojnike u Afganistanu, a sa ženama Afganistana razgovarala o važnosti obrazovanja (Facebook.com, 2015e).

U drugoj godini mandata Grabar Kitarović usporila je tempo te je tijekom godine provela 41 dan na putovanju što čini 11% godine.¹⁶ No, valja istaknuti kako djelovanje predsjednice Grabar Kitarović na međunarodnom polju nije stagniralo. Naime, u ljeto 2016. predsjednica Republike, u suradnji s poljskim predsjednikom Andrzejem Dudom, pokrenula je Inicijativa triju mora (Dijanović, 2019: 173). Tijekom 2016. Predsjednica Republike ponovno je posjetila Bosnu i Hercegovinu, SAD te Poljsku. S druge strane, odradila je službene državne posjete Azerbajdžanu, Bugarskoj, Iranu, Litvi, Makedoniji te Velikoj Britaniji. Kako je u predizbornom programu Grabar Kitarović naglašavala gospodarsku diplomaciju, u sklopu službenih posjeta Azerbajdžanu i Iranu organiziran je gospodarski forum, a u Velikoj Britaniji susret hrvatskih i britanskih poduzetnika. Također, u predizbornim govorima Grabar Kitarović zauzela je oštar stav prema

¹⁶ Podatak je izračun autorice na osnovu dostupnih podataka na službenoj FaceBook stranici bivše predsjednice Kolinde Grabar Kitarović.

Republici Srbiji udaljavajući se od politike koju je vodio predsjednik Josipović te je stoga zanimljiv odaziv pozivu kosovske diplomacije na inauguraciju Hashima Tachija (YouTube.com, 2014, Facebook.com, 2016). S obzirom na to da predsjednica Grabar Kitarović nije niti jednom službeno posjetila Republiku Srbiju te je iskazivala otvorenu privrženost Kosovu, odnosi između susjednih država - odnosno između Hrvatske i Srbije ponovno su zahladili.

Treća godina mandata predsjednice Grabar Kitarović obilježena je mnogobrojnim državnim posjetima. U siječnju nije bilo službenih posjeta, no već je u sljedeća četiri mjeseca predsjednica Republike odradila 5 službenih posjeta - prvo Kuvajtu u kojem je, uz državni posjet, otvorena hrvatska ambasada, a potom posjet Kraljevini Švedskoj gdje je održan i gospodarski forum. U travnju su uslijedili službeni posjeti Irskoj i Kataru, dok je svibanj bio rezerviran za službeni posjet Malti, ali i za hodočašće s policajcima u Portugalu (Facebook.com, 2017a). Nadalje, predsjednica Grabar Kitarović nastavila je razvijati Inicijativu triju mora pa je u srpnju sudjelovala na konferenciji Inicijative u Poljskoj. Predsjednica je u kolovozu nastavila sa službenim posjetima te je posjetila Australiju i Novi Zeland, a potom Rumunjsku i Rusiju također u obliku službenog državnog posjeta (Facebook.com, 2017b). Time je predsjednica Republike završila s putovanjima u trećoj godini mandata. Ukupno je na putovanju provela 38 dana odnosno 10% godine¹⁷, no obavljeno je najviše službenih posjeta - čak 9.

U predzadnjoj godini mandata, Grabar Kitarović nastavila je sličnim tempom. U siječnju je odradila radni posjet Turskoj, a potom ponovno posjet Bosni i Hercegovini. Kroz veljaču nije bilo službenih posjeta, no u ožujku se predsjednica Republike uputila u Južnu Ameriku, odnosno službeni državni posjet Argentini i Čileu. Osim službenih sastanaka, održani su gospodarski forumi te druženja s hrvatskim iseljeništvom. U travnju i svibnju predsjednica Grabar Kitarović posjetila je Bugarsku gdje je tema sastanka bila gospodarstvo, Bosnu i Hercegovinu pri otvaranju hrvatskog konzulata te moliške Hrvate. Također, bila je u službenim državnim posjetima Sjevernoj Makedoniji i Portugalu. Kako se 2018. godine održavalo svjetsko nogometno prvenstvo, u srpnju je predsjednica Republike dva puta posjetila Rusiju. Jedan je posjet navela kao privatni jer je išla na utakmicu hrvatske nogometne reprezentacije, a drugi je posjet uz službeni sastanak, posvetila i utakmici reprezentativaca. Uz to, bila je službenom posjetu Albaniji te sudjelovala na forumu Inicijative triju mora. Do kraja godine, Predsjednica je, kao i na početku svog mandata, posjetila

¹⁷ Podatak je izračun autorice na osnovu dostupnih podataka na službenoj FaceBook stranici bivše predsjednice Kolinde Grabar Kitarović.

hrvatske vojnike u Afganistanu, a potom ponovno sudjelovala na summitu Inicijative triju mora nakon čega se uputila u SAD na Opću skupštinu UN-a. Predsjednica je godinu završila posjetom Parizu i obilježavanjem stogodišnje obljetnice završetka Drugog svjetskog rata (Facebook.com, 2018). U prikazanoj godini predsjednica Grabar Kitarović provela je 38 dana na putovanjima što čini 10% godine.¹⁸

U izbornu godinu predsjednica Grabar Kitarović ušla je s dva posjeta Turskoj, a potom je posjetila Njemačku u kojoj je održan i gospodarski forum. Ožujak je za Predsjednicu bio poprilično ispunjen s obzirom na posjete Europskom parlamentu u Bruxellesu, potom posjetom SAD-u odnosno sudjelovanjem na konferenciji UN-a “Woman in power” i hrvatskoj zajednici. Mjesec je zaokružila službenim posjetom Mađarskoj te utakmicom nogometne reprezentacije. U travnju, svibnju, lipnju i srpnju Predsjednica je odradila pet službenih državnih posjeta - Češkoj, Estoniji, Izraelu, Kanadi i Švicarskoj te sudjelovala na konferenciji Inicijative triju mora u Sloveniji i Estoril konferenciji u Portugalu. Ponovno je posjetila Bosnu i Hercegovinu, odnosno Mostar. Tijekom kolovoza Predsjednica već tradicionalno nije putovala, no rujna je i petu godinu za redom bio rezerviran za posjet SAD-u: od gledanja borbe UFC borca hrvatskih korijena, Stipe Miočića, sudjelovanja na Općoj skupštini UN-a te naposljetku prijema u Bijeloj kući. Kako je kampanja za nove predsjedničke izbore već krenula, tijekom listopada i studenog Predsjednica je manje putovala, no valja istaknuti odlazak u SAD gdje je dobila Fulbrightovu nagradu za životno djelo te ponovni posjet Mostaru u BiH (Facebook.com, 2019). Time su posjete u 2019. završile. Predsjednica Grabar Kitarović zadržala je trend te nikad nije imala manje od 10% putovanja u godini, a u posljednjoj godini mandata putovala 41 dan, odnosno 11%.¹⁹

Nakon što je početkom 2020. izgubila u drugom krugu predsjedničkih izbora, Grabar Kitarović je do primopredaje dužnosti obavila još nekoliko državnih posjeta. U siječnju je posjetila Švicarsku zbog Svjetskog ekonomskog foruma te Izrael zbog Petog svjetskog foruma o holokaustu. Zadnja dva posjeta kao predsjednica Republike obavila je u Njemačkoj, sudjelujući na njemačko-hrvatskom gospodarskom danu, te u jednodnevnom posjetu Sloveniji (Facebook.com, 2020).

Gledajući sve posjete koje je predsjednica Grabar Kitarović odradila može se zaključiti kako nema odstupanja od njezinog predizbornog programa. Naglašavajući važnost Hrvata u Bosni i

¹⁸ Podatak je izračun autorice na osnovu dostupnih podataka na službenoj Facebook stranici bivše predsjednice Kolinde Grabar Kitarović.

¹⁹ Podatak je izračun autorice na osnovu dostupnih podataka na službenoj Facebook stranici bivše predsjednice Kolinde Grabar Kitarović.

Hercegovini u programu, u mandatu je ukupno tu državu posjetila 9 puta. Kako je predsjednica u predizbornom programu govorila o tradicionalnim hrvatskim prijateljima vidljivo je i iz 9 posjeta SAD-u, dok je u Rusiji bila samo 3 puta, od čega jednom privatno na utakmici nogometne reprezentacije. Regionalno promatrajući teško je reći da se predsjednica Grabar Kitarović usmjerila na jednu određenu regiju, no željela je graditi suradnju s državama Inicijative triju mora pa su česti posjeti upravo državama članicama, a i druge je prigode koristila za razgovor s čelnicima država Inicijative. Predsjednica je još imala po tri posjeta SR Njemačkoj i Izraelu.

Sadržajno analizirajući posjete, predsjednica Grabar Kitarović koristila se javnom diplomacijom promičući vrijednosti liberalne demokracije, kao što su obrazovanje žena, mir i sigurnost te ravnopravnost i jednakost šansi, ali i važnosti očuvanja planeta i spominjanjem klimatskih promjena u svojim govorima na Općoj skupštini UN-a. Također, dodatni alat javne diplomacije bili su susreti s hrvatskim zajednicama u svijetu, gdje je naglašavala važnost očuvanja i njegovanja hrvatske tradicije. Kombinacija javne i sportske diplomacije vidljiva je u brojnim posjetim sportskim događajima, no najvidljiviji su svakako ostali posjeti kad je igrala hrvatska nogometna reprezentacija. Tijekom tih posjeta predsjednica Grabar Kitarović dala je najveći pečat svom mandatu jer je izašla iz okvira klasičnog državničkog djelovanja. Naime, fotografirala se s reprezentativcima noseći hrvatski dres, navijala na trgovima s navijačima pjevajući navijačke pjesme, ali i često bila na društvenim događajima sa širom publikom. Time njezin stil poprima karakteristike karizmatičnog diplomatskog stila po klasifikaciji koju ju omissio Helmreich (1986). Nadalje, Grabar Kitarović posvetila se i gospodarskoj diplomaciji organizirajući mnogobrojne gospodarske forume, no pitanje za buduće istraživače ostaje jesu li oni doprinijeli povećanju ekonomskih ulaganja u Hrvatsku.

9. ANALIZA MANDATA PREDSJEDNIKA ZORANA MILANOVIĆA

Teško je usporediti predizborni program predsjednika Milanovića i Strateške planove MVEP-a. Prvenstveno, predsjednik Milanović je vanjskoj politici posvetio jako mali dio svog programa. U tom dijelu fokusirao se na odnose sa susjedima, za koje je tvrdio kako su katastrofalni te kako susjedne države što prije moraju postati dijelom Europske unije i kako im Hrvatska treba pomoći na tom putu. Također, u svom predizbornom obraćanju predsjednik Milanović naglasio je važnost poštivanja dobrih odnosa sa Slovenijom te važnosti zajedništva s tom zemljom jer su obje države male i zajednički nastupajući mogu puno (Jutarnji.hr, 2019). Uspoređujući predsjednički program sa Strateškim planom MVEP-a vidljive su sličnosti koje su drugačije formulirane. I u planu rada

MVEP-a ističe se važnost pozicioniranja Hrvatske kao regionalnog lidera za pristup Zapadnog Balkana Uniji. „Pozicionirajući se kao ključni kreator i promicatelj europske i transatlantske politike u Jugoistočnoj Europi, kroz djelovanje prema državama nečlanicama, poduprijet ćemo njihova nastojanja da ispune uvjete i standarde za članstvo u Europskoj uniji i NATO-u" (MVEP, 2019: 3). MVEP u svom Strateškom planu posebno ističe važnost poštivanja načela konstitutivnosti hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini, na što Zoran Milanović nije stavljao poseban naglasak tijekom kampanje. Ipak, analizirajući njegovo djelovanje kao predsjednika i činjenicu da se zbog nepromijenjenog izbornog zakona u Bosni i Hercegovini protivio ratificiranju švedskog i finskog pristupanja NATO savezu, jasno je kako postoji sklad djelovanja (Jutarnji.hr, 2022).

Kako se sam Strateški plan MVEP-a nije mijenjao od 2019. te kako je Ministarstvo bilo usmjereno na predsjedanje Hrvatske Vijećem Europske unije, teško je promatrati postoji li sklad daljnjeg djelovanja predsjednika Republike i Ministarstva na formalnoj razini. Ono što je svakako jasno iz mnogobrojnih javnih istupa jest neskladnost djelovanja predsjednika Republike, ministra vanjskih poslova i predsjednika Vlade. Jedan od primjera svakako je ranije navedena podjela oko ulaska Finske i Švedske u NATO savez. Drugi primjer jest neizbor veleposlanika RH što je rezultiralo s time da je više od 70% hrvatskih veleposlanstava bez novog veleposlanika. Treći primjer može biti stav o Inicijativi triju mora koja je za predsjednika Republike „nepotrebna i štetna” (Jutarnji.hr, 2020), a s druge strane Vlada kontinuirano uplaćuje sredstva u fond Inicijative i želi da Hrvatska bude njezin dio (Vlada.gov.hr, 2023b). Do nesklada djelovanja predsjednika Republike i Vlade došlo je i u slučaju glasanja Republike Hrvatske o UN-ovoj rezoluciji o situaciji u Gazi. Dok su Vlada i Ministarstvo vanjskih i europskih poslova tvrdili kako nisu glasali protiv primirja, nego protiv uvjeta primirja, predsjednik Republike tvrdio je kako se Hrvatska svrstala na krivu stranu te kako netko mora snositi posljedice (Večernji.hr, 2023).

Nakon što je pobijedio u drugom krugu predsjedničkih izbora, Zoran Milanović prisegnuo je na dužnost predsjednika Republike Hrvatske 18. veljače 2020. godine (Večernji.hr, 2020). Kako mu je prva godina mandata bila 2020., koju je cijeli svijet zapamtio po COVID krizi, radu od kuće i *lockdown-u* već od ožujka (inews.co.uk, 2020), predsjednik Republike nije baš imao mogućnost planiranja i obavljanja državičkih posjeta. Stoga je u prvoj godini mandata proveo samo 8 dana putujući, odnosno 2.5% vremena.²⁰ Predsjednik Milanović za prvi posjet izabrao je Sloveniju gdje

²⁰ Podatak je izračun autorice na osnovu dostupnih podataka na službenoj web stranici predsjednika Republike Hrvatske.

je održao radni ručak s nekadašnjim premijerskim kolegom, odnosno tadašnjim predsjednikom Slovenije Borutom Pahorom. Predsjednik je prije *lockdown-a* odradio službeni posjet austrijskom predsjedniku Van der Bellenu i gradišćanskim Hrvatima. Tek polovinom svibnja predsjednik Republike vraća se putovanjima te je prvo posjetio Crnu Goru. Kao što je ranije navedeno, predsjednik Milanović u svom se predizbornom programu referirao na europski put susjednih država te naglasio kako će ih poticati s ciljem što bržeg ulaska u Uniju (Predsjednik.hr, 2020a). Stoga je predsjednik Republike naglasio kako vjeruje u europski put Crne Gore i da će ona biti sljedeća država članica Unije. Također, predsjednik Republike susreo s hrvatskom zajednicom i hrvatskim poduzetnicima u Crnoj Gori.

Do kraja godine, predsjednik je bio u još dva posjeta Republici Austriji. Jednom u srpnju kako bi održao trilateralni sastanak sa predsjednicima Republike Austrije i Republike Slovenije, promičući Hrvatsku kao sigurnu destinaciju za godišnji odmor čak i tijekom COVID krize. Drugi posjet Republici Austriji bio je u rujnu kako bi sudjelovao na „Austrian World Summit” na kojem je tema bila energetska tranzicija i klimatske promjene, a predsjednik Republike hvalio se obnovljivim izvorima u Hrvatskoj. Posljednji posjet u prvoj godini mandata predsjednik Milanović odradio je u Saveznoj Republici Njemačkoj gdje se susreo sa saveznim predsjednikom Republike Njemačke te s gospodarskim udruženjem srednjih poduzetnika. Tim je posjetom predsjednik Republike završio s putovanjima te je listopada, studenti i prosinac proveo putujući po Hrvatskoj, a djelomičan razlog tome može se tražiti u COVID krizi i ponovnom rastu broja zaraženih (Predsjednik.hr, 2020b).

Tijekom prva četiri mjeseca druge godine mandata predsjednik Republike nije odradio ni jedan službeni državni posjet. U svibnju je bio u Sloveniji kao supredsjedatelj na plenarnoj sjednici Procesa Brdo-Brijuni, uz slovenskog predsjednika te je odradio bilateralne sastanke s predsjednicom Republike Kosovo te s predsjednikom Republike Sjeverne Makedonije. U lipnju je sudjelovao na NATO sastanku šefova država i vlada u Bruxellesu. U srpnju je predsjednik tri dana proveo obilazeći Bosnu i Hercegovinu, odnosno Vitez, Mostar, Ljubuški, Tomislavgrad i Livno, čime je na neki način slao određenu poruku o važnosti Hrvata u Bosni i Hercegovini i poštivanju načela konstitutivnosti. Kako je u srpanju prethodne godine sudjelovao na trilateralnom sastanku s predsjednicima Austrije i Slovenije, i 2021. je održan isti sastanak, ali u Sloveniji (Predsjednik.hr, 2021a).

Tijekom kolovoza predsjednik Milanović posvetio se nacionalnim obvezama, a u rujnu je prvo bio u Italiji, a potom u SAD-u. U Italiji je predsjednik sudjelovao na sastanku „skupine Arraiolos”, dok je posjet SAD-u bio fokusiran na New York i zasjedanje Opće skupštine UN-a. Tijekom boravka u SAD-u predsjednik se susreo s hrvatskom zajednicom iseljenika, ali i s predstavnicima hrvatske poslovne i znanstvene zajednice u New Yorku. Također, predsjednik je održao bilateralne sastanke s predsjednicima Kostarike i Turske te glavnim tajnikom UN-a Antoniom Guterresom. Do kraja godine predsjednik je još bio u Sloveniji, Italiji i na Kosovu. U Italiji i na Kosovu odradio je službene državne posjete, uz posjet hrvatskoj zajednici u Janjevu na Kosovu te posjet kampu “Film City”, gdje se nalaze oružane snage Republike Hrvatske u mirovnoj misiji KFOR (Predsjednik.hr, 2021b). Posjet Sloveniji bio je dio kulturne razmjene dviju država jer je u Ljubljani otkriven spomenik Ljudevitu Gaju, a u Zagrebu Francu Prešerenu (Večernji.hr, 2021). U drugoj godini predsjedničkog mandata, Milanović je proveo 16 dana na putu što ukupno čini 4,3% godine.²¹

U trećoj godini mandata predsjednik Milanović ponovno povećao broj dana na putovanjima za 8 te je tako na putu ukupno proveo 24 dana što čini 6,5% godine.²² Tijekom siječnja i veljače predsjednik Republike nije putovao, a u ožujku je sudjelovao na sastanku šefova država i vlada NATO saveza. Tijekom travnja bio je dva puta u Bosni i Hercegovini: u Mostaru na obilježavanju 30. obljetnice osnutka Hrvatskog vijeća obrane i u Livnu na 30. obljetnici obrane Livna i livanjskog kraja. U travnju je još predsjednik Republike bio Švicarskoj u službenom državničkom posjetu te u susretu s hrvatskom zajednicom i obilasku CERN-a. U Švicarsku se predsjednik Republike vratio i u svibnju na 75. zasjedanje Svjetske zdravstvene skupštine. Tijekom lipnja predsjednik Republike bio je u dvodnevnom posjetu Republici Sjevernoj Makedoniji sudjelujući na Prespa forumu te na radnom sastanku s predsjednikom domaćinom. Kraj mjeseca proveo je u trodnevnom posjetu Španjolskoj zbog NATO sastanka šefova vlada i država (Predsjednik.hr, 2022a).

Do kraja 2022. godine predsjednik Milanović odradio je službene posjete Malti i Čileu. Za vrijeme posjeta Čileu predsjednik Milanović susreo se i s mnogobrojnom hrvatskom zajednicom. Drugi posjeti u drugoj polovici 2022. godine bili su fokusirani na Bosnu i Hercegovinu – predsjednik Milanović bio je u Jajcu u rujnu, potom na Kupresu u studenom i u Čitluku u prosincu te su svi ti

²¹ Podatak je izračun autorice na osnovu dostupnih podataka na službenoj web stranici predsjednika Republike Hrvatske.

²² Podatak je izračun autorice na osnovu dostupnih podataka na službenoj web stranici predsjednika Republike Hrvatske.

posjeti bili povezani s ratnim obljetnicama. Nadalje, predsjednik je još bio u Sloveniji na plenarnoj sjednici Procesa Brdo-Brijuni gdje je odradio bilateralne sastanke s predsjednikom Slovenije i Albanije. Predsjednik Republike još je bio u Kataru na nogometnoj utakmici hrvatske reprezentacije (Predsjednik.hr, 2022b).

Četvrtu godinu mandata predsjednik Republike započeo je posjetom Mađarskoj, gdje se susreo s kolegicom predsjednicom Mađarske, a i s hrvatskom zajednicom. U veljači je predsjednik odradio službeni državnički posjet Arapskoj republici Egipat. Uslijedila su dva posjeta Bosni i Hercegovini: Derventi i Usori na 31. Obljetnice osnutka brigada Hrvatskog vijeća obrane. U svibnju je još predsjednik bio gost na inauguraciji novog crnogorskog predsjednika u Podgorici te u Bugarskoj u službenom državničkom posjetu. Tijekom lipnja predsjednik je bio u Sjevernoj Makedoniji na panel raspravi „Mir i demokracija nasuprot ratu i autokraciji” te je odradio radne sastanke s predsjednicima Crne Gore, Albanije i Sjeverne Makedonije što se ponovno nastavlja na njegov predsjednički program o suradnji s državama Zapadnog Balkana i potpora njihovom putu k Europskoj uniji. Predsjednik je ponovno gledao hrvatsku nogometnu reprezentaciju, ovaj put u Nizozemskoj na finalu Lige nacija, a potom se uputio u Bosnu i Hercegovinu na obilježavanje Dana antifašističke borbe (Predsjednik, 2023a).

Predsjednik je i u srpnju i u kolovozu bio u Bosni i Hercegovini na obljetnicama i odlikovanjima brigada te u Litvi na NATO sastanku šefova država i vlada. U rujnu je predsjednikov raspored bio ispunjen. Prvo je bio u Sjevernoj Makedoniji zbog sastanka šefova država Procesa Brdo-Brijuni, a potom se zaputio u Kanadu i SAD. U Kanadi je predsjednik odradio službeni državni posjet, a u SAD-u je sudjelovao na Općoj skupštini UN-a te se susreo s hrvatskom zajednicom u SAD-u. U listopadu je predsjednik Republike bio u Portugalu na sastanku šefova država “Skupine Arraiolos”, a nakon toga u Republici Albaniji u službenom državnom posjetu. U studenom je predsjednik ponovno bio na sastanku šefova država i vlada NATO-a u Sjevernoj Makedoniji (Predsjednik.hr, 2023b). U četvrtoj godini mandata predsjednik Republike bio je na putu 30 dana što čini 8,2% vremena. ²³

Iako mandat Zorana Milanovića još uvijek traje, vidno je kako se u zadnjoj godini više fokusirao na nacionalnu politiku, ulazeći u izbornu kampanju te čak predstavljajući se kao premijerski kandidat jedne stranke (Izbori2024.hr, 2024). Zato se za donošenje zaključaka o njegovom vanjskopolitičkom djelovanju mogu promatrati prve četiri godine mandata. Kako je u svom

²³Podatak je izračun autorice na osnovu dostupnih podataka na službenoj *web* stranici predsjednika Republike Hrvatske.

predizbornom programu najavio da će se zalagati za europski put država Zapadnog Balkana (Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Kosovo, Sjeverna Makedonija i Srbija) svoje je posjete, ali i bilateralne sastanke na raznim događajima usmjerio upravo tim državama. Od 48 putovanja na kojima je predsjednik Republike bio, 19 ih je bilo usmjereno na države Zapadnog Balkana i to najčešće na Bosnu i Hercegovinu koju je posjetio čak 11 puta, no Srbiju, kao ni predsjednica Grabar Kitarović, nije posjetio niti jednom. Nadalje, tijekom mandata predsjednik Milanović aktivno je surađivao s predsjednicima Slovenije i Austrije pa su tako česte posjete Sloveniji i Austriji. Dakle, predsjednik se u svojim službenim putovanjima fokusirao na bliže susjedstvo Republike Hrvatske.

Ukupno analizirajući posjete Zorana Milanovića vidno je kako se najviše koristio javnom diplomacijom, posebno u vidu odnosa prema dijaspori, odnosno ističući važnost poštivanja konstitutivnosti Hrvata u Bosni i Hercegovini. Odnos prema dijaspori nije utemeljen samo na odnosu prema Hrvatima u Bosni i Hercegovini, nego i drugdje u svijetu pa se predsjednik često susretao s hrvatskim zajednicama te poticao promicanje hrvatske kulture i jezika između njih i zajednice u kojoj žive i rade. Nadalje, javna diplomacija očituje se i u promicanju vrijednosti Europske unije u državama Zapadnog Balkana i poticanju tih država na njihovu europskom putu. U svojim obraćanjima predsjednik Milanović često je govorio o važnosti vladavine prava i poštivanja zakona. S druge strane, predsjednik Milanović nekada je djelovao protivno načelima klasičnog shvaćanja javne diplomacije iznoseći stavove koji su bili neusklađeni i s MVEP-om, ali i s Europskom unijom. Najbolji primjer takvog djelovanja jesu govori predsjednika Milanovića u procesu pristupanja Švedske i Finske NATO savezu. Dok je većina Europske unije (izuzmemo li Mađarsku zbog vlastitih interesa i ruskog plina) podržavala pridruživanje Švedske i Finske NATO savezu, predsjednik Milanović prijetio je stavljanjem veta na hrvatsku ratifikaciju njihova pristupanja, povezujući to s promjenom izbornog zakona u Bosni i Hercegovini (Jutarnji.hr, 2022). Upravo stoga djelovanje predsjednika Milanovića često odstupa od proklamirane Vladine vanjske politike. Time je predsjednik Milanović izgradio osobni diplomatski stil po kojemu je prepoznatljiv. Upotreba gospodarske diplomacije na marginama je predsjednikova djelovanja kao i sportska diplomacija.

10. ZAKLJUČAK

Nakon analize predizbornih programa predsjednika i Strateških planova MVEP-a vidljivo je kako uglavnom nema većih odstupanja u djelovanju prema službenim dokumentima. Odstupanja dolaze u stvarnom svijetu politike te su najbolje vidljiva u primjerima kohabitacije – od predsjednika Josipovića i Vlade HDZ-a pa do predsjednika Milanovića i Vlade HDZ-a. Naprimjer, Strateški plan Vlade i predsjednik Josipović smatrali su suradnju sa susjednim državama bitnom, no nisu imali istu percepciju suradnje te su pokušaji pomirbe Josipovića i Tadića u Vladi dočekani pozivom na opoziv predsjednika Republike. Nadalje, primjer nesuglasnog djelovanja Vlade i Predsjednika primjećuje se i za vrijeme predsjednika Milanovića koji je javno govorio kako Hrvatska ne treba ratificirati pristupanje Švedske i Finske NATO savezu. U tom smislu, najmanje je odstupanja bilo za vrijeme mandata Kolinde Grabar Kitarović, ali to se može objasniti time što je većinu njezina mandata parlamentarnu većinu držao HDZ s partnerima. Ipak, u Strateškim planovima MVEP-a nije prepoznata Inicijativa triju mora koju je pokrenula predsjednica Grabar Kitarović. Paralelno, ista Inicijativa razlog je spora između Vlade i predsjednika Milanovića. Dok Vlada kontinuirano ulaže financijska sredstva, za Predsjednika je Inicijativa besmislena. Za vrijeme prethodnih kohabitacija (Ivo Josipović - vlada HDZ-a; Kolinda Grabar Kitarović - vlada SDP-a) suprotne izjave nisu bile vidljive na van, već su uglavnom služile za mobilizaciju birača i skupljanje bodova na nacionalnoj političkoj sceni, a u zadnjoj je kohabitaciji situacija drugačija. Za vrijeme predsjednika Zorana Milanovića i Vlade Andreja Plenkovića na međunarodnom planu je Hrvatska često promatrana kao nestabilna zbog suprotnih stavova – jedan je bio proruski u slučaju ruske agresije na Ukrajinu ili u slučaju ratificiranja švedskog i finskog ulaska u NATO savez, kada je Vlada podržavala njihove želje, a predsjednik uvjetovao ratifikaciju promjenom izbornog zakona u Bosni i Hercegovini. Sve je to dovelo da strani mediji i državnici gledaju u Hrvatsku ne znajući što očekivati u smislu njenog vanjskopolitičkog djelovanja.

Uspoređujući tri predsjednička mandata vidljive su i sličnosti i različitosti. Sličnost svakako proizlazi iz pretežite upotrebe istog diplomatskog stila, odnosno javne diplomacije iako je svaki od predsjednika dao svoj pečat. Uporaba javne diplomacije široko je vidljiva - od promicanja hrvatske kulture putem sportskih događaja, promicanja europskih vrijednosti, smještanja Hrvatske uz vrijednosti liberalne demokracije pa do raznih susreta s hrvatskim zajednicama po svijetu i isticanjem želje za očuvanjem hrvatskog jezika i kulture u svijetu. U predsjedničkim mandatima Ive Josipovića i Kolinde Grabar Kitarović vidljiva je i uporaba gospodarske diplomacije tako što su sudjelovali na nizu gospodarskih foruma te su uključivali gospodarske delegacije na svojim

putovanjima. Nadalje, jasno je vidljiva fokusiranost troje predsjednika na Bosnu i Hercegovinu, koja je najčešća destinacija njihovih putovanja – bilo da su ona službeni državni posjet ili se pružala simbolična potpora hrvatskom narodu u Bosni i Hercegovini, sudjelovanjem na vojnim obljetnicama ili kulturnim događanjima - najčešći oblik djelovanja predsjednice Grabar Kitarović i predsjednika Milanovića. Također, svi predsjednici izrazili su želju za pridruživanjem jugoistočne Europe euroatlantskim organizacijama i Hrvatsku su vidjeli kao regionalnog lidera tih procesa.

Prva veća razlika u odnosima prema susjedima očituje se u djelovanju predsjednika Josipovića s jedne te predsjednice Grabar Kitarović i Zorana Milanovića s druge strane. Dok je predsjednik Josipović radio na pomirenju i stvaranju što boljih diplomatskih odnosa, Grabar Kitarović i Milanović zauzeli su suprotan stav prema odnosima sa Srbijom, iako svatko na svoj način. Grabar Kitarović je u govorima o Srbiji uvijek retoriku vraćala na ratne godine i neriješena pitanja, dok je Milanović u svojim nastupima Srbiju često ismijavao u odnosu na razvijenost i usporedbu s Hrvatskom. Posljedično je jasno zašto je predsjednik Josipović nekoliko puta posjetio Srbiju te surađivao s predsjednicima, Tadićem pogotovo, dok se Grabar Kitarović i Milanović nisu odlučili na organiziranje državnog posjeta.

Nadalje, kao veća razlika, može se istaknuti i aktivnost vezana uz državne posjete. Dok su predsjednik Josipović i predsjednica Grabar Kitarović bili jako aktivni i često organizirali državne posjete, ali sudjelovali i na međunarodnim forumima, predsjednik Milanović je dijelom zbog pandemijskih razloga, dijelom zbog uključenosti u nacionalnu politiku, stavio vanjskopolitičko djelovanje po strani. To najbolje dokazuje činjenica da je postotak vremena provedenog na putovanju Kolinde Grabar Kitarović u izbornoj godini (uzimajući u obzir predizborne aktivnosti) bio veći nego kod Zorana Milanovića tijekom 2023., koja nije bila ni izborna ni pandemijska godina.

Iako je kvantitativno istraživanje rada ograničeno zbog javno nedostupnih podataka o predsjedničkom mandatu Ive Josipovića, zaključci o uspješnosti vanjskopolitičkog djelovanja doneseni su na osnovu kvalitativne analize predsjedničkih posjeta. Dakle, analizirajući sveukupnost djelovanja troje hrvatskih predsjednika na vanjskopolitičkom planu, može se zaključiti kako su predsjednici i predsjednica izabrali regiju na koju se žele fokusirati te tako ostvarivali svoje vanjskopolitičke ciljeve.

Za predsjednika Josipovića cilj je bio popravljjanje bilateralnih odnosa sa Srbijom i s Italijom. Grabar Kitarović je kao cilj istaknula brigu o Hrvatima izvan Hrvatske što je vidljivo iz njezinih

čestih posjeta Bosni i Hercegovini, ali i hrvatskim centrima po svijetu. Drugi cilj joj je bio pozicioniranje Hrvatske u srednjoeuropsku regiju, što je zasigurno ostvarila pokrećući Inicijativu triju mora. Na kraju, predsjednik Milanović je fokus stavio na Bosnu i Hercegovinu, odnosno položaj Hrvata te djelomično potporu Crnoj Gori na Europskom putu. S obzirom da predsjednički mandat Zorana Milanovića još traje, rad ostavlja mogućnost istraživanja s vremenskim odmakom kako bi se ispitala pozicija Hrvatske na međunarodnoj sceni s obzirom na moguću promjenu vlasti.

LITERATURA

Andrić, Mladen (2021) Razvoj hrvatske javne diplomacije u neovisnoj Hrvatskoj. U: Skoko, Božo (ur) Strateško komuniciranje država: Područja primjene – Hrvatska iskustva (str. 796-805). Zagreb: Synopsis Zagreb – Sarajevo.

Balkans.aljazeera.net (2011) Kukuriku koalicija pobjednik.
<https://balkans.aljazeera.net/news/balkan/2011/12/4/kukuriku-koalicija-pobjednik> Pristupljeno 17. svibnja 2024.

Boban, Davor (2016) Promjene u sustavu vlasti i konsolidacija demokracije: usporedba uloge predsjednika i države u Hrvatskoj i Slovačkoj. *Studia lexicographica* 1(18): 151-172.

Facebook.com (2015a) Posjet predsjednice BiH.
<https://www.facebook.com/photo/?fbid=826398834093744&set=a.308933869173579>
Pristupljeno 15. ožujka 2024.

Facebook.com (2015b) Posjet predsjednice SAD-u.
<https://www.facebook.com/photo/?fbid=827749453958682&set=a.766835806716714>
Pristupljeno 15. ožujka 2024.

Facebook.com (2015c) Posjet predsjednice SR Njemačkoj.
<https://www.facebook.com/photo/?fbid=833475240052770&set=a.308933869173579>
Pristupljeno 15. ožujka 2024.

Facebook.com (2015d) Posjet predsjednice Mostaru.
<https://www.facebook.com/photo/?fbid=838239486243012&set=a.308933869173579>
Pristupljeno 15. ožujka 2024.

Facebook.com (2015e) Posjeti predsjednice tijekom 2015.
https://www.facebook.com/KolindaGrabarKitarovic?_rdc=1&_rd Pristupljeno 15. ožujka 2024.

Facebook.com (2016) Posjeti predsjednice tijekom 2016.
https://www.facebook.com/KolindaGrabarKitarovic?_rdc=1&_rd Pristupljeno 17. ožujka 2024.

Facebook.com (2017a) Posjeti predsjednice tijekom prve polovine 2017.
https://www.facebook.com/KolindaGrabarKitarovic?_rdc=1&_rd Pristupljeno 18. ožujka 2024.

Facebook.com (2017b) Posjeti predsjednice tijekom druge polovine 2017.
https://www.facebook.com/KolindaGrabarKitarovic?_rdc=1&_rd Pristupljeno 18. ožujka 2024.

Facebook.com (2018) Posjeti predsjednice tijekom 2018.
https://www.facebook.com/KolindaGrabarKitarovic?_rdc=1&_rd Pristupljeno 20. ožujka 2024.

Facebook.com (2019) Posjeti predsjednice tijekom 2019.
https://www.facebook.com/KolindaGrabarKitarovic?_rdc=1&_rd Pristupljeno 22. ožujka 2024.

Facebook.com (2020) https://www.facebook.com/KolindaGrabarKitarovic?_rdc=1&_rd
Pristupljeno 24. ožujka 2024.

Gilboa, Eytan (2008) Searching for a Theory of Public Diplomacy. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science* 616(1): 55-77.

Gurgu, Elena i Cociuban, Aristide-Dumitru (2016) The Role of Public Diplomacy in International Relations in Full Process of Globalization. *Annals of Spiru Haret University, Economic Series* 7(2): 125-143.

Helmreich, Jonathan E. (1986) Paul Hymans and Henri Jaspar: Contrasting Diplomatic Styles for a Small Power. *Studia Diplomatica* 39(6): 669-681.

Hrvatski sabor (2019) Ustav Republike Hrvatske. *Narodne novine* 85/10, 5/14.

Inews.co.uk (2020) When was the first lockdown? A timeline of Covid restrictions in the UK since 2020 on 3rd anniversary. <https://inews.co.uk/news/first-lockdown-timeline-covid-restrictions-uk-2020-third-anniversary-23-march-2228880> Pristupljeno 17. svibnja 2024.

Ius.info.hr (2014) Šefovi država regije pozvani u petak u Mostar na potpisivanje deklaracije o nestalim osobama. <https://www.iusinfo.hr/aktualno/dnevne-novosti/sefovi-drzava-regije-pozvani-u-petak-u-mostar-na-potpisivanje-deklaracije-o-nestalim-osobama-19188> Pristupljeno 17. svibnja 2024.

Ius.info.hr (2018) Europski sud potvrdio sankcije ruskim kompanijama zbog krize u Ukrajini. <https://www.iusinfo.hr/aktualno/dnevne-novosti/europski-sud-potvrdio-sankcije-ruskim-kompanijama-zbog-krize-u-ukrajini-35368> Pristupljeno 1. svibnja 2024.

Izbori2024.hr (2024) Milanović će biti SDP-ov kandidat za premijera. <https://izbori2024.hr/milanovic-ce-bit-sdp-ov-kandidat-na-parlamentarnim-izborima/> Pristupljeno 17. svibnja 2024.

Jović, Dejan (2010) Palubna diplomacija i funkcionalna suradnja: hrvatsko-srpski bilateralni odnosi na početku mandata Ive Josipovića. <https://www.semanticscholar.org/paper/Palubna-diplomacija-i-funkcionalna-suradnja%3A-Ive-Jovi%C4%87/802e0e716d57b081601fdbe81d2e24700c99d556> Pristupljeno 15. Svibnja 2024.

Jović, Dejan (2011) Hrvatska vanjska politika pred izazovima članstva u Europskoj uniji. *Politička misao* 48 (2): 7–36.

Jutarnji.hr (2019) Zoran Milanović u Tvornici održao prvi predizborni skup. <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/video-zoran-milanovic-u-tvornici-odrzao-prvi-predizborni-skup-moj-karakter-nekad-satire-moja-leda-kao-mlinski-kamen-ali-bez-karaktera-nema-nicega-9592531> Pristupljeno 20. travnja 2024.

Jutarnji.hr (2020) Predsjednik je izjavio kako je Inicijativa tri mora Hrvatskoj štetna i nepotrebna. Je li u pravu? <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/predsjednik-je-izjavio-kako-je-inicijativa-tri-mora-hrvatskoj-nepotrebna-i-stetna-je-li-u-pravu-15027503> Pristupljeno 27. travnja 2024.

Jutarnji.hr (2022) Sjećate se Milanovićevih prijetnji blokadom Švedske i Finske? Evo što je tad govorila oporba. <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/sjecate-se-milanovicevih-prijetnji-blokadom-svedske-i-finske-evo-sto-je-tada-govorila-oporba-15264693> Pristupljeno 27. travnja 2024.

Kostadinov, Biljana (2021) Hrvatska u konfliktnoj kohabitaciji (Milanović – Plenković). *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu* 71(2): 131-156.

Kotarski, Kristijan i Šelo-Šabić, Senada (2022) A small state finding its way in the EU: Croatia and its approach to Brexit. *Journal of Contemporary European Studies* 31(2): 1-17.

Luša, Đana i Mijić, Petra. (2013) Vanjska politika malih država – normativna moć kao faktor utjecaja u međunarodnih odnosima. *Političke perspektive* 2(3): 39–65.

Murray, Stuart (2012) The Two Halves of Sports-Diplomacy. *Diplomacy & Statecraft* 23(3): 576-592.

MVEP (Ministarstvo vanjskih i europskih poslova) (2013) Strateški plan Ministarstva vanjskih i europskih poslova za razdoblje 2013-2015. https://mvep.gov.hr/UserDocsImages/files/file/dokumenti/Strateski_plan_MVEP-a_2013-2015.pdf Pristupljeno 15. svibnja 2024.

MVEP (Ministarstvo vanjskih i europskih poslova) (2014) Strateški plan Ministarstva vanjskih i europskih poslova za razdoblje 2014-2016. <https://mvep.gov.hr/UserDocsImages/files/file/dokumenti/140801-strateski-plan-ministarstva-vanjskih-i-europskih-poslova-2014-2016.pdf> Pristupljeno 12. travnja 2024.

MVEP (Ministarstvo vanjskih i europskih poslova) (2015) Strateški plan Ministarstva vanjskih i europskih poslova za razdoblje 2015-2017. <https://mvep.gov.hr/UserDocsImages/files/file/dokumenti/140612-strateski-plan-ministarstva-vanjskih-i-europskih-poslova-2015-2017.pdf> Pristupljeno 12. travnja 2024.

MVEP (Ministarstvo vanjskih i europskih poslova) (2016) Strateški plan Ministarstva vanjskih i europskih poslova za razdoblje 2016-2018. <https://mvep.gov.hr/UserDocsImages/files/file/dokumenti/150717-strateski-plan-mvep-2016-2018.pdf> Pristupljeno 12. travnja 2024.

MVEP (Ministarstvo vanjskih i europskih poslova) (2017) Strateški plan Ministarstva vanjskih i europskih poslova za razdoblje 2017-2019. <https://mvep.gov.hr/UserDocsImages/files/file/2017/170317-strateski-plan-ministarstva-vanjskih-i-europskih-poslova-za-razdoblje-2017-2019.pdf> Pristupljeno 12. travnja 2024.

MVEP (Ministarstvo vanjskih i europskih poslova) (2018) Strateški plan Ministarstva vanjskih i europskih poslova za razdoblje 2018-2020. <https://mvep.gov.hr/UserDocsImages/files/file/2018/1807061628-strateski-plan-ministarstva-vanjskih-i-europskih-poslova-za-razdoblje-2018-2020.pdf> Pristupljeno 12. travnja 2024.

MVEP (Ministarstvo vanjskih i europskih poslova) (2019) Strateški plan Ministarstva vanjskih i europskih poslova za razdoblje 2019-2021. <https://mvep.gov.hr/UserDocsImages/files/file/2018/1812281117-strateski-plan-ministarstva-vanjskih-i-europskih-poslova-za-razdoblje-2019-2021.pdf> Pristupljeno 28. travnja 2024.

MVEP (Ministarstvo vanjskih i europskih poslova) (2020) Strateški plan Ministarstva vanjskih i europskih poslova za razdoblje 2020-2022. <https://mvep.gov.hr/UserDocsImages/files/file/2019/1907251637-strateski-plan-za-razdoblje-2020-2022.pdf> Pristupljeno 28. travnja 2024.

Mvep.gov.hr (2023) Vlada RH nastavlja snažno ulagati u programe za hrvatsku dijasporu. <https://mvep.gov.hr/press/vlada-rh-nastavlja-snazno-ulagati-u-programe-za-hrvatsku-dijasporu/270974> <https://mvep.gov.hr/press/vlada-rh-nastavlja-snazno-ulagati-u-programe-za-hrvatsku-dijasporu/270974> Pristupljeno 29. travnja 2024.

Novilist.hr (2021) Dva brda “ratuju” i oko izbora diplomata: Milanović odbio Plenkovićev popis sa Stierom, Hrvatska bez veleposlanika u Vatikanu. <https://www.novilist.hr/novosti/hrvatska/dva-brda-ratuju-i-oko-izbora-diplomata-milanovic-odbio-plenkovicev-popis-sa-stierom-hrvatske-bez-veleposlanika-u-vatikanu/> Pristupljeno 23. travnja 2024.

Nye, Joseph S (1990) Soft Power. *Foreign Policy* 80: 153–171.

Ostrander, Ian i Rider, Toby J. (2018) Presidents Abroad: The Politics of Personal Diplomacy. *Political Research Quarterly* 72(4): 835-848.

Penda, Ivor Altaras (2018) Inicijativa triju mora: između gospodarske diplomacije i geopolitike. *Acta Economica et Turistica* 4(1): 5–34.

Predsjednik.hr (2020a) Posjeti predsjednika tijekom prve polovine 2020. <https://www.predsjednik.hr/najave/page/60> Pristupljeno 24. travnja 2024.

Predsjednik.hr (2020b) Posjeti predsjednika tijekom druge polovine 2020. <https://www.predsjednik.hr/najave/page/55> Pristupljeno 24. travnja 2024.

Predsjednik.hr (2021a) Posjeti predsjednika tijekom prve polovine 2021. <https://www.predsjednik.hr/najave/page/48> Pristupljeno 26. travnja 2024.

Predsjednik.hr (2021b) Posjeti predsjednika tijekom druge polovine 2021. <https://www.predsjednik.hr/najave/page/42> Pristupljeno 26. travnja 2024.

Predsjednik.hr (2022a) Posjeti predsjednika tijekom prve polovine 2022. <https://www.predsjednik.hr/najave/page/34> Pristupljeno 28. travnja 2024.

Predsjednik.hr (2022b) Posjeti predsjednika tijekom druge polovine 2022. <https://www.predsjednik.hr/najave/page/29> Pristupljeno 28. travnja 2024.

Predsjednik.hr (2023a) Posjeti predsjednika tijekom prve polovine 2023. <https://www.predsjednik.hr/najave/page/21> Pristupljeno 30. travnja 2024.

Predsjednik.hr (2023b) Posjeti predsjednika tijekom druge polovine 2023. <https://www.predsjednik.hr/najave/page/14> Pristupljeno 30. travnja 2024.

Raos, Višeslav (2023) Croatia: A stable Western Ally and a Playground of External Contestation. https://www.pssi.cz/download/docs/10587_final-report-western-balkans-at-the-crossroads-democratic-backsliding-and-external-actors-influence.pdf#page=36 Pristupljeno 17. veljače 2024.

Rofe, J Simon i Postelthwaite, Verity (2021) Scholarship and Sports Diplomacy: the Cases of Japan and the United Kingdom. *Diplomatica* 3(2): 363-385.

Ross, Christopher (2003) Pillars of Public Diplomacy. *Harvard International Review* 25(2): 22-27.

Simons, William M. (2021) Sports Diplomacy: Origins, Theory and Practise. *Israel Journal of Foreign Affairs* 15(1): 179-183.

Sinčić-Čorić, Dubravka (2021) Radna skupina predsjednice Kolinde Grabar Kitarović za razvoj identiteta i brenda Republike Hrvatske. U: Skoko, Božo (ur) Strateško komuniciranje država: Područja primjene – Hrvatska iskustva (str. 805-815). Zagreb: Synopsis Zagreb – Sarajevo.

Telegram.hr (2017) Donald Trump se sprema odobriti nove sankcije Rusiji, izvukli smo 6 ključnih pitanja i odgovora o slučaju. <https://www.telegram.hr/politika-kriminal/donald-trump-se-sprema-odobriti-nove-sankcije-rusiji-izvukli-smo-6-kljucnih-pitanja-i-odgovora-o-slucaju/> Pristupljeno 29. travnja 2024.

Telesport.telegram.hr (2020) Hrvatska će, skupa s Norveškom i Danskom, biti domaćin Svjetskog rukometnog prvenstva 2025. <https://telesport.telegram.hr/na-prvu/hrvatska-ce-skupa-s-norveskom-i-danskom-bit-domacin-svjetskog-rukometnog-prvenstva-2025/> Pristupljeno 30. travnja 2024.

Tportal.hr (2011) Sve je spremno za potpis između Hrvatske i EU-a. https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/sve-je-spremno-za-potpis-između-hrvatske-i-eu-a-20111209?meta_refresh=1 Pristupljeno 17. svibnja 2024.

Tportal.hr (2022) Gotovo polovina njemačkih kompanija smanjuje ulaganja zbog skupe energije. <https://www.tportal.hr/biznis/clanak/gotovo-polovina-njemackih-kompanija-smanjuje-ulaganja-zbog-skupe-energije-20220425> Pristupljeno 1. svibnja 2024.

Večernji.hr (2015) Pročitajte inauguracijski govor nove hrvatske predsjednice Kolinde Grabar Kitarović. <https://www.vecernji.hr/vijesti/procitajte-inauguracijski-govor-nove-hrvatske-predsjednice-kolinde-grabar-kitarovic-989978> Pristupljeno 17. travnja 2024.

Večernji.hr (2020) Zoran Milanović prisegnuo za predsjednika RH: Tako mi Bog pomogao. <https://www.vecernji.hr/vijesti/danas-je-inauguracija-novog-predsjednika-zorana-milanovica-pozvane-su-43-osobe-1379960> Pristupljeno 17. travnja 2024.

Večernji.hr (2021) Milanović i Pahor otkrili spomenik Ljudevitu Gaju u Ljubljani, a potom i Francu Prešerenu u Zagrebu. <https://www.vecernji.hr/vijesti/milanovic-i-pahor-otkrili-spomenik-ljudevitu-gaju-u-ljubljani-potom-i-francu-presernu-u-zagrebu-1531972> Pristupljeno 26. travnja 2024.

Večernji.hr (2023) Burna reakcija Milanovića: "Hrvatska je sada nepotrebno izložena, Vlada treba odgovarati". <https://www.vecernji.hr/vijesti/nije-znao-kako-ce-rh-glasati-burna-reakcija-milanovica-hrvatska-je-sada-nepotrebno-izlozena-potencijalnim-ugrozama-1719973> Pristupljeno 20. travnja 2024.

Vlada.gov.hr (2023a) Brnjac: Rezultati turističke sezone na razini 2019. godine <https://vlada.gov.hr/vijesti/brnjac-rezultati-turisticke-sezone-na-razini-2019-godine/38821> Pristupljeno 30. travnja 2024.

Vlada.gov.hr (2023b) Hrvatska je predana produbljivanju suradnje unutar Inicijative triju mora. <https://vlada.gov.hr/vijesti/hrvatska-je-predana-produbljivanju-suradnje-unutar-inicijative-triju-mora/38947> Pristupljeno 27. travnja 2024.

Vulić, Mislav Ilija (2015) The Role of Presidents in Croatia and Serbia. *Diplomski rad na Central European University.

Wilson, Ernest J. (2008) Hard Power, Soft Power, Smart Power. *The Annals of the American of the American Academy of Political and Social Science* 616 (1): 110-124.

Youtube.com (2014) Kolinda Grabar Kitarović predstavila svoj predsjednički program. <https://www.youtube.com/watch?v=1UXkHn3i76c> Pristupljeno 15. veljače 2024.

Zamorano, Mariano Martin (2016) Reframing Cultural Diplomacy: The Instrumentalization of Culture under the Soft Power Theory. *Culture Unbound* 8(1): 166-186.

Žirovčić, Dubravko (2016) Theoretical Principles of Economic Diplomacy. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2710671 Pristupljeno 24. travnja 2024.

11. PRILOG 1.: Službeni posjeti predsjednika Ive Josipovića

PREGLED VANJSKOPOLITIČKIH AKTIVNOSTI PREDSJEDNIKA REPUBLIKE HRVATSKE **ZA RAZDOBLJE 2010.-2015.**

Tablica 1. Službeni posjeti Predsjednika Republike (brojčano)

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	Ukupno
Sl. posjeti PRH	9	8	7	9	2	35

Tablica 2. Službeni posjeti Predsjednika Republike (po državama)

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
1	BiH	Njemačka	Albanija	V. Britanija	Turkmenistan
2	Slovenija	Češka	Izrael i Palestinska Samouprava	BiH	Švicarska
3	Slovačka	Turska	Azerbajdžan	Crna Gora	
4	Mađarska	Finska	Latvija	Makedonija	
5	Austrija	Estonija	Rumunjska	Kosovo	
6	Crna Gora	Mađarska	Francuska	Sveta Stolica	
7	Makedonija	Monako	Katar	Bugarska	
8	Srbija	SAD		Srbija	
9	Sveta Stolica i Suvereni Malteški red			Italija	

1. SLUŽBENI POSJETI PREDSJEDNIKA REPUBLIKE:

2010.

1. **službeni posjet BiH** (Sarajevo: susret s članovima Predsjedništva, susret s Kolegijem oba Doma Parlamentarne Skupštine, govor u Parlamentarnoj skupštini; Ahmići, Križančevo selo – odavanje počasti žrtvama)
2. **službeni posjet Sloveniji** (Brdo kod Kranja: susret s predsjednikom Tuerkom, susret s predsjednikom Državnog zbora Gantarom, sudjelovanje na gospodarskom forumu)
3. **službeni posjet Slovačkoj** (Bratislava: susret s predsjednikom Gašparovičem, s predsjednikom Parlamenta Paškom, sudjelovanje na gospodarskom forumu; Devinska Nova Ves)
4. **službeni posjet Mađarskoj** (Budimpešta: susreti s predsjednikom Solyom, predsjednikom Nacionalne skupštine Katonom, s predsjednikom Vlade Bajnaijem)
5. **službeni posjet Austriji** (Beč: susret s predsjednikom Fischerom, susret sa saveznim kancelarom Faymannom, susret s predsjednicom Nacionalnog vijeća Pramrer)
6. **službeni posjet Crnoj Gori** (Podgorica: susret s predsjednikom Vujanovićem, s predsjednikom Skupštine Krivokapićem; Cetinje)
7. **službeni posjet Makedoniji** (Skopje: susret s predsjednikom Ivanovim, s predsjednikom Sobraňa Veljanoskim, s predsjednikom Vlade Gruevskim, susret s predstavnicima hrvatske zajednice i gospodarstvenicima)
8. **službeni posjet Srbiji** (Beograd: susret s predsjednikom Tadićem, s predsjednikom Vlade Cvetkovićem; Subotica: susret s predstavnicima Hrvata u Srbiji)
9. **službeni posjet Svetoj Stolici i Suverenom malteškom vojnom redu** (audijencija kod pape Benedikta XVI., susret s državnim tajnikom Bertoneom, susret s princem i velikim meštrom Suverenog Malteškog vojnog reda Matthewom Festingom)

2011.

1. **službeni posjet Njemačkoj** (Berlin: susret s predsjednikom Wulffom, susret sa saveznom kancelarkom Merkel, susret s predsjednikom Bundestaga Lammertom)

2. **službeni posjet Češkoj** (Prag: susret s predsjednikom Klausom, s predsjednikom Senata Stechom, s predsjednikom Vlade Nečasom)
3. **službeni posjet Turskoj** (Ankara: susret s predsjednikom Gülom, s predsjednikom Parlamenta Mehmetom Ali Şahinom)
4. **službeni posjet Finskoj** (Helsinki: susret s predsjednicom Halonen, premijerkom Kiviniemi te predsjednikom parlamenta Zyskoviczem).
5. **službeni posjet Estoniji** (Tallin: susret s predsjednikom Ilvesom, s predsjednicom Parlamenta Ergmom i predsjednikom Vlade Ansipom)
6. **službeni posjet Mađarskoj** (Budimpešta: susret s predsjednikom Schmittom, predsjednikom Nacionalne skupštine Lászlom Köverom)
7. **službeni posjet Monaku** (susret s princom Albertom II., s predsjednikom Vlade Rogerom)
8. **službeni posjet SAD** (Chicago: susret s članovima hrvatske zajednice; Washington: susreti s potpredsjednikom Josephom Bidenom; državnom tajnicom Hillary Clinton; senatori Hrvatskog kongresnog kluba i hrvatskom zajednicom)

2012.

1. **službeni posjet Albaniji** (Tirana: susret s predsjednikom Topijem, susret s predsjednikom Vlade Berishom, s predsjednicom Parlamenta Topalli)
2. **službeni posjet Izraelu i Palestinskoj Samoupravi** (Jeruzalem: susret s predsjednikom Peresom, predsjednikom Vlade Netanyahuom, predsjednikom Parlamenta-Knesseta Rivlinom, govor u Knessetu, susret s mvp Liebermanom, posjet Yad Vashemu, posjet Weitzman Institutu; Ramalla: susret s predsjednikom Abbasom; Golanska visoravan: posjet UNDOF misiji)
3. **službeni posjet Azerbajdžanu** (Baku: susret s predsjednikom Aliyevim, s predsjednikom Parlamenta Asadovim, s predsjednikom Vlade Rasi-Zadehom)
4. **službeni posjet Latviji** (Riga: susret s predsjednikom Bērziņšom, s predsjednikom Vlade Dombrovskisim, s predsjednicom Parlamenta-Sejma Ābolīņom)
5. **službeni posjet Rumunjskoj** (Bukurešt: susret s predsjednikom Basescuom- potpisivanje Ratifikacije Hrvatskog Pristupnog ugovora, susret s predsjednikom Senata Blagom, s predsjednicom Zastupničkog doma Anastase, s predsjednikom Vlade Pontom)
6. **službeni posjet Francuskoj Republici** (Pariz: susret s predsjednikom Hollandeom, s predsjednikom Skupštine Bartoloneom, s predsjednikom Senata Belom,)
7. **službeni posjet Kataru** (Doha: susreti s emirom Nj.V. Sheikh Hamad Bin Khalifa Al-Thani, susret s predsjedavajućim Šure Mohamedom Bin Mubarak Al-Kholaifijem, susret s predsjednikom Vlade Hamadom bin Jassim bin Jaber Al Thanijem)

2013.

1. **službeni posjet Velikoj Britaniji** (London: susret s Nj.V. Kraljicom Elizabetom II, susret s ministrom gospodarstva, inovacija i vještina Cableom, susret s ministrom pravosuđa Graylingom, susret s predsjednikom Vlade Cameronom)
2. **službeni posjet BiH** (Sarajevo: susret sa članovima Predsjedništva BiH, sastanak sa članovima Kolegijuma oba doma Parlamentarne skupštine BiH, susret s Vjekoslavom Bevandom, predsjedavajućem Vijeća ministara)
3. **službeni posjet Crnoj Gori** (Cetinje – susret s predsjednikom Vujanovićem; Podgorica- susret s premijerom Đukanovićem, predsjednikom parlamenta Krivokapićem)
4. **službeni posjet Makedoniji** (Skopje: susret s predsjednikom Ivanovim, s predsjednikom Vlade Georgijevskim,)
5. **službeni posjet Kosovu** (Priština- susret s predsjednicom Jahjagom, s predsjednikom Vlade Thacijem, s predsjednikom Skupštine Krasniqijem,)

6. **službeni posjet Svetoj Stolici** (audijencija sa Svetim Ocem Franjom, razgovor s kardinalom Bertoneom,
7. **službeni posjet Bugarskoj** (Sofija: susret s predsjednikom Plevnelievim, s predsjednikom Vlade Orešarskim, predsjednikom Narodnog Sobraanja Mikovim,)
8. **službeni posjet Srbiji** (Beograd – susret s predsjednikom Nikolićem, predsjednikom Vlade Dačićem, govor u Skupštini, susret s organizacijama izbjeglih;)
9. **službeni posjet Talijanskoj Republici** (Rim: susret s predsjednikom Napolitanom, s predsjednikom Vlade Lettom, s predsjednikom Senata Grassom, obraćanje članovima odbora za vanjsku politiku i EU Senata,)

2014.

1. **službeni posjet Turkmenistanu** (susret s predsjednikom Berdimuhamedovim, odlazak u Turkmenbaši i obilazak luke i naftnih rafinerija);
2. **službeni posjet Švicarskoj Konfederaciji** (Bern, Zurich) i sudjelovanje na European Forum on Music (susret s predsjednikom Burkhalterom, susret s predsjednikom Nacionalnog vijeća).

1. OSTALA PUTOVANJA PREDSJEDNIKA REPUBLIKE (konferencije, summiti, radni posjeti i neformalni susreti):

2010.

1. **posjet institucijama EU** (Europski parlament, Europsko vijeće, Europska komisija), Bruxelles
2. sudjelovanje na **Briselskom forumu** (Brussels Forum) u organizaciji German Marshall Fund-a. Ostali sudionici: barunica Catherine Ashton, glavni tajnik NATOa Anders Fogh Rasmussen, Madeleine K. Albright, premijer Belgije Yves Leterme, predsjednik Estonije Toomas Hendrik Ilves, predsjednik Srbije Boris Tadić
3. sudjelovanje na **Igmanskoj inicijativi u Sarajevu**; u nastavku posjet Derventa, Banja Luka, Briševo, Sijekovac i Kozarac. Susret s predsjednikom Vlade RS M. Dodikom
4. posjet Bleiburgu i Teznom
5. **trilateralni susret predsjednika Hrvatske, Mađarske i Srbije u Pečuhu**; susret s Hrvatima u Vojvodini (Bački Monoštar)
6. **posjet Rusiji** (Moskva) – obilježavanje 65.te obljetnice Dana pobjede, uz sudjelovanje na vojnoj paradi. Bilateralni susreti s predsjednikom Rusije (D. Medvedev) i predsjednikom Izraela (S. Peres)
7. **posjet Svjetskoj izložbi EXPO u Šangaju**. Prethodno bilateralni susret s potpredsjednikom Kine Xi Jinpingom u Pekingu.
8. govor PRH na lipanjskom zasjedanju Parlamentarne skupštine **Vijeća Europe u Strasburgu**
9. sudjelovanje na konferenciji šefova država i vlada zemalja **SEECp-a** („Proces suradnje u jugoistočnoj Europi“) i sudjelovanje na 8. summitu šefova država JIE **„Kulturni koridori“ u Istambulu**
10. trilateralni susret predsjednika RH, Italije i Slovenije na „Koncertu prijateljstva“ u **Trstu**
11. sudjelovanje na 65. zasjedanju **Opće skupštine UN u New Yorku**. Govor Predsjednika. Susreti na margini: premijer Kuvajta, predsjednik Gruzije, predsjednica Finske, predsjednik Cipra, predsjednik Turske, predsjednik Čilea, predsjednik Češke, predsjednica Kostarike, kralj Jordana. Posjet **Los Angelesu** i otvaranje izložbe „Pravednici među narodima“
12. otvaranje **mosta preko Sutle** s predsjednikom Slovenije D. Tuerkom
13. posjet **Mostaru** (susret s predstavnicima političkih stranaka, predavanje na Pravnom fakultetu, posjet Franjevačkom samostanu)
14. sudjelovanje na **Croatia Summitu u Dubrovniku** (govor Predsjednika na otvorenju,

susret s predsjednikom Slovenije D. Tuerkom, dodjela odlikovanja britanskim lordovima Dundeeu i Grenfellu)

15. sudjelovanje na **NATO summitu u Lisabonu**
16. sudjelovanje na **3. summitu EU-Afrika** na temu „Ulaganja, gospodarski rast i stvaranje novih radnih mjesta“, Tripoli
17. sudjelovanje na **summitu Organizacije za sigurnost i suradnju u Europi** (OSCE) u Astani. Bilateralni susreti s predsjednikom Kazahstana Nazarbayevim i s predsjednikom Parlamentarne skupštine OSCE
18. **Jaice** (potpora Hrvatima za povratak), **Banja Luka** (primanje nagrade za „Osobu godine“ banjalučkih Nezavisnih novina)
19. Festival hrvatske glazbe u **Beču** (ZVM)

2011.

1. **New York** – sudjelovanje na konferenciji “Amerika na raskrižju: Daytonski sporazum i početak diplomacije 21. stoljeća”, u organizaciji zaklade bivšeg američkog predsjednika Billa Clintona “Clintonova globalna inicijativa”. Posjet **Bostonu** i predavanje na Sveučilištu Harvard
2. **Sarajevo** – preuzimanje nagrade „Sloboda“ Međunarodnog centra za mir iz Sarajeva, koncert u čast PRH-a
3. **Mostar** (predavanje na Sveučilištu Džemal Bijedić), **Bihać** (susret s predstavnicima Općine Bihać)
4. **radni posjet Litvi** (Vilnius) – razgovori s predsjednicom Daliom Grybauskaitom, predsjednicom Parlamenta Degutiene i predsjednikom Vlade Kubiliusom. Predavanje na Institutu za međunarodne odnose i političke znanosti u Vilniusu na temu: ”Hrvatsko članstvo u EU i jugoistočna Europa”.
5. neformalni susret s predsjednikom Tuerkom u **Otočcu ob Krki**
6. **Bihać** (susret s Izetbegovićem i čelnicima Unsko-sanskog kantona)
7. **Kijev**- sudjelovanje na **Sastanku na vrhu o sigurnom i inovativnom korištenju nuklearne energije** povodom obilježavanja 25. obljetnice černobilske tragedije, Kijev. Bilateralni susret s predsjednikom Janukovičem
8. sudjelovanje na ”Festivalu Europe” u organizaciji Europskog sveučilišnog instituta u **Firenzi**; – dodjela nagrade za mir fondacije ”Premio Galileo 2000” (ZVM)
9. sudjelovanje na XVII. susretu predsjednika država Srednje Europe u **Varšavi**
10. **Rim** - obilježavanje 150. obljetnice ujedinjenja Italije
11. **Bruxelles** - World Copyright summit - svjetski summit o autorskom pravu na temu budućnosti intelektualnog vlasništva i kreativnog sadržaja. Susreti s predsjednikom EV Hermanom Van Rompuyem i glavnim tajnikom NATO Rasmussenom
12. **Bruxelles** (susret s predsjednikom EK Barrosom)
13. **Ljubljana** – obilježavanje slovenskog Dana državnosti
14. sudjelovanje na summitu „Procesa suradnje u Jugoistočnoj Europi“ (SEECP), **Sv Stefan** (Budva)
15. **Croatia Summit Dubrovnik** (obraćanje Predsjednika, sastanak s V. Inzkom, visokim predstavnikom EU za BiH, susret s Thacijem, predsjednikom Vlade Kosova)
16. **Ljubljana** koncert „Simfonija tisuće“, uz nazočnost predsjednika Slovenije Tuerka
17. **Srebrenica**- odlazak na obilježavanje 16. godišnjice genocida nad Bošnjacima
18. **Vojvodina- Kukujevc, Šid**: susret s predstavnicima hrvatske manjine; **Beograd**: IX. UNESCO summit predsjednika JI Europe (obraćanje Predsjednika)

19. **Poljska** (Varšava: 54. Međunarodni festival suvremene glazbe „Varšavska jesen“, obraćanje Predsjednika na konferenciji „Glazba i politika“, Krakow: polaganje vijenca na grob pokojnog predsjednika Kaczynskom)
20. **Bruxelles** – potpisivanje Pristupnog ugovora s EU
21. **Prag** - državni pogreb Vaclava Havela
22. **Dubrovnik**: Investicijska konferencija s Vladom SAD-a
23. Parlamentarna Skupština OESS-a u **Dubrovniku**
24. **Beograd** sudjelovanje na 22. sastanku Igmanske inicijative na temu „Europska perspektiva, suradnja i stabilnost u regiji“

2012.

1. **Jahorina** Trilateralni sastanak PRH, predsjednika Srbije i predsjedništva Bosne i Hercegovine,
2. **Dvorac Lany, Češka** Kvadrilateralni sastanak predsjednika Češke, Slovačke, Hrvatske i Srbije
3. **Bratislava** – sudjelovanje na 7. godišnjem svjetskom sigurnosnom forumu GLOBSEC 2012. Bilateralni sastanci s predsjednikom Gašparovičem i slovačkim ministrom vanjskih poslova Lajčakom
4. **Mostar** otvorenje svečanosti Mostarsko proljeće i Dani matice Hrvatske Mostar. U nastavku posjet **Ljubuškom** i susret s čelnicima Ljubuškog
5. **Bruxelles** – sudjelovanje na konferenciji „Stanje Europske unije“ (The State of European Union) pod nazivom „Revitalizing the European Dream“. Sastanci s Herman Van Rompuy (predsjednik Europskog vijeća), Martin Schultz (predsjednik Europskog parlamenta) i Angel Gurria (glavni tajnik OECD-a)
6. **terme Tuhelj** i susret s Tuerkom
7. **Jeruzalem** – sudjelovanje na konferenciji „Facing Tomorrow“. Susreti s predsjednikom Peresom, predsjednikom Kvarteta za Bliski istok Tony Blairom, bivšim državnim tajnikom SAD Henry Kissingerom, bivšim predsjednikom Perua Alejandro Toledom. Obilazak Masade i Mrtvog mora
8. sudjelovanje na **Croatia Summit u Dubrovniku** (bilaterale s: premijer Poljske Tusk, mvp Ukrajine Griščenko, pomoćnik državne tajnice SAD Gordon, premijer Kosova Thaci, gl. tajnik Unije za Mediteran Fatallah Sijilmassi)
9. **Beč** – prisustvovanje svečanom potpisivanju Ratifikacije hrvatskog pristupnog ugovora
10. **London** otvorenje Olimpijskih igara. Prijem u Buckingamskoj palači. Otvaranje „Hrvatske kuće“
11. sudjelovanje na Europskom forumu **Alpbach** 2012. Susret s predsjednikom Fischerom
12. **Krynica Zdroj** (Poljska) sudjelovanje na Gospodarskom forumu „Nove vizije i teška vremena: Europa i svijet suočavaju se s krizom“. susret s predsjednikom Komorowskim
13. **Sarajevo** – interreligijska konferencija – Svjetski susret za mir. Susreti s članovima predsjedništva BiH, predsjednikom Europskog vijeća Hermanom Van Rompuyem, kardinalom Vinkom Puljićem, predsjednikom Vlade Talijanske Republike Mariom Montijem
14. **Bruxelles** - ceremonija uručenja Europske nagrade za toleranciju, zajedno s predsjednikom Borisom Tadićem
15. **Beč** – otvorenje VIII. Festivala hrvatske glazbe; tete-a-tete sastanak s predsjednikom Fischerom. Posjet pokrajini Gradišće i susret s gradišćanskim Hrvatima
16. **Pečuh** – proslava Dana Hrvata i susret s predsjednikom Mađarske J. Aderom
17. **Graz** – obilježavanje 10. obljetnice Austrijske trgovinske komore

2013.

1. **Munchen** - Munchenska konferencija o sigurnosti. Susreti s predsjednikom Makedonije Ivanovim, predsjednikom Azerbajdžana Aliyevim, predsjednikom Kosova Jahjagom, mvp Rusije Lavrovom, predsjednik Vlada i mvp Katara šejk Hamad bin Jassim Bin Jabr Al-Thani, mvp Njemačke Westerwelleom. Govor na panelu „Security and Stability in South East Europe and Caucasus“.
2. **Salzburg** – odlazak na svečanu plenarnu sjednicu Europske akademije znanosti i umjetnosti (European Academy of Sciences and Arts), uručenje titule „Zaštitnika“ (Protector). Istu titulu primio i predsjednik Slovenije B. Pahor.
3. **Vatikan** svečanost inauguracije pape Franje
4. **Mostar** – uručenje nagrade Večernjakov pečat, posjet Kraljevoj Sutjesci (susret s lokalnom zajednicom i Hrvatima Srednje Bosne), Sarajevo (predavanje na Pravnom fakultetu)
5. **Bratislava** sudjelovanje na 18. Summitu predsjednika zemalja Srednje Europe
6. **Natolin, Poljska**- nazočnost na promociji klase studenata College of Europe Natolin 2012/2013. Govor PRH
7. **Bruxelles** – svečani koncert Simfonijskog orkestra HRT povodom pristupa RH u EU
8. **Beč** – svečani koncert Zagrebačke filharmonije povodom pristupa RH u EU, uz nazočnost predsjednika Austrije Fischera
9. **Pariz**- svečani vojni mimohod u čast Nacionalnog praznika Francuske Republike, susret s predsjednikom Hollandeom, susret s glavnim tajnikom UN-a Ban Ki-moonom
10. **Brdo kod Kranja** – strateški dijalog predsjednika država JIE, uz nazočnost predsjednika Francuske Hollande
11. **New York**- sudjelovanje na 68. zasjedanju Opće skupštine UN-a. Govor Predsjednika u UN-u. sudjelovanje na high level eventu GEFI (Global Education First) i na 20.tog godišnjici Vienna Conference. Predavanje na Sveučilištu Yale. Posjet predstavnicima Hrvatske bratske zajednice u Pittsburghu
12. **Croatia Forum Dubrovnik** (govor Predsjednika)
13. **Haag** - sudjelovanje na konferenciji „Pitanje nestalih: plan za budućnost“ ICMP-a (Međunarodna komisija za nestale osobe). susret s Nj.V. kraljem Willemom-Alexanderom, susret s gđom Ankie Broekers-Knol i gđom Anouchkom van Miltenburg, predsjednicama dvaju Domova Senata KN, susret s čelnicima Organizacije za zabranu kemijskog oružja (OPCW-a), susret s potpredsjednicima Međunarodnog kaznenog suda (ICC), obilazak luke Rotterdam
14. **Ljubljana** – susret s Pahorom, Tuerkom i predavanje na Sveučilištu
15. **Varšava**: predavanje na Poljskom institutu za međunarodne odnose, susret s predsjednikom Poljske Komorowskim, nazočnost na koncertu povodom 80.tog rođendana K. Pendereckog
16. **Južna Afrika** (Johanesburg) – posljednji ispraćaj Nelsona Mandele
17. Parlamentarna Skupština NATO-a u **Dubrovniku**. Govor predsjednika, susret s glavnim tajnikom NATO-a Rasmussenom

2014.

1. sudjelovanje na Munchenskoj sigurnosnoj konferenciji;
2. svečano otvaranje XXII. zimskih olimpijskih igara u Sočiju (susret s predsjednikom Putinom i hrvatskim sportašima);
3. trilateralni sastanak predsjednika Republike Hrvatske, Republike Austrije i Republike Slovenije u Beču;

4. otvorenje 17. Međunarodnog sajma gospodarstva u Mostaru;
5. sudjelovanje na svečanosti beatifikacije pape Ivana Pavla II u Vatikanu;
6. radni posjet SAD (susret s potpredsjednikom Bidenom, senatorom Murphyjem,
7. guvernerom Teksasa Perryem, sudjelovanje na Energy Forum Houston);
8. sudjelovanje na svečanosti obilježavanja 25 godina slobode Republike Poljske u Varšavi (razgovor s predsjednikom SAD B. Obamom; susret s predsjednikom Poljske Komorowskim);
9. sudjelovanje na koncertu povodom obilježavanja 100.-te obljetnice početka Prvog svjetskog rata u Sarajevu;
10. sudjelovanje na koncertu povodom obilježavanja 100.-te obljetnice početka Prvog svjetskog rata u Redipuglia-i (susret s predsjednicima Napolitanom i Pahorom);
11. Croatia Forum u Dubrovniku;
12. Brdo-Brijuni proces u Dubrovniku uz nazočnost njemačke kancelarke Angele Merkel (susret predsjednika zemalja regije- BiH, Srbija, Crna Gora, Makedonija, Kosovo i Albanija + predsjednik Pahor + Angela Merkel + državni tajnik za europske poslove Francuske);
13. Mostar - potpisivanje Deklaracije o nestalima (Predsjednici Hrvatske, Srbije, Crne Gore i predsjedavajući predsjedništva BiH potpisali Deklaraciju o nestalima);
14. sudjelovanje na NATO summitu Wales 2014 (Cardiff) (PRH vodi službeno izaslanstvo Republike Hrvatske, uz šefove država i vlada iz šezdesetak savezničkih i partnerskih država);
15. sudjelovanje na 10. obljetnici turističke zone „Sutla – dolina izvora zdravlja“ (Podčetrtek) i susret s predsjednikom Pahorom;
16. sudjelovanje na 69. zasjedanje Opće skupštine Ujedinjenih naroda u New Yorku;
17. sudjelovanje na Europskom plinskom summitu u Londonu (Financial Times EGS)

12. PRILOG 2.: Nacrt Plana rada MVPEI za 2009.

Uvodne napomene

Planiranje aktivnosti u vanjskoj politici složeno je zbog mnogobrojnih čimbenika uključenih i umreženih kroz svjetsku politiku, međunarodne odnose, nacionalne interese i prioritete te obveze koje država preuzima članstvom u međunarodnim integracijama ili sklapanjem međunarodnih ugovora. Globalne utjecaje i različite predvidive krize također valja uzeti u obzir, a svemu tome posebnu dinamiku i dodatnu složenost daju i nepredvidivi događaji. Ipak, određeni trendovi razvoja situacije su izvjesni i predvidljivi za 2009. godinu.

Nove tonove na svjetskoj pozornici moguće je očekivati od nove administracije u SAD-u. Aktualna financijska kriza potakla je dogovaranje o novom svjetskom financijskom sustavu što će dakako imati dalekosežne posljedice na globalnu ekonomiju, pa tako i na svaku pojedinu državu. Zacijelo će se nastaviti i nadmetanje moćnih država – Rusije, Kine, Indije, nekih latinsko američkih država i drugih – za što veći utjecaj u globalnim odnosima. To može, naravno, produbiti i postojeće krize i ratove ali otvarati i nova žarišta. Problemi energetike, održivog razvoja, gladi, klimatske

promjene i prirodne katastrofe također su trajno prisutni te sve jače utječu na međunarodne odnose. U EU će se morati pronaći rješenje za Lisabonski ugovor odnosno buduće funkcioniranje europskih institucija što će se odraziti i na daljnje proširenje članstva. To će prvenstveno imati utjecaja na regiju koja nas okružuje i koja bi trebala ukupno brže napredovati na putu euroatlantskih integracija kako bi se stvarno osigurala njezina stabilnost i budući razvoj.

Hrvatska će u 2009. godini, kako se planira, realizirati punopravno članstvo u NATO-u i odraditi završni korak za članstvo u Europskoj uniji. Potvrđeno je to i u godišnjoj ocjeni Europske komisije o napretku, objavljenoj u studenom 2008. godine. U tom je izvješću također predviđen početak rada na pristupnom ugovoru i priprema za financijski paket podrške hrvatskom ulasku u EU. Hrvatska će i dalje biti u žiži svjetskih zbivanja kao nestalna članica u Vijeću sigurnosti. Aktivno će djelovati i u svim ostalim međunarodnim organizacijama u kojima će se zalagati za mir i mirno rješavanje sporova, demokraciju, održivi razvoj i druge ciljeve koji bi mogli pridonijeti boljem svijetu današnjice i sutrašnjice. Bit će i domaćin nekoliko važnih međunarodnih skupova, uz ostale i *Croatia summita 2009* koji će se, sada već tradicionalno, održati početkom srpnja u Dubrovniku.

Razvijajući dobre odnose sa svim državama svijeta kroz brojne bilateralne susrete i gospodarsku suradnju, posebna pozornost posvetit će se razvoju odnosa sa susjednim državama, poglavito rješavanju otvorenih pitanja, nastalih u procesu raspada bivše zajedničke države. Hrvatska će i u regiji biti aktivna sudjelujući u različitim regionalnim integracijama i inicijativama. Kulturnom promidžbom i aktivnostima iz područja javne diplomacije gradit će pozitivnu sliku o sebi u svijetu. Još bolje funkcioniranje cjelokupnog sustava vanjskopolitičke službe osiguravat će se dodatnim stručnim osposobljavanjem diplomata, a trajna je zadaća i skrb za Hrvate izvan domovine.

1. Članstvo u NATO-u

1.1 Proces ratifikacije Pristupnog protokola RH NATO-u

Na *summitu* NATO-a u Bukureštu 3. travnja 2008. Hrvatska je pozvana u članstvo Saveza. Potom su u dva kruga uspješno završeni Pristupni pregovori RH i NATO-a. Slijedili su izrada i predstavljanje NATO-u Rasporeda za dovršenje reformi i Godišnjega nacionalnog programa za provedbu sedmoga, posljednjeg ciklusa Akcijskog plana za članstvo u NATO-u. Predstavnici zemalja članica Saveza potpisali su 9. srpnja 2008. godine Protokol o proširenju Sjevernoatlantskog ugovora na Republiku Hrvatsku, čime je započeo postupak ratifikacije Protokola u nacionalnim parlamentima zemalja članica NATO-a koji će trajati oko osam mjeseci (do kraja veljače 2009.) pa se očekuje da će na *summitu* Saveza 3. i 4. travnja 2009. u Strasbourgu i Baden Badenu Hrvatska sudjelovati kao punopravna članica.

Tijekom procesa ratifikacije Protokola planiraju se sljedeće aktivnosti:

- **Sastanci predstavnika veleposlanstava RH u zemljama članicama NATO-a** s vladinim dužnosnicima, parlamentarnim zastupnicima, dužnosnicima političkih stranaka i drugim relevantnim sugovornicima radi lobiranja za ubrzanje postupka ratifikacije (siječanj – veljača).
- **Sastanci predstavnika MVPEI s predstavnicima veleposlanstava država članica Saveza u RH** radi informiranja o statusu postupka ratifikacije u pojedinim zemljama te lobiranja za što brže okončanje toga procesa (siječanj – veljača).

1.2. Aktivnosti RH u Savezu

Aktivnosti RH u Savezu temeljit će se na novom statusu Hrvatske kao zemlje pozvane u članstvo (*invitee country*), a od travnja 2009. kao punopravne članice NATO-a (*member country*). Već od potpisivanja Pristupnog protokola Hrvatska sudjeluje (bez prava odlučivanja) u gotovo svim NATO-vim radnim tijelima. Te će se aktivnosti nastaviti i u 2009. godini a nakon završetka procesa ratifikacije RH će kao punopravna članica Saveza sudjelovati u radu svih NATO-vih tijela i odlučivati zajedno s ostalim članicama.

Politički i strateški okvir aktivnosti RH u Savezu određeni su Rasporedom za dovršenje reformi te Godišnjim nacionalnim programom 2008.–2009. za sedmi ciklus Akcijskog plana za članstvo. Slijedom navedenoga, glavne aktivnosti RH u Savezu u 2009. godini bit će sljedeće:

- **Pripreme za NATO summit 2009.** (siječanj-ožujak 2009.)

Do *summita* NATO-a 3.- 4. travnja 2009. i punopravnog članstva u Savezu RH će i dalje sudjelovati na sastancima Euroatlantskog partnerskog vijeća (EAPC) kao zemlja partner, a moguće je da bude pozvana da sudjeluje i na dva pripremna neformalna ministarska sastanka - ministara obrane od 19. - 20. veljače u Poljskoj te ministara vanjskih poslova 5. ožujka u sjedištu NATO-a u Bruxellesu.

- **Sudjelovanje predstavnika RH na sastancima radnih tijela NATO-a** (tijekom cijele 2009. godine)

Predstavnici RH nastaviti će još intenzivnije sudjelovati u radu odbora, agencija i drugih tijela NATO-a. Također će sudjelovati i na sastanku ministara obrane 11.-12. lipnja u Bruxellesu, na neformalnom sastanku ministara obrane 22.-23. listopada u Slovačkoj te na sastanku ministara vanjskih poslova 3.-4. prosinca u Bruxellesu.

- **Aktivnosti informiranja javnosti glede članstva RH u NATO-u** (tijekom cijele 2009. godine).

Nastavit će se i sveobuhvatan dijalog s javnošću o pitanjima međunarodne sigurnosti, uloge NATO-a, prednosti i obveza koje proizlaze iz članstva u Savezu. Posebna pažnja posvetit će se informiranju javnosti o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga RH u mirovnim misijama UN-a, NATO-a i EU-a.

- **Sastanci u okviru Američko-jadranske povelje** (tijekom cijele godine)

U prvoj polovici 2009. godine Hrvatska će predsjedati Poveljom. Tijekom godine predviđa se održavanje dva sastanka **Partnerske komisije** (na razini ministara vanjskih poslova), jedan u prvoj

a drugi u drugoj polovici godine a mogući su i sastanci članica Američko-jadranske povelje i baltičkih država u okviru suradnje *Adriatic-Baltic-Atlantic*.

- **Bilateralne političko-sigurnosne konzultacije**

S državama članicama NATO-a i državama Jugoistočne Europe (BiH, Crna Gora, Makedonija) organizirat će se u suradnji s MORH-om i drugim nadležnim tijelima državne uprave tijekom cijele 2009. godine.

- **Aktivnosti u vezi sa sudjelovanjem RH u misijama i vježbama NATO-a**

MVPEI će tijekom cijele godine surađivati s MORH-om vezano uz sudjelovanje RH u misiji NATO-a ISAF u Afganistanu te vojnim i civilnim vježbama u organizaciji NATO-a. Glede simulacijske vježbe NATO-a 'CMX 09', najavljene za drugu polovicu lipnja 2009., predviđa se sudjelovanje na završnoj planskoj konferenciji od 4.-10. ožujka u Ceseni (Italija).

Uz spomenute, planiraju se i druge aktivnosti u skladu s ulogom MVPEI-a kao državnog tijela zaduženog za koordinaciju aktivnosti RH u sklopu procesa pristupanja NATO-u odnosno nakon ulaska u punopravno članstvo. Sustavno će se pratiti i obrambeni i sigurnosni procesi u regiji te pripremati stručna mišljenja za određivanje političkog okvira djelovanja RH kao članice Saveza.

MVPEI će aktivno sudjelovati i na međunarodnim konferencijama i seminarima NATO-a i u sklopu regionalne suradnje, kao i na drugim međunarodnim skupovima posvećenim sigurnosnoj tematici koji budu ocijenjeni korisnim za djelovanje Hrvatske kao članice Saveza.

2. Pristupanje Europskoj uniji

2.1. Nastavak pregovora o pristupanju – otvaranje i zatvaranje svih poglavlja, ispunjavanje mjerila

U procesu pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji 2009. bit će ključna za provođenje preostalih reformi i tehničku finalizaciju pristupnih pregovora. Hrvatska je u nešto više od tri godine pregovora ostvarila značajan napredak u tri temeljne pregovaračke faze:

- završila je postupak *screeninga*;
- dostavila je dokumente o ispunjavanju 23 mjerila za otvaranje u 11 pregovaračkih poglavlja;
- predala pregovaračka stajališta za 31 poglavlje pregovora.

Hrvatska će nastaviti predavati dokumente Europskoj uniji o ispunjavanju mjerila za privremeno zatvaranje poglavlja.

Hrvatska ulazi u završnu fazu tehničkog dijela pregovora u kojoj se očekuje dovršetak otvaranja onih poglavlja koja se nisu stigla otvoriti u 2008. godini te nastavak i dovršetak zatvaranja poglavlja. Ova faza pregovora sadrži i potrebne dogovore s EU o zatraženim prijelaznim razdobljima te o financijskom paketu za pristupanje Hrvatske EU. Također će biti obuhvaćeni pregovori u dva poglavlja koja nisu bila predmetom *screening*-a: 34. „Institucije“ i „35. Ostalo“. U istom se razdoblju očekuje i priprema te **obavljanje stručnoga, tehničkog i pravnog posla na izradi Ugovora o pristupanju RH EU**.

Sadržajno će pristupni pregovori u 2009. godini biti obilježeni intenzivnim ispunjavanjem utvrđenih mjerila za zatvaranje poglavlja i preostalih obveza iz pregovaračkih stajališta, ispunjavanjem obveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju te provedbom prioriteta i preporuka iz Izvješća Europske komisije o napretku RH za 2008. godinu i Pristupnog partnerstva. Nastavit će se i sa zakonodavnim usklađivanjem koje je planirano Nacionalnim programom RH za pristupanje EU za 2009. godinu. Poseban naglasak bit će i na učinkovitom korištenju programa pred-pristupne pomoći. Za realizaciju navedenog i ukupni dovršetak pregovora od velike će važnosti biti koordinacija svih nadležnih tijela državne uprave i daljnje jačanje administrativnih kapaciteta na svim operativnim razinama.

Hrvatska je u proteklom razdoblju intenzivno radila na ispunjavanju mjerila za zatvaranje pregovora čime su stvoreni temelji i kvalitetne pretpostavke za pojačanu dinamiku i učinkovito zatvaranje svih preostalih otvorenih poglavlja tijekom 2009. godine. Tijek i dinamika pregovora u 2009. ovisit će o više čimbenika od kojih na neke Hrvatska ne može utjecati. Radi se o brzini ispunjavanja mjerila za zatvaranje od strane RH, brzini verifikacije mjerila za zatvaranje od strane Europske komisije, brzini pripreme zatvarajućih zajedničkih stajališta EU za svako poglavlje te brzini donošenja odluka od strane država članica u Vijeću EU.

U nastavku izrade pregovaračkih dokumenata provodit će se konzultacije sa svim nadležnim tijelima državne uprave, ostalim institucijama i tijelima RH uključenima u pregovore (kao što je Nacionalni odbor Hrvatskoga sabora), s Europskom komisijom i državama članicama EU. U 2009. godini očekuje se intenzivan nastavak održavanja sjednica Međuvladine konferencije (MVK) na razini voditelja izaslanstava (ministara) i njihovih zamjenika (glavnih pregovarača) tijekom svakog od predsjedništava (češkog u prvoj i švedskog u drugoj polovici 2009. godine).

2.2. Realizacija Nacionalnog programa RH za pristupanje EU za 2009. godinu i prioriteta iz Pristupnog partnerstva za RH odnosno ispunjavanje kriterija za članstvo

Realizacija Nacionalnog programa Republike Hrvatske za pristupanje Europskoj uniji za 2009. godinu pratit će se, kao i dosad, putem baze podataka o Nacionalnom programu RH za pristupanje EU te redovitih izvješća o provedbi Nacionalnog programa koja se upućuju Vladi RH i tijelima državne uprave. Njegova provedba također će se pozorno pratiti i kroz rad međuresorne Koordinacije za europske integracije koja se odvija u organizaciji MVPEI.

Izrađivat će se analize usklađenosti pravnog sustava RH s pravnim sustavom EU i s pravnim instrumentima Vijeća Europe te mišljenja o usklađenosti nacрта prijedloga propisa s pravnom stečevinom EU i pravnim instrumentima Vijeća Europe. Predlagat će se metodologija i mjere za usklađivanje zakonodavstva, pratiti procesi usklađivanja i primjene zakonodavstva u državama članicama EU. MVPEI će voditi i dokumentaciju propisa EU, usklađenih propisa RH te instrumenata za usklađivanje zakonodavstva.

Koordinirat će se provedba TAIEX – programa tehničke pomoći namijenjenog procesu usklađivanja zakonodavstva na razini Vlade RH. Predstavници MVPEI sudjelovat će na redovitim sastancima TAIEX koordinatora država članica i država korisnica TAIEX tehničke pomoći. Polazeći od Pred-pristupne strategije, TAIEX je osmišljen za pružanje tehničke pomoći u skladu s prioritetima definiranim u navedenoj Strategiji, s naglaskom na prioritete utvrđene u Pristupnom partnerstvu između Europskih Zajednica i države kandidatkinje i nacionalnim programima za usvajanje pravne stečevine i ciljevima predviđenima tim programima.

Napredak Republike Hrvatske u procesu pristupanja EU prati se i ocjenjuje putem redovitoga godišnjeg Izvješća o napretku (*Progress Report*). Pritom se Europska komisija oslanja i na podatke koje države kandidatkinje same izrađuju. MVPEI je zaduženo za koordinaciju i izradu ocjene napretka (*self-assessment*) u provedbi prioriteta navedenih u Pristupnom partnerstvu, tj. na utvrđivanje koje pozitivne pomake i napredak je RH ostvarila u ispunjavanju kopenhagenskih kriterija odnosno pri usklađivanju hrvatskog zakonodavstva. Podaci će se prikupljati do lipnja 2009. godine te objediniti i dostaviti Europskoj komisiji kao cjelovit dokument. U rujnu se taj dokument dopunjuje podacima o aktivnostima provedenim u razdoblju od lipnja do rujna te se pod nazivom Dopune (*Follow up*) također dostavlja Europskoj komisiji.

2.3. Provedba Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju RH - EU

Praćenje, koordinacija i provedba obveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju RH – EU (SSP) bit će važna aktivnost i u 2009. godini. U tom će se smislu pratiti i suradnja s ostalim zemljama u regiji obuhvaćenim procesom stabilizacije i pridruživanja te davati prijedloge za njezino unapređivanje sukladno odredbama SSP-a, prioritetima iz Pristupnog partnerstva i postojećim bilateralnim ugovorima o suradnji na području europskih integracija koje je Hrvatska sklopila s Makedonijom, Bugarskom, Crnom Gorom te Srbijom. U okviru praćenja provedbe SSP-a, posebno će se pratiti razvoj politike EU prema području jugoistočne Europe, pripremati podloge i sudjelovati na formalnim i neformalnim sastancima EU na koje će RH biti pozivana.

MVPEI će koordinirati pripremu materijala za sastanke Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje (predviđeno je njegovo zasjedanje u travnju u Luxembourg), Odbora (planira se u prosincu u Bruxellesu) i pododbora za stabilizaciju i pridruživanje (planirani sastanci u veljači, svibnju, srpnju i rujnu u Bruxellesu i Zagrebu) te sudjelovati u radu drugih tijela osnovanih SSP-om. Pratit će se provedba obveza iz SSP-a u kontekstu pregovora po poglavljima pravne stečevine EU što posebno uključuje usklađivanje s pravnom stečevinom na području unutarnjeg tržišta i tržišnog natjecanja.

2.4. Politički odnosi RH i EU

I u 2009. godini će se pratiti i analitički obrađivati razvoj političkih odnosa u samoj EU kao i političkih odnosa RH s Europskom unijom. Pritom će se osobito pratiti i analizirati ispunjavanje političkih kriterija od strane RH, ustrojstvo EU, politika proširenja, rasprava o budućnosti EU, oblikovanje i provođenje različitih politika EU te razvoj odnosa između RH i EU tijekom pristupnih pregovora. U tome će se surađivati i koordinirati se s Misijom Republike Hrvatske pri EZ, veleposlanstvima Republike Hrvatske u zemljama članicama EU te Delegacijom Europske komisije u RH. MVPEI će također nastaviti poticati i pružati pomoć drugim državnim tijelima, političkim strankama i nevladinim udrugama u odnosima s EU institucijama.

MVPEI će i u 2009. godini redovito pratiti ispunjavanje političkih kriterija i o tome pripremati relevantna izvješća. Vezano za provedbu SSP-a nastaviti će se s koordinacijom resora u ispunjavanju političkih i međunarodnopravnih obveza. Izrađivat će se mjesečna Izvješća Vlade RH o ostvarenom napretku u provedbi političkih obveza iz SSP-a što uključuje i koordinaciju te pripremu materijala, pružanje operativno-stručne potpore te sudjelovanje na sastancima Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje i Odbora za stabilizaciju i pridruživanje. Sudjelovat će se u intenziviranju dijaloga s institucijama EU i državama članicama. Pružat će se potpora i pripremati materijal za sastanke predsjednika RH, predsjednika Vlade, predsjednika Hrvatskog sabora, ministra i drugih dužnosnika s predstavnicima EU. Koordinirat će se također i regionalna bilateralna suradnja koja se ostvaruje u okviru Procesa stabilizacije i pridruživanja.

Redovito praćenje ustrojstva i aktivnosti institucija EU, njihovog funkcioniranja i procedura ima za cilj ažuriranje podataka i pripremanje podloga za razmjenu službenih i radnih posjeta predstavnika institucija EU i RH (Vlade RH, Sabora RH, MVPEI-a) te organiziranje sastanaka i drugih međunarodnih događanja vezanih uz EU. Također će se nastaviti s praćenjem i analitičkom obradom razvoja političkih odnosa u samoj EU, osobito ustrojstva EU, politike proširenja, rasprave o budućnosti EU te razvoja odnosa između RH i EU tijekom pristupnih pregovora.

2.5. Daljnji razvoj kapaciteta MVPEI za sudjelovanje u ZVSP i ESOP

Kao država kandidatkinja za članstvo u EU, RH surađuje s EU na području zajedničke vanjske i sigurnosne politike (ZVSP) te aktivno prati razvoj europske sigurnosne i obrambene politike (ESOP). Tijekom 2009. nastaviti će se praksa redovitog pridruživanja izjavama i zajedničkim stajalištima EU putem sustava *Associated Countries Network (ACN)*, putem kojeg je MVPEI povezan s Glavnim tajništvom Vijeća EU. Pridruživanje i usklađivanje stavova nastaviti će se i u okvirima međunarodnih organizacija.

MVPEI će i tijekom 2009. sudjelovati u raznim oblicima političkog dijaloga s EU na temu vanjskih odnosa, uključujući neformalne sastanke ministara vanjskih poslova EU u tzv. *Gymnich formatu* (proljeće i jesen 2009.), sastanke glavnih direktora za europske poslove država članica EU (siječanj i srpanj 2009.), sastanke EU Trojke i država kandidata na temu ljudskih prava i pitanja s dnevnog reda UN-a. Također će sudjelovati na sastancima političkih direktora država kandidata s EU Trojkom na marginama Opće skupštine UN-a (rujan 2009.). Određene teme s područja ZVSP razmatrat će se, kao i do sada, i tijekom bilateralnih konzultacija s državama članicama. Nastavit

će se i s koordinacijom aktivnosti vezanih uz sudjelovanje Republike Hrvatske u Barcelonskom procesu – Uniji za Mediteran.

MVPEI će nastaviti s jačanjem administrativnih kapaciteta na području ZVSP/ESOP sudjelovanjem djelatnika u specijaliziranim programima obuke (orijentacijski i drugi tečajevi s područja ESOP). Slijedom preporuka Europske komisije i država članica EU, bit će potrebno izvršiti i dodatne prilagodbe postojećeg ustrojstva i to s ciljem definiranja mjesta političkog direktora nadležnog za ZVSP te europskog korespondenta.

2.6. Poslovi prevođenja iz područja europskih integracija

Izrada vjerodostojne hrvatske inačice zakonodavstva Europske unije preduvjet je za prihvaćanje hrvatskoga jezika kao jednog od službenih jezika u Europskoj uniji pa će se nastaviti aktivnosti na njezinu stvaranju. Rad obuhvaća koordinaciju prevođenja pravne stečevine Europske unije te jezične, stručne i pravne redakture prijevoda. U 2009. godini predviđa se prijevod od oko 7.000 stranica pravne stečevine preostale na Prioritetnoj listi (koja trenutačno sadrži 107.286 stranica) a što treba prevesti do ulaska Republike Hrvatske u EU. Predviđeno je i prevođenje oko 10.000 stranica dokumenata nove pravne stečevine nakon zaprimanja nove Prioritetne liste Europske komisije (posljednja je primljena u lipnju 2007.). Također će se jezično pregledati više od 15.000 stranica već gotovih prijevoda dokumenata, dok će se stručno i pravno pregledati oko 40.000 stranica pravne stečevine već jezično pregledanih prijevoda.

Uz obvezu prevođenja dokumenata pravne stečevine za specijalno izdanje Službenog lista EU-a na hrvatskom jeziku, Odjel za prevođenje pravne stečevine EU-a na hrvatski jezik prevodit će, kao i do sada, i druge dokumente institucija EU-a važne za tijek pregovora. Intenzivno će se nastaviti s radom na ujednačavanju naslova prevedenih dokumenata kao i na terminološkom ujednačavanju gotovih tekstova i tako proširivati i prijevodna memorija i Euroterm.hr (terminološka baza na internetskoj stranici).

U Odjelu za prevođenje zakonodavstva RH na engleski jezik u 2009. godini predviđa se prijevod oko 13.000 kartica hrvatskih propisa i raznih dokumenata vezanih za proces pregovora s EU. Sukladno dosadašnjem iskustvu, većinu prevedenih dokumenata jezično će redigirati djelatnici Odjela; proteklih je godina tek oko 25 posto prevedenih dokumenata bilo proslijeđeno na jezičnu redakтуру vanjskim suradnicima. Svi važniji dokumenti (prema dosadašnjoj praksi od 15 do 20 posto prevedenih materijala) bit će također i jezično lektorirani i/ili stručno redigirani. Na engleski jezik prevodi se i edukativni te informativni materijal koji izrađuje Uprava za potporu procesu pristupanja RH EU, odjeli za komunikacijsku strategiju i za obrazovanje što se planira nastaviti činiti i iduće godine.

Radit će se i na terminološkoj obradi glosara dobivenih iz prijevoda hrvatskog zakonodavstva kao i na pripremi stručno potvrđenih termina za objavu na internetskoj stranici (**Euroterm.hr**). Radi uspostave i primjene ujednačene terminologije dodatno će se osnažiti suradnja s pojedinim istaknutim stručnjacima i institucijama prema traženim stručnim područjima. U planu je i daljnje proširivanje sadržaja baze podataka prijevoda propisa Republike Hrvatske, koja se nalazi na službenim internetskim stranicama Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija.

2.7. Informiranje i obrazovanje hrvatske javnosti o EU

S obzirom na ciljani završetak pristupnih pregovora s Europskom unijom do kraja 2009. godine, Ministarstvo će u okviru svoga djelokruga rada intenzivirati aktivnosti na provedbi **Komunikacijske strategije za informiranje hrvatske javnosti o Europskoj uniji** i pripremama za članstvo. Stoga će provedba Komunikacijske strategije u 2009. godini uključivati redovita istraživanja javnog mnijenja, organizaciju nacionalnih foruma o pristupanju RH EU s javnim raspravama osobito na lokalnoj razini o različitim aspektima procesa pridruživanja Europskoj uniji i izdavačku djelatnost (nove tiskane i elektroničke publikacije te promotivne materijale). U okviru projekta Europa u Hrvatskoj koji obuhvaća mrežu od 110 Euro info točaka raspoređenu po cijeloj Hrvatskoj u 2009. godini planirano je postavljenje 17 dodatnih Euro-info točaka. Manifestacija Europski tjedan u 2009. godini uključivat će tradicionalne projekte: Dani otvorenih vrata MVPEI-a, obilježavanje Europskog tjedna u županijama, natjecanja za srednjoškolce u poznavanju Europske unije i integracijskog procesa te središnju proslavu Dana Europe. U okviru posebnih projekata nastaviti će s radom besplatni info-telefon 'Halo EU!', dok će projekt Login@Europe prerasti u profesionalno vođene internetske stranice o EU i referentni izvor informacija za mlade o mogućnostima koje im pruža Europska unija.

Suradnja s medijima u 2009. godini uključivat će suradnju u pripremi i emitiranju televizijskog programa posvećenog eurointegracijskom procesu u Republici Hrvatskoj, kao i programe na lokalnim radijskim postajama te provedbu projekata edukacije novinara. Pokrenut će se produkcija televizijskih spotova na temu europskih integracija koji će biti emitirani na javnoj te na nacionalnim komercijalnim televizijama.

Nastavlja se i suradnja sa županijskim savjetima za europske integracije te s nevladinim udrugama i organizacijama civilnog društva kojima će se putem godišnjeg natječaja dodijeliti financijska potpora za projekte iz područja informiranja javnosti o Europskoj uniji i integracijskom procesu.

Radi jačanja administrativnih kapaciteta nastaviti će se s obrazovnim ciklusom „Abeceda EU“ (osam modula: Osnove EU, Pravo EZ, Regionalna politika EU, Ekonomska politika EU, Upravljanje projektnim ciklusom, Prevođenje u EU, Pretraživanje i pronalaženje dokumentacije

EU, Pregovaranje u institucijama EU) namijenjenog državnim službenicima. Obrazovne aktivnosti bit će također usmjerene na korištenje pretpripravnih programa Europske unije kako na državnoj tako i na lokalnoj razini. Nastavit će se i s programom usavršavanja kroz bilateralnu i multilateralnu suradnju za članove pregovaračke skupine, državne službenike, regionalnu i lokalnu upravu uključujući jezične tečajeve (isključivo za državne službenike), studijska putovanja i stažiranja u institucijama EU-a i državama članicama EU-a.

Seminari i predavanja organizirat će se za škole, nevladine organizacije, strukovne organizacije, regionalnu i lokalnu upravu i samoupravu te druge ciljne skupine. Ljetna i Zimska škola o europskim integracijama te stipendiranje poslijediplomskih studija – za akademsku godinu 2009./2010. (planira se dodijeliti do 25 stipendija za europske poslijediplomske studije na inozemnim sveučilištima).

Nastavit će se i posebni projekti: Europa 2020, predstavljanje hrvatskog dizajna u inozemstvu (nastavak organizacije izložbi diljem Europe i raspis novog natječaja prema dosadašnjem modelu) te obilježavanje predsjedanja Europskom unijom s veleposlanstvima država predsjedateljica.

3. Bilateralni odnosi s članicama EU, drugim zapadnoeuropskim državama, Sjedinjenim Američkim Državama i Kanadom

Plan rada za iduću godinu koji se odnosi na bilateralnu suradnju Republike Hrvatske s drugim državama, u dijelu što će ga primarno ostvarivati Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske, obilježen je raznovrsnošću te odražava kako vanjskopolitičke prioritete RH, tako i ambicije za daljnji razvitak bilateralnih odnosa sa što širim krugom država.

Zajednička poveznica bilateralnih odnosa Hrvatske s članicama EU, drugim zapadnoeuropskim državama, SAD-om i Kanadom jest aspekt suradnje s ciljem uključivanja RH u EU i NATO. Bilateralni odnosi RH s državama članicama Europske unije temeljit će se u velikoj mjeri na nastavku suradnje čije odrednice proizlaze iz procesa pristupnih pregovora za punopravno članstvo RH u EU te razmjene iskustava na tom polju. Takva je suradnja posebno važna u godini koja bi trebala biti godina dovršetka pregovora. Nastavit će se razvijati različiti oblici asistencije Hrvatskoj, poput bilateralne pred-pristupne i razvojne pomoći, programa stručne pomoći radi unapređivanja funkcioniranja pojedinih sektora i slično. Važna dimenzija bilateralnih odnosa sa SAD-om, europskim i drugim članicama NATO-a ali i državama aspirantima za članstvo, vezana je uz završne pripreme za ulazak Hrvatske u NATO. Angažman na jačanju bilateralnih gospodarskih odnosa kroz različite oblike suradnje istaknuta je karakteristika plana rada za slijedeću godinu, kao i onaj na nužnom upotpunjavanju ugovornog okvira za bilateralnu suradnju. Posebno važan segment odnosa, koji će se nastaviti promišljeno razvijati i s obzirom na budući EU kontekst, jest zaštita prava hrvatske nacionalne manjine u europskim državama te potpora pripadnicima hrvatske nacionalne manjine sukladno specifičnostima svake od država u kojoj žive.

U prvoj polovici 2009. godine naročito intenzivna suradnja, susreti i komunikacija odvijat će se s **Češkom** koja će u tom razdoblju predsjedati Europskom unijom, a pristup Hrvatske EU odredila je kao jedan od svojih prioriteta. Najavljeno je i organiziranje posebne konferencije o pristupnim pregovorima RH-EU na stručnoj razini u travnju 2009. godine. U drugoj polovici godine, kada RH planira završiti pregovore o pristupanju EU, bit će jednako važno intenzivirati odnose sa **Švedskom** u rasponu od angažmana na rješavanju slučaja *Tele 2*, zajedničke organizacije *Croatia Summita* u Dubrovniku, do razmjene posjeta i jačanja gospodarske suradnje. Bilateralna suradnja s ostalim državama članicama EU odvijat će se i produbljivati uglavnom unutar postojećih specifičnih okvira. Za bilateralne odnose s **Belgijom** karakterističan je nastavak suradnje s regijama – Flandrijom, a u 2009. godini i Valonijom, a realizirat će se i posjet belgijskog kralja Hrvatskoj. Intenzivna suradnja na pokrajinskoj razini nastavit će se i kada je u pitanju **Njemačka** s kojom se planira potpisati još nekoliko važnih bilateralnih ugovora te nastaviti suradnja u vojno-civilnoj misiji u Afganistanu. Različiti oblici pred-pristupne bilateralne pomoći (financijske, kroz projekte), kao i stručne suradnje u različitim segmentima državne uprave bit će sadržaj bilateralnih odnosa s **Nizozemskom, Finskom, Velikom Britanijom i Danskom** (planiran posjet predsjednika Hrvatskog sabora Danskoj). Tijekom 2009. očekuje se posebno intenzivna ekspertna razmjena EU iskustava na svim razinama sa **Slovačkom**. Konzultacije u kontekstu euroatlantskih integracija, jačanje gospodarske i parlamentarne suradnje bit će značajke odnosa s **Estonijom, Latvijom** (planira se posjet ministra vanjskih poslova RH Latviji i latvijskog predsjednika parlamenta Hrvatskoj) i **Litvom** (posjet litvanskog predsjednika Hrvatskoj i hrvatskog premijera Litvi; priprema se i promocija RH u Vilnius, europskom gradu kulture 2009.). Posjet poljskog premijera i očekivana potpora Višegradske skupine eurointergacijskom procesu JIE, obilježit će bilateralne odnose s **Poljskom**. Aktivna komunikacija s francuskim institucijama i nakon završetka predsjedanja EU-om, dobra parlamentarna suradnja, jača resorna suradnja i bratimljenje francuskih i hrvatskih gradova bit će važne značajke bilateralnih odnosa s **Francuskom**. Unaprjeđenje bilateralnih odnosa planira se sa **Španjolskom i Portugalom**, uz poseban naglasak na učestaliju realizaciju posjeta Hrvatskoj na najvišim razinama. Iako će se **Irska** baviti pitanjem ponovnog referenduma o Lisabonskom ugovoru, što može utjecati na dinamiku bilateralnih posjeta, očekuje se njena dosljedna potpora pristupanju RH i jačanje gospodarske suradnje. Potpora i razmjena iskustava u integriranju u EU bit će predmet bilateralnih kontakata s **Ciprom i Maltom** (npr. korištenje fondova), a planira se završetak postupaka za potpisivanje nekih ugovora. Također je planiran posjet ministra vanjskih poslova i europskih integracija Malti. S **Grčkom, Rumunjskom i Bugarskom** nastavit će se politički dijalog i suradnja na pitanjima pristupanja, a planira se razmjena bilateralnih posjeta s bugarskom i rumunjskom stranom na razini premijera i ministara vanjskih poslova. Posjet Velikog Vojvode Hrvatskoj učvrstit će dobre bilateralne odnose s **Luksemburgom**.

Vrlo razvijeni bilateralni odnosi sa susjednim i bliskim EU članicama, **Austrijom Mađarskom, Italijom i Slovenijom**, bit će intenzivni u gospodarskom i svakom drugom pogledu. Imat će i dalje posebnu važnost i težinu, a u sklopu njih nezaobilazna su i neriješena pitanja kojima će se RH nastojati baviti na konstruktivan način. Mnogi aspekti bilateralne suradnje s ovim državama važni su i u EU kontekstu – energetika, prometna infrastruktura, prekogranična suradnja, međuregionalna suradnja, zaštita manjina, itd. S mađarskom stranom planirano je održavanje 4. zajedničke sjednice vlada, susreti ministara vanjskih poslova, predsjednika parlamenta i predsjednika država. Gospodarska suradnja s Italijom i dalje će se poticati. Planiran je i dovršetak nekolicine bilateralnih ugovora među kojima se ističe Memorandum o suradnji dviju vlada. S novom vladom u Sloveniji intenzivirat će se bilateralna politička i gospodarska suradnja te

održavati političke konzultacije o stanju u regiji, kao i energetske i infrastrukturnom povezivanju. RH će poticati rješavanje svih međusobnih otvorenih pitanja na načelima međunarodnog prava i dobrosusjedskih odnosa. Najdugotrajniji dijalog o pitanju razgraničenja Republika Hrvatska ima s Republikom Slovenijom. Djelovanjem mješovitih komisija zaduženih za izradu prijedloga o načinu i sredstvu mirnog rješavanja spora, u 2008. godine ostvaren je napredak pa će se i tijekom 2009. nastaviti s radom kako bi se ostvario dogovor predsjednika vlada postignut na Bledu u kolovozu 2007. godine.

Posjet predsjednika parlamenta Hrvatskoj bit će okosnica bilateralne suradnje s **Norveškom**. Planira se i posjet ministrici vanjskih poslova **Švicarske**. Bilateralna suradnja s manjim europskim državama **Andorom, San Marinom, Lihtenštajnom, Islandom i Monakom** jačat će kroz parlamentarnu i kulturnu suradnju, ostvarivanje različitih zajedničkih projekata i bilateralne susrete na visokoj razini (Knez Albert II planira tijekom 2009. posjetiti RH). Tradicionalno dobri odnosi sa **Svetom Stolicom** potvrdit će se posjetom predsjednika Papinskog vijeća za laike.

Izbor novog predsjednika **Sjedinjenih Američkih Država** ne bi trebao nepovoljno utjecati na pozitivan trend hrvatsko-američkih bilateralnih odnosa, koji će uporište imati u političkim konzultacijama i sigurnosnoj suradnji, vezano i za članstvo RH u Vijeću sigurnosti UN-a, predstojeći ulazak RH u NATO te stanje u jugoistočnoj Europi. Nastavit će se s aktivnostima za uključivanje RH u Program izuzeća od viza te potpisivanje nekoliko bilateralnih ugovora. Posjetom visokoga hrvatskog izaslanstva obilježit će punopravno članstvo RH u NATO-u, a trgovinsko izaslanstvo pod vodstvom potpredsjednika Vlade RH promovirat će mogućnosti gospodarske suradnje u SAD-u. Vojna suradnja (ISAF u Afganistanu, pripreme za NATO članstvo) važan je element jačanja bilateralnih političkih odnosa s **Kanadom**. Radit će se na omogućavanju bezvизnog ulaska u Kanadu za hrvatske časnike u programima vojne obuke, kao i ukidanje viza za hrvatske državljane za turističke i poslovne posjete. Jačanju bilateralne suradnje s **Meksikom** pridonijet će političke konzultacije predstavnika ministarstava vanjskih poslova, suradnja u okviru nestalnog članstva u Vijeću sigurnosti UN-a, razmjena posjeta i unaprjeđenje suradnje na području kulture.

3.1. Odnosi sa susjednim i državama u jugoistočnoj Europi

Zaštita hrvatskih interesa, uz učvršćivanje sigurnosti i stabilnosti u regiji, nalaže posebnu pozornost posvetiti unaprjeđivanju svih aspekata bilateralnih odnosa i suradnje sa susjednim državama i državama u regiji. Pritom valja posebnu pažnju posvetiti rješavanju preostalih otvorenih pitanja.

Susreti dužnosnika RH i **Bosne i Hercegovine** bit će i dalje intenzivni, kako kroz bilateralne sastanke tako i na marginama multilateralnih skupova. RH će i dalje pružati snažnu i konkretnu potporu euroatlantskim nastojanjima i reformskim procesima u BiH. Bilateralna gospodarska suradnja, položaj Hrvata, povratak izbjeglica, regionalna suradnja i nastavak rada na rješavanju otvorenih pitanja hrvatski su prioriteti u odnosima s tom državom. U 2009. godini očekuje se podizanje ukupne razine bilateralnih odnosa sa **Srbijom** što bi omogućilo i intenzivnije rješavanje međusobnih otvorenih pitanja. RH će poticati nastavak rada na sklapanju devet bilateralnih ugovora na područjima koja su važna i za buduću suradnju dviju država u sklopu eurointegracijskoga procesa. Nastavak dobrih političkih odnosa s **Crnom Gorom** nastojat će se upotpuniti i snažnijom gospodarskom suradnjom. Očekuje se posjet crnogorskog ministra vanjskih poslova Hrvatskoj.

Pitanje određivanja međunarodnih granica važno je pitanje u odnosima Republike Hrvatske i susjednih država zato će se o tome voditi posebna briga i u sljedećoj godini. Hrvatska ostaje pri stajalištu da je za sva otvorena pitanja o granicama moguće postići dogovor, odnosno da je moguće dogovoriti miran način rješavanja spora s drugom stranom, pridržavajući se pri tome međunarodnoga prava i mišljenja Arbitražne komisije za bivšu Jugoslaviju (ili tzv. Badinterove komisije iz 1992.) koja je utvrdila da su bivše međurepubličke granice postale međudržavne granice zaštićene međunarodnim pravom. U 2009. godini planira se započeti pregovore s Republikom Crnom Gorom kako bi se pronašao način rješavanja spora o razgraničenju na moru te na taj način zamijenio postojeći privremeni režim uz južnu granicu uspostavljen Protokolom iz 2002. godine. Pozornost MVPEI-a bit će usmjerena i na postizanje konačnog dogovora o granici s Bosnom i Hercegovinom, odnosno na usuglašavanje stajališta koja se odnose na već potpisani ali ne i ratificirani Ugovor o granici, a razlikuju se tek u nekoliko spornih točaka. Isto tako, za 2009. godinu planira se obnavljanje procesa pregovora s Republikom Srbijom u vezi s utvrđivanjem zajedničke kopnene granice.

U narednoj godini planira se otvaranje Veleposlanstva RH na **Kosovu**, razmjena bilateralnih posjeta, jačanje gospodarske suradnje i stručne pomoći RH u izgradnji državnih institucija. Dobra bilateralna suradnja i stručna potpora RH **Makedoniji** u procesu približavanja članstvu u NATO-u i EU bit će također nastavljena, kao i produbljivanje bilateralne gospodarske suradnje. Očekuje se sklapanje većine od devet planiranih bilateralnih sporazuma. Veliki broj planiranih bilateralnih posjeta svjedoči o visokoj razini odnosa s **Albanijom** (albanski predsjednik, premijer, predsjednica parlamenta i ministar vanjskih poslova trebali bi posjetiti RH, a hrvatski premijer i ministar obrane Albaniju). Nastavit će se rad na sklapanju osam bilateralnih ugovora, jačanju gospodarske suradnje i one vezane uz regionalne organizacije euroatlantske integracije.

Bilateralni odnosi s **Turskom** imat će i dalje snažno uporište u redovitim političkim, sigurnosnim i konzularnim konzultacijama te bilateralnim susretima (hrvatski premijer planira posjetiti Tursku; sastat će se i parlamentarni odbori za EU i međuvladin gospodarski odbor). Nastavit će se i suradnja u okviru regionalnih inicijativa, posebice unutar SEECP-a kojim će Turska presjedati od svibnja 2009. godine.

3.2. Regionalne inicijative

Hrvatska će i 2009. godine nastaviti s aktivnim sudjelovanjem u različitim regionalnim integracijama i inicijativama pridonoseći i na taj način stabilizaciji i razvoju regije:

- **Proces suradnje u jugoistočnoj Europi (SEECP)** – predstavnici MVPEI će sudjelovati na sastancima političkih direktora, ministara vanjskih poslova i redovnom godišnjem sastanku šefova država i vlada.
- **Vijeće za regionalnu suradnju (RCC)** – na sastancima Odbora RCC-a, hrvatski predstavnici bit će aktivni u pripremi i provedbi projekata. RH će se posebno zalagati za uspostavu Regionalnog centra za borbu protiv droga te smještaj tehničke baze Regionalnog centra za borbu protiv požara u Divuljama.
- **Srednjeeuropska inicijativa (SEI)** – RH će poticati projektno orijentiranu suradnju, posebice na području zaštite okoliša i razvoja ljudskih potencijala. Diplomatska akademija MVPEI planira u okviru te suradnje u svibnju 2009. godine održati diplomatsku konferenciju „*Modern European Diplomacy and Diplomatic Training*“.

- **Jadransko-jonska inicijativa (JJI)** – težišta interesa RH bit će prometno povezivanje (jadransko-jonska autocesta), promocija regionalnog turizma, upravljanje pomorskim dobrom, kao i prevencija katastrofa na moru i zaštita od požara.
- **Kvadrilateral (Q4)** – RH će se zalagati za provedbu zajedničkih aktivnosti na planu sigurnosti i obrambene suradnje, izgradnje infrastrukture, prometa i unutarnjih poslova. U vojnom segmentu – ulazak RH u punopravno članstvo u MLF brigadi.
- **Radna zajednica Alpe-Jadran (RZAJ)** – Sudjelovanje će se odvijati u radnim odborima, ekspertnim i projektnim skupinama usmjerenim na projekte regionalne suradnje na razini županija, gradova i općina.
- **Proces suradnje u Podunavlju (DCP)** – RH potiče suradnju utemeljenu na zajedničkoj EU perspektivi i primjeni europskih standarda, a posebna područja interesa su zaštita okoliša i subregionalna suradnja.
- **Dunavska komisija (DC)** – RH se zalaže za potpisivanje revidirane Konvencije o režimu plovidbe Dunavom, aktivnosti vezane uz ekološku zaštitu Dunava, prometno povezivanje i efikasno upravljanje riječnim potencijalima.
- **Regionalna inicijativa za migracije, azil i izbjeglice (MARRI)** – RH će poticati unaprjeđivanje regionalne razmjene informacija i iskustava s ciljem učinkovitije borbe protiv ilegalnih migracija, krijumčarenja i trgovanja ljudima te poboljšanja prekogranične suradnje.
- **Ostale aktivnosti** – RH će biti aktivna i u radu Inicijative za suradnju u jugoistočnoj Europi (SECI), Komisiji za sliv rijeke Save, Radnoj zajednici podunavskih regija te Organizaciji za crnomorsku gospodarsku suradnju (BSEC).

3.3. Skrb za Hrvate izvan domovine

Bilateralni odnosi s članicama EU, drugim zapadnoeuropskim državama, SAD-om i Kanadom te drugim izvanoeuropskim državama u segmentu skrbi za **hrvatsko useljništvo** odvijat će se u već dobro razrađenim okvirima, koji uključuju davanje školskih i studentskih stipendija, tečajeve hrvatskog jezika (Croaticum u Zagrebu i Croatica u Splitu), pomoć mlađim pripadnicima hrvatskog naroda pri uključivanju u hrvatski obrazovni sustav, pomoć u konzularnoj problematiki i gospodarskim ulaganjima i drugo. U planu je i izrada Prijedloga strategije povratka Hrvata iz inozemstva u Republiku Hrvatsku. Odnosi s državama u jugoistočnoj Europi i regionalno sudjelovanje bit će obilježeni nekim specifičnostima poput provedbe natječaja za prikupljanje ponuda za financiranje obrazovnih, kulturnih, znanstvenih i zdravstvenih programa i projekata Hrvata u Bosni i Hercegovini. Promocija vanjske politike RH ostvarivat će se i kroz vizualni i sadržajni redizajn internetske stranice "Informacije za Hrvate izvan domovine".

Usko povezana s prethodnom problematikom je i skrb za **hrvatsko iseljništvo**, a temeljne aktivnosti MVPEI u tom smislu bit će praćenje i obrada podataka o hrvatskom iseljništvu; održavanje kontakata s predstavnicima Hrvata u iseljništvu; suradnja s drugim institucijama na istraživanjima i projektima vezanim za iseljništvo; organiziranje izložbe hrvatskih likovnih umjetnika iz Njemačke u Zagrebu. U planu je također izrada Strategije Republike Hrvatske u odnosu na Hrvate izvan domovine.

3.4. Odnosi s državama Euroazije, Srednje i Južne Amerike, Oceanije, Bliskog istoka i Afrike

Za Hrvatsku je unaprjeđenje bilateralnih odnosa s **Ruskom Federacijom** važno i zbog posebnog interesa na područjima energetike, vojno-tehničke suradnje, suradnje u borbi protiv terorizma i ilegalne trgovine drogama. U drugoj polovici 2009. u Zagrebu će se održati 4. zasjedanje Međuvladine komisije za gospodarsko-trgovinsku i znanstveno-tehničku suradnju, a mogući su susreti ministara kulture i turističkih dužnosnika. Suradnja s **Ukrajinom** nastaviti će se s razmjenom iskustava u procesu euroatlantskih integracija, danih ukrajinske odnosno hrvatske kulture i 5. sastankom Međuvladinog odbora za trgovinsko-gospodarsku suradnju. Bilateralni odnosi s **Moldovom** također imaju izraženu dimenziju dijeljenja iskustava o približavanju EU, dok je s **Bjelorusom** moguće poboljšanje gospodarskih odnosa. U 2009. godini očekuje se otvaranje veleposlanstva **Azerbajdžana** u RH, imenovanje hrvatskoga počasnog konzula u Azerbajdžanu te jačanje energetske suradnje i drugih oblika gospodarske suradnje. MVPEI će ponuditi Azerbajdžanu i **Armeniji** potpisivanje Protokola o suradnji u europskim integracijama. Također je planirano imenovanje počasnog konzula RH u Armeniji i u **Gruziji** te usuglašavanje nekoliko ugovora s tim državama.

Predsjednik RH službeno će posjetiti **Brazil** s kojim se planira i sklapanje triju bilateralnih sporazuma. Dva ugovora se također planira sklopiti s **Peruom**, a jedan s **Čileom** s kojim se nastavlja dobra parlamentarna suradnja i čiji bi ministar vanjskih poslova trebao posjetiti RH. S **Argentinom** će se uspostaviti redovite političke konzultacije predstavnika ministarstava vanjskih poslova, a očekuje se otvaranje i argentinskog Veleposlanstva u RH. Bilateralni odnosi s **Kubom** raspraviti će se na 6. sastanku Mješovite hrvatsko-kubanske međuvladine komisije u Zagrebu (gospodarstvo, politika, kultura). Politička suradnja s **Kostarikom** ojačat će kroz članstva RH u Vijeću sigurnosti UN-a.

S **Kinom** se planiraju intenzivni bilateralni kontakti, uključujući i redovite političke konzultacije državnih tajnika u ministarstvima vanjskih poslova. Kineski ministar vanjskih poslova posjetit će RH a predsjednik Hrvatskog sabora Kinu. Potpredsjednik Vlade RH će voditi hrvatsko izaslanstvo u Mješovitom odboru za gospodarsku suradnju na zasjedanju u Kini. Političke konzultacije bit će održane i s **Mongolijom**. Zbog promjene vlade u **Japanu** nije izvjesno hoće li biti moguće realizirati posjet premijera ili japanskog ministra vanjskih poslova Hrvatskoj. I **Republika Koreja** ima novu vladu, pa će se tijekom 2009. godine obnoviti pozivi predsjedniku države i ministru vanjskih poslova za posjet Hrvatskoj. Bilateralni posjeti RH – **Indonezija** planirani za 2008. godinu pokušat će se realizirati u 2009. godini. Isto se odnosi i na **Maleziju** (koju bi 2009. godine mogao posjetiti hrvatski premijer), a očekuje se potpisivanje ugovora o suradnji na području kulture. Otvoreni pozivi za posjet tajlandskih dužnosnika stoje i za 2009. godinu, kao i oni za predsjednika Hrvatskog sabora, ministra vanjskih poslova i europskih integracija. Isti hrvatski dužnosnici planiraju posjet **Vijetnamu**, a zamjenik predsjednika vijetnamske vlade posjet RH. Ministar vanjskih poslova **Filipina** trebao bi posjetiti Hrvatsku, a predsjednik RH Filipine. Moguća je razmjena posjeta ministara vanjskih poslova **Singapura** i RH, kao i posjet sultana **Bruneja** Hrvatskoj. Planirani su posjeti ministra vanjskih poslova i europskih integracija kao i nekih drugih hrvatskih ministara **Indiji**, a predsjednica Indije trebala bi posjetiti Hrvatsku. U 2009. godini bit će imenovani počasni konzuli RH u **Bangladešu** i u **Nepalu**.

U proljeće 2009. očekuju se uzvratni posjeti predsjednika **Turkmenistana** i **Kazkstana** Hrvatskoj i jačanje gospodarske suradnje. Razmjena niza planiranih bilateralnih posjeta **iranskih** i hrvatskih dužnosnika kao i političkih konzultacija ovisit će i o širem međunarodnom političkom kontekstu. Moguće je održavanje političkih konzultacija na razini državnog tajnika ili ravnatelja uprave u **Pakistanu**. Otvoreni su pozivi predsjedniku RH i ministru vanjskih poslova i europskih integracija

za posjet Pakistanu, kao i predsjedniku pakistanskog parlamenta za posjet RH. Hrvatska će i u 2009. godini nastaviti angažman u okviru ISAF-a u **Afganistanu** i u civilnom i u vojnom dijelu. Planira se i posjet predsjednika RH Kabulu, a razmotrit će se i mogućnost otvaranja hrvatskog Veleposlanstva u toj državi.

Predsjednik RH posjetit će u veljači 2009. godine **Novi Zeland** i **Australiju** (s kojom je još neriješeno pitanje dodatnih obrazaca za izdavanje viza). Planira se uspostavljanje diplomatskih odnosa s nekoliko država **Oceanije** koje se još uvijek radno pokrivaju iz Canberre ili Washingtona.

Odnosi s državama srednje i južne Afrike još su uvjetovani vrlo neujednačenim stupnjem razvijenosti diplomatskih odnosa. Predviđa se jačanje svekolike suradnje s **Južnoafričkom Republikom** i razmjena bilateralnih posjeta najviših dužnosnika tijekom 2009. godine. Očekuje se akreditiranje nerezidentnog veleposlanika u **Bocvani** i **Tanzaniji** te uspostava diplomatskih odnosa s **Kraljevinom Svazi**. Otvoren je poziv predsjedniku **Nigerije** za posjet RH, a u tijeku je imenovanje počasnog konzula RH u toj državi. Bilateralni su odnosi s državama sjeverne Afrike intenzivniji – predsjednik **Egipata** i predsjednik egipatskog parlamenta trebali bi posjetiti RH, a hrvatski ministar vanjskih poslova i europskih integracija Egipat. Otvoreni su pozivi predsjedniku RH i predsjedniku Hrvatskog sabora za posjet **Kraljevini Maroko**. Hrvatski veleposlanik u Maroku predajom vjerodajnica postat će i nerezidentni veleposlanik u **Mauritaniji**. Početkom 2009. održat će se redovite političke konzultacije s **Tunisom** na razini ministara vanjskih poslova. Moguća je realizacija posjeta premijera RH **Libiji**, a otvoren je poziv libijskom predsjedniku da dođe u Hrvatsku. Tijekom 2009. očekuje se predaja vjerodajnica rezidentne veleposlanice **Alžira** u RH i otvaranje alžirskog Veleposlanstva u Zagrebu, kao i posjet predsjednika RH Alžiru. Predsjednik RH je pozvan i u posjet **Kabo Verdeu**, a predsjednik **Senegala** u posjet RH. Očekuje se dovršetak postupka osnivanja Specijalne misije RH u **Iraku** i otvaranje Veleposlanstva u Bagdadu, te možda i privremenog Ureda Specijalne misije RH u Erbilu. Moguć je posjet iračkog ministra vanjskih poslova Hrvatskoj i otvaranje iračkog veleposlanstva. Predsjednik RH planira posjetiti **Siriju**, a ministar vanjskih poslova i europskih integracija prihvatio je poziv za posjet **Izraelu**. Ministar ima pozive i za posjete **Jordanu** i **Kuvajtu**. Predsjednik vlade Kuvajta pozvan je u posjet RH. Moguća je realizacija posjeta ministra vanjskih poslova **Jemena** Hrvatskoj, te posjet predsjednika RH sultanatu **Oman** (gdje RH planira otvoriti počasni konzulat). U proljeće 2009. godine planiran je posjet emira **Katara** Hrvatskoj. Očekuje se održavanje bilateralnih političkih konzultacija na razini državnog tajnika sa **Saudijskom Arabijom** i imenovanje počasnog konzula RH u toj zemlji. Moguće je i otvaranje počasnog konzulata RH u **Ujedinjenim Arapskim Emiratima**.

4. Pripreme za planiranje novih vanjskopolitičkih prioriteta

Ostvarivanje glavnih vanjskopolitičkih prioriteta – tj. punopravno članstvo u NATO i završetak pristupnih pregovora za članstvo u EU u 2009. godini – pred Hrvatsku postavlja potrebu promišljanja nove vanjskopolitičke strategije. Njome bi valjalo razmisliti ne samo o ulozi koju će Hrvatska kao nova članica NATO-a i EU-a imati u okviru Saveza i kod oblikovanja odnosno provođenja zajedničke vanjske i sigurnosne politike EU-a, nego i kako pritom ostvarivati vlastite

nacionalne interese odnosno kako nastupati i kao zaseban subjekt u međunarodnim odnosima. Valja uzeti u obzir i naše specifične interese u neposrednom okruženju, kao i potrebu izgradnje općega pozitivnog imidža radi daljnjeg razvoja turizma, gospodarstva, skrbi za hrvatsku manjinu i Hrvate u svijetu i drugo. Pritom treba imati na umu i moguće negativne učinke globalizacije te potrebu pronalaženja adekvatnih odgovora na takve situacije. Sve to bitno usložnjava međunarodne odnose, traži multidisciplinarni pristup i poznavanje brojnih novih područja koja ponekad i nemaju puno veze s klasičnom vanjskom politikom.

Potreba za novim pristupom uvjetovana je, osim već spomenutim članstvom u euroatlantskim integracijama, i sve značajnim multilateralnim aktivnostima koje traže ne samo adekvatan odgovor unutar Ministarstva nego i bolje povezivanje među resorima unutar države pri čemu raste koordinativna odnosno organizacijska uloga Ministarstva. Uz zahtjev za primjerenom asistencijom gospodarskom razvoju i izvozu, raste i potreba osiguranja bolje zaštite vlastitih državljana te efikasnijeg odgovora na moguće krize i svakojake opasnosti. Posebnu dimenziju dobiva međunarodna pomoć i utjecaj na saniranje kriznih žarišta u svijetu odnosno aktivno preuzimanje odgovornosti za opći svjetski razvoj. Nezaobilazna je uloga diplomacije u procjeni situacije na terenu i pravodobnom uočavanju problema odnosno izvješćivanju o tome. Stoga valja pojačano razvijati analitičke sposobnosti u prepoznavanju novih trendova u svjetskoj politici kao i zbivanja u neposrednom okruženju.

Tijekom 2009. godine planira se ojačati funkcionalna uloga političke analitike u koordiniranju i povezivanju političkih segmenata na razini Ministarstva. Time se nastoji odgovoriti na izazove koje nameću opća globalizacija svjetske politike i međunarodnih odnosa kao i teme koje nije moguće rješavati kroz klasične obrasce podjele na bilateralu i multilateralu, vanjsku i unutrašnju problematiku, gospodarstvo, energetiku i sl. Kroz cijelu će se godinu analitički pratiti realizacija vanjske politike Republike Hrvatske, situacija u svjetskoj politici i međunarodnim odnosima. O tome će se izrađivati produbljene informacije i političke analize koje će uključivati i prijedloge stajališta o pojedinim vanjskopolitičkim temama, svjetskim događanjima i razvojnim trendovima odnosno prijedloge za djelovanje u pojedinim segmentima vanjske politike RH.

Radi što boljeg uvida u cjelinu međunarodnih odnosa, organizirat će se konzultacije s analitičkim službama drugih država, a sudjelovat će se i u drugim političkim konzultacijama. Također će se, u suorganizaciji s nekim znanstvenim institutom, pripremiti regionalna konferencija na temu „Perspektiva razvoja odnosa u regiji u novoj globalnoj situaciji – strateško pozicioniranje hrvatske vanjske politike“ na kojoj bi se razmotrili dugoročniji razvojni trendovi u svijetu i njihov utjecaj na regiju i odnose u njoj. Na konferenciju bi bili pozvani stručnjaci i diplomati iz regije, a održala bi se krajem svibnja ili početkom lipnja. Krajem listopada ili početkom studenog planira se održavanje okruglog stola na temu „Razmišljanje o potrebi pripreme nove vanjskopolitičke strategije za RH nakon ulaska u NATO i EU“ – uz sudjelovanje djelatnika MVPEI, stručnjaka iz akademske zajednice i medija.

5. Multilateralne aktivnosti

5.1. ORGANIZACIJA UJEDINJENIH NARODA

5.1.1. Aktivnosti u Vijeću sigurnosti

Republika Hrvatska svoje je dvogodišnje nestalno članstvo u Vijeću sigurnosti UN-a započela 1. siječnja 2008. godine. Početkom svog mandata izabrana je za predsjedatelja Protu-terorističkog odbora Vijeća sigurnosti, osnovanog rezolucijom 1373(2001), te srodne Radne skupine za terorizam koja je osnovana rezolucijom 1566(2004). Hrvatska je također izabrana za potpredsjednicu Odbora za neširenje oružja za masovno uništenje, osnovanog rezolucijom 1540(2004), te za potpredsjednicu odbora za sankcije protiv Sudana i protiv Somalije. Ujedno je i članica *Contact drafting Group* za Kosovo i BiH. Te će se aktivnosti, uz praćenje rasprava u Vijeću sigurnosti i odborima, nastaviti i u 2009. godini.

S obzirom na to da rad Vijeću sigurnosti UN-a obuhvaća pedesetak različitih tema, od kojih je oko 40 vezano za krizne situacije (i pritom se od članica očekuje informirana reakcija na svako pitanje), a novija praksa uključuje i određeni broj općih tema (npr. terorizam, civili u oružanom sukobu itd.) kao i periodičke rasprave o tim pitanjima, za uspješno nastupanje RH u Vijeću sigurnosti UN-a MVPEI u 2009. godini planira sljedeće aktivnosti:

- Nastavak praćenja i rada na nekoliko **prioritetnih tema** – očuvanje mira i sigurnosti i traženje dugoročno održivih rješenja za **regionalne krize** (Bosna i Hercegovina, Kosovo, Gruzija), rad Međunarodnog kaznenog suda za područje bivše SFRJ;
- Posvećivanje posebne pažnje **pitanjima Afrike**, koja okupiraju gotovo 70% satnice Vijeća. Kako se radi o multi-dimenzionalnim krizama o kojima Hrvatska nema uvijek dovoljno pravodobnih i relevantnih informacija (na afričkom kontinentu RH ima samo pet veleposlanstva), za potrebe djelovanja u Vijeću sigurnosti komunicirat će se s hrvatskim vojnim promatračima u mirovnim operacijama na afričkom kontinentu te pratiti aktivnost Afričke unije;
- Doprinos rješavanju **bliskoistočnog pitanja** koje je nadasve osjetljivo za male (europske) članice Vijeća sigurnosti, kako zbog rijetke podudarnosti stajališta SAD, Velike Britanije i Francuske, tako i zbog nedostatka jedinstvenog stajališta EU u tim pitanjima, a rezultira otežanim pozicioniranjem u Vijeću sigurnosti. Važnost dobre informiranosti za smisleno sudjelovanje u radu Vijeća i dalje će zahtijevati pravodobnu koordinaciju MVPEI, Stalne misije RH pri UN i diplomatsko-konzularnih predstavništava RH u regiji.

5.1.2. Redovite aktivnosti

Redovite aktivnosti MVPEI u sustavu UN-a tijekom 2009. godine bit će usmjerene, kao i do sada, na sljedeća područja:

- Politička pitanja – Kao nestalna članica Vijeća sigurnosti Republika Hrvatska će još pozornije pratiti svjetska krizna žarišta i druga globalna politička pitanja iz djelokruga Vijeća sigurnosti, ali i Opće skupštine UN-a i njezinih odbora te će aktivno sudjelovati u njihovu rješavanju. MVPEI će raditi na formuliranju hrvatskih stajališta o tim pitanjima, koordinirati ukupno hrvatsko djelovanje u sustavu UN-a, posebno nastupe hrvatskih izaslanstava na proljetnom dijelu 63. zasjedanja Opće skupštine UN-a (do srpnja 2009. godine) te na 64. zasjedanju (rujan-prosinac 2009.), kao i na sjednicama odbora, komisija i radnih skupina. Posebna pozornost posvetit će se regionalnim pitanjima (status Kosova, stanje u BiH i Gruziji). U svjetlu članstva u Vijeću sigurnosti, pratit će se i rad Komisije za izgradnju mira kojoj RH može pridonijeti znanjem i iskustvom u izgradnji mira nakon sukoba, civilnog upravljanja, mirovnih misija te obnove i izgradnje ratom zahvaćenih područja.
- Sankcije Vijeća sigurnosti – Kao nestalna članica, RH će aktivno sudjelovati u radu odbora Vijeća sigurnosti za provedbu sankcija. Kroz Međuresorsnu skupinu za provedbu restriktivnih mjera kontinuirano će se pratiti provedba sankcija od strane nadležnih tijela državne uprave te shodno preuzetim međunarodnim obvezama o tome izvještavati Vijeće sigurnosti.
- Mirovne misije UN-a – RH će u 2009. godini nastaviti pridonositi UN-ovim *peacekeeping* aktivnostima te, sukladno svojim nacionalnim interesima i uvažavajući prioritete UN-a, upućivati dobro obučene pripadnike oružanih snaga i policije u mirovne misije UN-a. MVPEI će osiguravati političke smjernice za sudjelovanje u UN-ovim misijama, pružat će podršku MORH-u i MUP-u u organiziranju međunarodnih tečajeva te poticati i provoditi sve ostale *peacebuilding* aktivnosti. Hrvatski instruktori s UN-ovim certifikatom sudjelovat će u održavanju obuke širom svijeta.
U 2009. godini RH će nastaviti sudjelovanje u UN-ovim mirovnim misijama koje se provode na područjima od nacionalnog interesa za RH (neposredno susjedstvo, južno Sredozemlje/Sjeverna Afrika, Kavkaz i Bliski istok) ili su prioritetne za UN. Unapređivat će se programi obuke za mirovne operacije i selekcije kandidata za rad u UN-ovu Odjelu za mirovne operacije. RH će i dalje poticati što veće sudjelovanje žena u mirovnim operacijama.
- Reforma UN-a – S obzirom na nestalno članstvo u Vijeću sigurnosti RH će još aktivnije sudjelovati u procesu reforme UN-a, posebice glede reforme Vijeća sigurnosti i mirovnih operacija.
- Provedba Milenijskih ciljeva razvoja – S obzirom na obvezu podnošenja periodičnih nacionalnih izvješća do 2015. godine, u suradnji s resornim ministarstvima i drugim nositeljima nastavit će se nadzor provedbe Nacionalnog izvješća o Milenijskim ciljevima razvoja (*Millennium Development Goals* - MDGs). Provedba mjera koje proizlaze iz obveza pridruživanja Europskoj uniji, a sadržane su i u Milenijskim ciljevima razvoja, odnosno povezivanje nacionalnih prioriteta s globalnim razvojnim ciljevima bit će vanjskopolitički prioritet. Također, nastavit će se s podizanjem opće razine svijesti o značaju provedbe Milenijske deklaracije koja utjelovljuje ideju održivog razvoja kao osnovne platforme svih nacionalnih razvojnih planova. Provedba navedenih mjera pratit će se prema jasno definiranim statističkim pokazateljima, Akcijskom planu i troškovniku.
- Ekonomska i socijalna pitanja vezana su uz rad Ekonomsko-socijalnog vijeća (ECOSOC) i njegovih komisija. Budući da je RH članica ECOSOC-ovih funkcionalnih komisija (Komisije za status žena u mandatu 2005.-2009. i Komisije za održivi razvoj za razdoblje 2007.-2011.), MVPEI će u suradnji s drugim nadležnim ministarstvima, državnim tijelima i neovisnim stručnjacima i u 2009. aktivno djelovati na tom području.
- Ljudska prava – RH aktivno djeluje u Odboru za uklanjanje svih oblika diskriminacije žena (2006.-2009.) i u radu III. Odbora Opće skupštine UN-a. Također je istaknula i svoju

kandidaturu za članstvo u Vijeću za ljudska prava (za razdoblje 2010.-2013.), pa u 2009. godini planira nastaviti proces lobiranja za izbor.

- Rad specijaliziranih agencija UN-ova sustava – MVPEI će nastaviti aktivno sudjelovati u radu specijaliziranih agencija iz UN-ova sustava, koje imaju svoja sjedišta u New Yorku (RH je članica Izvršnog odbora UNICEF-a u razdoblju 2007.-2009. i u UN-ovom programu za okoliš UNEP u razdoblju 2008.-2011.) te u Ženevi i Beču. Ministarstvo će, također, koordinirati sudjelovanje i rad naših stručnjaka na međunarodnim skupovima po određenim temama.
- Dobrovoljne kontribucije – Sukladno financijskim mogućnostima nastaviti će se i s praksom upućivanja dobrovoljnih kontribucija za fondove i programe UN-a.

5.1.3. Razvojna suradnja i humanitarna pomoć

Budući da je RH prešla u kategoriju zemalja davateljica, tijekom 2008. po prvi put su u državnom proračunu osigurana sredstva za razvojnu pomoć inozemstvu, a u MVPEI je uspostavljen poseban Odjel za koordinaciju tih aktivnosti. Uspostava institucionalnog okvira i mehanizama pružanja razvojne pomoći važna je i u svjetlu ispunjavanja uvjeta za članstvo u euro-atlantskim integracijama. U tom kontekstu posebno mjesto pripada vođenju razvojnih projekata u pokrajini Badahšan u Afganistanu, ponajprije kroz aktivnost hrvatskog diplomata koji je zamjenik voditelja civilnih poslova *PRT-a* u Feyzabadu. Nastavit će se i s pružanjem razvojne pomoći Iraku, kao i s uplatama dobrovoljnih kontribucija međunarodnim organizacijama, primjerice Svjetskom programu za hranu (WFP).

U cilju uspostave što efikasnijeg sustava za pružanje razvojne pomoći, nastaviti će se i jačanje administrativnih kapaciteta MVPEI kao i drugih tijela državne uprave na području pružanja razvojne i humanitarne pomoći. Na temelju Nacionalne strategije razvojne suradnje RH, tijekom 2009. godine MVPEI će pripremiti i podnijeti Vladi na usvajanje Nacionalni program za pružanje razvojne pomoći za 2010. godinu.

5.1.4. Ostale multilateralne organizacije

Kao promatrač u **Pokretu nesvrstanih (NAM)** i **Afričkoj uniji (AU)**, **Međunarodnoj organizaciji frankofonije**, te odnedavno i u **Savezu civilizacija** Republika Hrvatska će i u 2009. godini nastaviti sudjelovati u njihovim aktivnostima, sukladno vlastitim nacionalnim interesima, ali i ulozi nestalne članice Vijeća sigurnosti UN-a.

Frankofonija - RH će i u 2009. godini sudjelovati u aktivnostima Organizacije koje će koordinirati putem Nacionalnog povjerenstva Frankofonije osnovanog u lipnju 2008. Jačanje administrativnih kapaciteta nastaviti će se nakon potpisivanja novog Memoranduma o uvođenju višegodišnjeg programa usavršavanja francuskog jezika u državnoj upravi, namijenjenog diplomatima i službenicima koji rade na poslovima vezanim uz EU (predviđeno za početak 2009.).

Savez civilizacija – kao članica Skupine prijatelja Saveza civilizacija (od svibnja 2008.), RH je imenovala nacionalnog koordinatora koji će sudjelovati na sastancima Saveza. Na nacionalnoj

razini planira se izrada Nacionalnog programa za Savez civilizacija u koji će biti uključeni resori koji obuhvaćaju četiri osnovna područja djelovanja Saveza – obrazovanje, mladi, mediji i migracije.

5.1.5. Aktivnosti na području borbe protiv terorizma

U sklopu globalnih aktivnosti na sprječavanju i suzbijanju međunarodnog terorizma, Hrvatska će nastaviti aktivno surađivati na političkom i stručnom planu s cjelokupnim sustavom UN-a, uključujući i njegova specijalizirana tijela, kao i s drugim međunarodnim organizacijama, stranim partnerima. Također će sudjelovati u konkretnim međunarodnim antiterorističkim vježbama. Dodatno, Hrvatska će kao nestalna članica aktivno sudjelovati u radu supsidijarnih tijela Vijeća sigurnosti koja se bave terorizmom.

Na nacionalnoj razini, MVPEI će nastaviti koordinirati rad Međuresorne radne skupine Vlade RH za suzbijanje terorizma, sudjelovati u oblikovanju pozicije RH, koordinirati izradu nacionalnih izvješća o primjeni protuterorističkih mjera, razvijati bilateralnu suradnju te sudjelovati u radu relevantnih međunarodnih organizacija. U 2009. godini planira se početak izrade provedbenog Akcijskog plana Nacionalne strategije za sprječavanje i suzbijanje terorizma.

5.2. ORGANIZACIJA ZA EUROPSKU SIGURNOST I SURADNJU (OESS)

MVPEI će i u 2009. godini nastaviti promicati dva osnovna strateška cilja Republike Hrvatske u okviru članstva u OESS-u:

Jačanje uloge RH unutar Organizacije konstruktivnim sudjelovanjem u OESS-ovim programima i aktivnostima kroz aktivnosti Stalne Misije u Beču, samog MVPEI i poticanjem resornih ministarstava i drugih tijela državne uprave da sudjeluju na skupovima koje OESS organizira u sklopu svojih triju dimenzija – vojno-političke, ljudske i ekonomsko-ekološke. Aktivnosti u svakoj od tih dimenzija kulminiraju jednim velikim skupom tijekom godine: tzv. "ljudsku dimenziju" obilježit će dvotjedni Implementacijski sastanak (HDIM) u Varšavi na prijelazu iz rujna u listopad; "ekonomsko-ekološku" zasjedanje Gospodarsko-ekološkog foruma koje se održava u dva dijela – u siječnju u Beču i u svibnju u Pragu. Sigurnosnu dimenziju OESS-a promiče Forum za sigurnosnu suradnju (FSC) kroz aktivnosti vezane s klasičnim političko-vojnim pitanjima kao i pitanjima nevojne sigurnosti poput borbe protiv terorizma. U lipnju će se održati redovita Godišnja pregledna konferencija o sigurnosti (ASRC), kao glavni skup iz ove dimenzije. Svakom od tih velikih skupova prethodi niz pripremnih sastanaka na kojima će također sudjelovati predstavnici RH. Aktivnosti će biti usmjerene i na odgovore iz raznih upitnika koji pokrivaju djelovanje svih triju dimenzija OESS-a, suradnju s tijelima OESS-a (Visoki povjerenik za nacionalne manjine, Predstavnik za slobodu medija, Ured za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR), kao i ostalu korespondenciju nacionalnih institucija s Organizacijom.

S obzirom na sve izrazitiji trend u OEES-u međusobnog preplitanja i prožimanja aktivnosti iz triju područja, bit će potreban pojačani angažman MVPEI u koordinaciji resora i institucija RH. To se posebno odnosi na pitanja borbe protiv terorizma, borbe protiv organiziranog kriminala i korupcije, ali isto tako i protiv trgovine ljudima, posebno ženama i djecom, te borbe protiv raznih oblika diskriminacije i netolerancije.

RH će i tijekom 2009. godine aktivno doprinosti terenskim aktivnostima OEES-a sekundirajući osoblje iz državnoga i civilnog sektora u misije koje OEES-a ima u jugoistočnoj Europi, a po potrebi i drugdje. Isto tako, MVPEI će i dalje upućivati kratkoročne i dugoročne promatrače u sklopu OEES/ODIHR-ovih misija za nadzor provođenja izbora.

Posljednji kvartal godine specifičan je po pripremama dokumenata koje usvaja ministarska konferencija (zasjedanje Ministarskog vijeća OEES-a) što će se 2009. godine održati krajem studenog ili početkom prosinca u Grčkoj, koja sljedeće godine predsjedava OEES-om.

Jačanje aktivnosti u područjima iz mandata Ureda OEES-a u Zagrebu koji je zadužen za praćenje suđenja za ratne zločine i za izvještavanje o provedbi Vladinog programa stambenog zbrinjavanja. Radi daljnjeg podizanja standarda suđenja za ratne zločine koji se vode pred hrvatskim sudovima te uspješne suradnje s Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju pojačane aktivnosti MVPEI-a prvenstveno će se odnositi na koordinaciju državnih institucija/resora u pitanjima praćenja suđenja za ratne zločine.

U koordinaciji s državnim institucijama/resorima MVPEI će i u 2009. godini pratiti provedbu vladina Akcijskog plana za stambeno zbrinjavanje izbjeglica na područjima posebne državne skrbi i izvan njih koji ima za cilj ubrzanje provedbe do kraja 2009. godine, te će o tome izvještavati Ured OEES-a u Zagrebu. Istodobno će se kroz mrežu diplomatsko-konzularnih predstavništava i iz samog MVPEI sa zemljama članicama i Tajništvom intenzivno raditi na procjeni ispunjavanja preostalih obveza kako bi Organizacija u odgovarajućem trenutku mogla odlučivati o ispunjenju mandata Ureda OEES-a u Zagrebu.

5.3. VIJEĆE EUROPE (VE)

Suradnja s Vijećem Europe odvijat će se kroz redovite aktivnosti MVPEI, državnih i drugih institucija i tijela. No, 2009. godina donijet će i nekoliko izvanrednih zadataka koje će zahtijevati dodatni angažman hrvatske diplomacije.

MVPEI će i dalje **poticati politiku partnerskog odnosa s VE**, prvenstveno putem konstruktivnog sudjelovanja u programima i aktivnostima na planu demokratizacije društva, zaštite ljudskih i manjinskih prava te vladavine prava. Kako suradnja RH i VE pokriva brojne i razgranate aktivnosti a odvija se kroz institucije vlasti, akademsku zajednicu, stručna tijela i nevladine organizacije, MVPEI zajedno sa Stalnim predstavništvom RH pri VE koordinira stručnu, resornu i programsku

suradnju s VE. Također pruža svu potrebnu stručnu, tehničku i logističku podršku vezano uz redovito sudjelovanje predstavnika RH u radu čak sedamdesetak stalnih i *ad hoc* tijela odnosno odbora VE.

U 2009. godini pojačano će se djelovati na **utvrđivanju prioritetnih područja suradnje**, odnosno fokusiranju na one aktivnosti u kojima se RH u okviru VE može profilirati kao primjer dobre prakse. Primjerice, nakon što je Zagreb u lipnju 2008. bio domaćinom lansiranja Inicijative VE protiv tjelesnog kažnjavanja djece, RH se na europskoj razini afirmirala kao vodeći promotor zabrane tjelesnog kažnjavanja djece, pa će nastavak te kampanje svakako biti jedan od prioriteta hrvatskog djelovanja u VE i tijekom sljedeće godine. U skladu s prioritetnim vanjskopolitičkim ciljevima, MVPEI će nastaviti podržavati politiku EU u okviru VE, usklađivanjem svog djelovanja sa stajalištima EU, kao i djelovanjem u skladu s Memorandumom o razumijevanju između EU i VE.

Također će se pratiti **potpisivanje i ratifikacija konvencija i protokola VE** (od ukupno 202 konvencije, sporazuma i pratećih protokola Vijeća Europe, RH je stranka njih 85, a ratifikacija još nekolicine je u tijeku). U 2009. godini nadležna tijela državne uprave poticat će se da pristupe preostalim pravnim instrumentima VE koji su sastavni dio pravne stečevine EU.

Nastavit će se pružati **potpora radu Europskog suda za ljudska prava** te aktivni angažman u procesu reforme Suda u cilju osiguranja njegove dugoročne učinkovitosti. Posebno će se pratiti provedba Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda na nacionalnoj razini, kako bi se održao postojeći, relativno niski broj predmeta i presuda protiv RH.

MVPEI će pripremiti materijale za redovnu godišnju sjednicu Odbora ministara VE (svibanj), a po potrebi dostavljati relevantne informacije za tjedne sastanke ministarskih zastupnika (svake srijede u Strasbourgu), kao i za sastanke izvjestiteljskih skupina za pojedina područja. Na zahtjev, relevantne informacije i materijali izrađivat će se i za potrebe Izaslanstva Hrvatskog sabora pri Parlamentarnoj skupštini VE, koja zasjeda četiri puta godišnje (siječanj, travanj, lipanj i listopad), kao i za zasjedanja Kongresa regionalnih i lokalnih vlasti VE.

Uz redoviti godišnji sastanak ministara vanjskih poslova VE, koji će se održati u svibnju u Madridu, a kojom prigodom predsjedanje VE od Španjolske preuzima Slovenija, tijekom 2009. održat će se još četiri skupa na ministarskoj razini (Konferencija ministara nadležnih za socijalnu koheziju, veljača, Moskva; Ministarska konferencija o medijima i novim komunikacijskim servisima, svibanj, Reykjavik; Konferencija ministara nadležnih za obitelji, lipanj, Beč; Konferencija ministara pravosuđa, lipanj, Tromsø u Norveškoj) u čijoj će pripremi s resornim ministarstvima sudjelovati i MVPEI.

5.3.1. Pokušaji aktualizacije pitanja stanarskog prava u okviru VE

Tijekom 2008. godine došlo je do ponovnog stavljanja pitanja izbjeglica iz RH, bivših nositelja stanarskog prava pred dva različita foruma VE. U prvom slučaju radi se o Nacrtu izvješća/preporuke na temu Stambeno zbrinjavanje, zemlja i imovina kao dio trajnog rješavanja problema izbjeglica i raseljenih osoba u okviru Odbora za migracije, izbjeglice i stanovništvo Parlamentarne skupštine Vijeća Europe. Drugi slučaj je kolektivna tužba Odboru za socijalna prava VE na temelju odredaba Europske socijalne povelje, a u vezi sa stanarskim pravima Srba u RH. Kako se tijekom 2009. očekuje nastavak i kulminacija aktivnosti u oba ova slučaja, MVPEI će se dodatno angažirati kako bi se pravodobnim intervencijama spriječile eventualne štetne posljedice za RH. Pri tome će se tijesno surađivati i s izaslanstvom Hrvatsko sabora u Parlamentarnoj skupštini VE.

5.3.2. Provedba Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina

Kako u veljači sljedeće godine za RH započinje Treći ciklus nadzora prema Okvirnoj konvenciji za zaštitu nacionalnih manjina, do kada RH treba dostaviti Vijeću Europe svoje izvješće, MVPEI će pojačati koordinaciju o tom pitanju s Uredom za nacionalne manjine i drugim nadležnim tijelima.

5.3.3. Obilježavanje 60. obljetnice VE

Dva glavna događanja vezana uz obljetnicu bit će fokusirana na ministarski sastanak koji će se održati u svibnju u Madridu te na konferenciju koja će obuhvatiti sudionike iz različitih institucionalnih dijelova i tijela VE i koja će se održati paralelno s jesenskim zasjedanjem Parlamentarne skupštine. MVPEI će se na odgovarajući način uključiti u svečano obilježavanje 60. obljetnice VE.

5.3.4. Izbor glavnog tajnika

Parlamentarna skupština VE u lipnju 2009. će na zasjedanju u lipnju izabrati glavnog tajnika, po novoj proceduri i prema novousvojenim kriterijima (istaknuti Europljani koji su obnašali visoke državne dužnosti). Iako RH vjerojatno neće istaknuti svoj kandidata, MVPEI očekuje složeni posao analitičke procjene kandidata kako bi se u konačnici podržao onaj koji će najbolje odgovarati interesima RH.

6. Međunarodna sigurnost

6.1. Kontrola konvencionalnog naoružanja i razoružanje

Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija će u 2009. godini nastaviti koordinirati rad Nacionalnog povjerenstva za oružje i streljivo, s posebnim naglaskom na implementaciji nacionalnih, regionalnih i međunarodnih projekata za sprječavanje pretjerane akumulacije malog i lakog oružja. Koordinirat će prikupljanje podataka i izrade godišnjih izvješća (prema UN-ovom akcijskom planu, OEES-ovom dokumentu o malom i lakom oružju, Upitniku država članica OEES-a o politici i nacionalnim praksama i procedurama za izvoz konvencionalnog naoružanja i pripadajuće tehnologije, OEES-ovom upitniku o protupješačkim minama i eksplozivnim ostacima rata te Provedbenom planu Pakta o stabilnosti o suzbijanju širenja malog i lakog oružja).

Nastavit će se međuresorna suradnja u razmjeni informacija o postignućima RH na području kontrole izvoza konvencionalnog naoružanja i robe s dvojnog namjenom odnosno Wassenaarskog aranžmana. Također, osnažit će se suradnja s tvrtkama koje proizvode i trguju naoružanjem i robom s dvojnog namjenom, uz jače uključivanje akademske zajednice i znanstvenih institucija.

Nastavit će se aktivnosti s ciljem ulaska Hrvatske u punopravno članstvo Konferencije o razoružanju, jedinog multilateralnog tijela posvećenog pregovorima o razoružanju, u kojem RH ima status promatrača. I u 2009. godini pratit će se rad Prvog Odbora Opće skupštine UN-a tijekom zasjedanja, a osobito aktivnosti koje se odnose na njegovu reformu. Budući da od početka podržava Deklaraciju iz Osla o kazetnom streljivu u čijoj je izradi i sama aktivno sudjelovala, Hrvatska će, kao stranka Konvencije o konvencionalnom oružju i pripadajućih pet Protokola, i dalje aktivno sudjelovati u dogovorima o mogućem pokretanju pregovora za usvajanje protokola o kazetnom streljivu. U okviru praćenja protuminskog djelovanja izradit će se godišnje izvješće po članku VII. Otavske konvencije o protupješačkim minama te Godišnje izvješće po OEES-ovom upitniku o minama i eksplozivnim ostacima rata. Očekuje se i produženje roka za dovršetak razminiranja koji prema Otavskoj konvenciji za Hrvatsku istječe 2009. godine.

Republika Hrvatska će u okviru Sporazuma o subregionalnoj kontroli naoružanja – SSRK (potpisanog na temelju Aneksa 1-B Daytonskog sporazuma) aktivno sudjelovati u radu Subregionalne konzultacijske komisije (SRKK): u ožujku će predsjedati sastanku SRKK-a, a tijekom godine sudjelovati na sastancima SRKK-a u BiH, Crnoj Gori i Srbiji, kao i na kvartalnim sastancima stručnjaka u okviru novoosnovane Stalne radne skupine. U skladu s Izmjenama i dopunama Sporazuma o subregionalnoj kontroli naoružanja suradnja među strankama sporazuma nastaviti će se kroz poboljšanje i pojednostavljenje procedura rada inspekcijskih timova na temelju novousvojenog Priručnika za inspektore.

Republika Hrvatska je zainteresirana za daljnje jačanje uloge RACVIAC-Središta za sigurnosnu suradnju u regiji, čije se sjedište nalazi u Rakitju kraj Zagreba. U 2009. godini očekuje se usvajanje multilateralnog sporazuma o sigurnosnoj suradnji u jugoistočnoj Europi u okviru RACVIAC-a. Stranke sporazuma bit će u prvom redu države SEECP-a kao i druge države koje ratificiraju navedeni sporazum. Predviđeno je da temeljne države stranke preuzmu snažnije vlasništvo nad

regionalnom suradnjom, dok bi se države pridružene članice više orijentirale na pojedinačne projekte. RH će i dalje predsjedavati Radnom skupinom za pravni status RACVIAC-a koja pregovara o odrednicama novog Sporazuma.

Planira se i aktivno sudjelovanje u inicijativama i vježbama na području upravljanja krizama, civilnoga kriznog planiranja i odgovora na katastrofe.

6.2. Suzbijanje širenja oružja masovnog uništenja

Suzbijanje širenja oružja masovnog uništenja (WMD) u vrhu je prioriteta međunarodne sigurnosti i međunarodnih odnosa. Hrvatska je stranka i aktivno sudjeluje u provedbi svih najvažnijih međunarodnih ugovora iz tog područja, kao i neformalnih neproliferacijskih multilateralnih režima i međunarodnih inicijativa. Težište suzbijanja WMD je na neproliferacijskim režimima i inicijativama (Proliferation Security Initiative – PSI, Globalna inicijativa za borbu protiv nuklearnog terorizma – GI, Zanggerova komisija, Skupina nuklearnih dobavljača – NSG i Australska skupina – AG). Republika Hrvatska će u 2009. nastaviti izvrsnu međunarodnu suradnju sa zemljama partnerima na način da s njima razmjenjuje relevantne informacije te koordinira aktivnosti kako bi se podigla razina sigurnosti neophodna za uspješnu borbu protiv terorističkih akata izazvanih oružjem masovnog uništenja.

U 2009. će se u Hrvatskoj organizirati brojne aktivnosti radi informiranja i obuke državnih službenika, djelatnika civilnih ustanova, poduzeća i akademske zajednice a u svrhu prepoznavanja i sprječavanja ilegalnog transfera robe dvojne namjene i osjetljivih tehnologija. Neke od tih aktivnosti će se provoditi u suradnji s NATO-om, OEES-om, Organizacijom za zabranu kemijskog oružja te u okviru neproliferacijskih režima i inicijativa kojima se Republika Hrvatska pridružila.

U organizaciji vlada RH i SAD, uz sponzoriranje NATO-a, u Splitu će se od 4. do 8. svibnja održati Regionalna radionica „*Advanced Training Course – Croatia NATO ATC*“, na temu izrade smjernica i podloga za pripremu nacionalne strategije za suzbijanje širenja oružja masovnog uništenja, po uzoru na nacionalne strategije zemalja EU i SAD.

U 2009. godini se također namjerava osnažiti sudjelovanje u svim aspektima Inicijative za suzbijanje širenja oružja za masovno uništenje, te opreme, tehnologije i materijala vezanih uz to oružje (*Proliferation Security Initiative, PSI*). Nastavit će sudjelovati u dva projekta Globalne inicijative za borbu protiv nuklearnog terorizma (*Global Initiative to Combat Nuclear Terrorism, GI*), oba pokrenuta od strane SAD (kreiranje globalne internetske stranice za sve članice Globalne inicijative te stvaranje globalne arhitekture za nuklearnu detekciju).

Republika Hrvatska također planira nastaviti pružati tehničku pomoć državama koje nisu uvrstile konvencije o zabrani širenja kemijskog i biološkog oružja u nacionalna zakonodavstva. U pripremi je organizacija „Petoga svjetskog kongresa o kemijskom, biološkom i radiološkom terorizmu“ u travnju, u Cavtatu, u okviru kojeg će se održati međunarodna radionica „Kemijsko oružje, biološko oružje i Rezolucija VS UN 1540 (2004)“, kao posljednji u nizu zajedničkih projekata RH odnosno hrvatskoga Nacionalnog povjerenstva za provedbu Konvencije o zabrani kemijskog oružja i Organizacije za zabranu kemijskog oružja iz Haaga.

6.3. Provođenje restriktivnih mjera

Do punopravnog članstva u Europskoj Uniji Vlada RH će nastaviti donositi pojedinačne odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera u skladu s rezolucijama Vijeća sigurnosti UN-a odnosno autonomnim restriktivnim mjerama Europske Unije.

7. Mirovne operacije

U 2009. godinu Hrvatska ulazi sudjelujući u ukupno 16 međunarodnih mirovnih operacija – 13 misija UN-a, jednoj mirovnoj operaciji pod vodstvom NATO-a te dvije operacije EU. MVPEI će i dalje operativno pratiti mirovne operacije u svijetu u kojima sudjeluju pripadnici Oružanih snaga RH, policijski službenici i diplomati te pružati logističku podršku vojnim i civilnim osobama iz Hrvatske koje sudjeluju u tim operacijama. Nastavit će se i s analitičkim praćenjem funkcioniranja međunarodnih mirovnih operacija te sudjelovanjem na relevantnim domaćim i međunarodnim multilateralnim i bilateralnim konferencijama, seminarima i radionicama radi unapređivanja sustava sudjelovanja u međunarodnim mirovnim operacijama.

7.1. Sudjelovanje u mirovnim misijama UN-a

Hrvatsko je stajalište da su mirovne operacije utemeljene na mandatu UN-a važan instrument osiguranja mira i sigurnosti u svijetu. Upravo iz tog razloga, po broju misija u kojima je angažirana, Hrvatska se nalazi u samom vrhu sustava UN-a. Trenutno Hrvatska sudjeluje u 13 UN-ovih mirovnih operacija.

RH će aktivno sudjelovati u radu Odbora za mirovne operacije UN-a te pratiti sustav UN-ovih mirovnih operacija, kako bi pravovremeno i utemeljeno mogla donositi odluke o budućem sudjelovanju u tim operacijama. Osobita će se pozornost poklanjati praćenju rada Vijeća sigurnosti UN-a na području mirovnih operacija u svijetu.

7.2. Misije pod vodstvom NATO-a

Iako će tek 2009. Hrvatska postati članicom NATO-a, u pogledu doprinosa savezničkim operacijama već funkcionira kao *de facto* članica od 2003. kad se uključila u misiju ISAF u Afganistanu. U sljedećoj godini Hrvatska planira nastaviti s doprinosom ISAF-u i Operaciji *Active Endeavor* na Sredozemlju, s naglaskom na poboljšanje kvalitete, a ne kvantitete doprinosa. Početkom 2009. Hrvatska se namjerava uključiti i u misiju KFOR na Kosovu. MVPEI će nastaviti pratiti sudjelovanje RH u mirovnim operacijama NATO-a, surađujući s ostalim državnim tijelima uključenim u te projekte, osobito s MORH-om, MUP-om i Ministarstvom financija. Također će nastaviti sudjelovati u procesu pripreme normativnog okvira za sudjelovanje u misijama pod vodstvom NATO-a.

Sudjelovanje u operaciji ISAF najvažniji je hrvatski doprinos NATO-ovim operacijama i općenito najveći doprinos RH mirovnim operacijama do sada. Krajem 2008. ukupno je u toj misiji bilo 278 sudionika iz RH, a u 2009. bit će ih najviše 300. Uz pripadnike Oružanih snaga Republike Hrvatske, u operaciji ISAF sudjeluje i jedan hrvatski diplomat. Nastavit će se i sudjelovanje u razvojnim i humanitarnim projektima, posebno onima koji pomažu poboljšanju stanja ravnopravnosti spolova i poštivanja ljudskih prava. MVPEI će voditi i koordinirati međuresorne konzultacije o eventualnom preuzimanju vodstva nad jednim od pokrajinskih timova za obnovu te pripreme za provedbu takve odluke, ako do nje dođe, te će i dalje pružati organizacijsku, logističku i tehničku potporu civilnoj sastavnici hrvatskog doprinosa ISAF-u.

RH će i dalje pružati logističku potporu **misiji KFOR na Kosovu**. Na temelju odluke Hrvatskog sabora, početkom 2009. godine planira se uputiti u operaciju KFOR 20 pripadnika Oružanih snaga te dva transportna helikoptera. U namjeri da doprinese stabilnosti i sigurnosti u Iraku te izgradnji iračkih sigurnosnih snaga, RH će 2009. godine putem **NATO-ove misije za obuku – Irak** organizirati tečaj obuke pripadnika iračkih oružanih snaga.

Republika Hrvatska aktivno sudjeluje u NATO-voj **operaciji *Active Endeavor* (OAE)** čime demonstrira solidarnost sa saveznicima i odlučnost da aktivno doprinosi suzbijanju terorističkih ugroza na Sredozemlju. Istodobno, sudjelovanje u OAE pomoći će hrvatskim Oružanim snagama u dosizanju NATO-ovih standarda u pomorskim operacijama što je važno u kontekstu budućeg članstva u Savezu.

7.3. Sudjelovanje u mirovnim operacijama Europske unije

Sudjelovanje Hrvatske u mirovnim operacijama koje vodi EU u kontekstu je pristupanja u punopravno članstvo Unije. Policijska misija **EUPOL Afganistan** ima cilj izgraditi efikasnu i vjerodostojnu policiju koja će primjenjivati međunarodne standarde vladavine prava i zaštite ljudskih prava. RH će i u 2009. u njoj sudjelovati s dva hrvatska policijska savjetnika, što podrazumijeva koordinaciju s nadležnim ministarstvom.

Na osnovi odluke Hrvatskog sabora, Hrvatska sudjeluje u **operaciji EUFOR Chad /RCA** u Čadu s jednom postrojbom od 15 pripadnika, koja je raspoređena na terenu početkom listopada 2008. Na osnovi odluke Vlade RH će sudjelovati u **operaciji EULEX na Kosovu** s do četiri policijska službenika, čiji se razmještaj planira u 2009. godini. Hrvatska će također nastaviti pružati logističku potporu **EU misiji ALTHEA** u Bosni i Hercegovini.

8. Ljudska prava

Republika Hrvatska će i u 2009. nastaviti raditi na zaštiti i promociji ljudskih prava, toleranciji i nediskriminaciji na globalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini. Podržavat će izradu i promociju novih standarda na području ljudskih prava i jačanje primjene postojećih instrumenata. Djelujući u okviru globalnih i regionalnih međunarodnih organizacija i njihovih stalnih ili *ad hoc* tijela, prioritetno će podržavati apsolutno ukidanje smrtno kazne i zabranu mučenja, te nediskriminaciju na temelju spolne orijentacije, zaštitu prava djeteta uključujući zabranu tjelesnog kažnjavanja djece, ravnopravnost spolova i borbu protiv nasilja nad ženama.

Koordiniranje izvještavanja o zaštiti ljudskih prava prema UN ugovorima – RH je stranka svih ključnih UN-ovih instrumenata na području ljudskih prava pa će MVPEI i dalje koordinirati izradu periodičnih izvješća prema UN-ovim konvencijama i paktovima s područja ljudskih prava. Također, koordinirat će izradu zajedničkoga temeljnog izvješća o primjeni UN-ovih međunarodnih ugovora o ljudskim pravima kojih je RH stranka, te će započeti pripreme za Univerzalni periodični pregled (UPR) Vijeća za ljudska prava, za koji Hrvatska treba podnijeti izvješće 2010. godine.

Vijeće za ljudska prava – RH je 2008. istakla svoju kandidaturu za članicu Vijeća za ljudska prava za razdoblje 2010.-2013., te je započela lobiranje prema drugim državama koje će nastaviti i pojačati u 2009. godini. Osobitu pažnju posvetit će trenutnim aktivnostima Vijeća koje zasjeda tri puta godišnje. Također, sukladno dosadašnjoj praksi, MVPEI će pratiti, analizirati i pripremati odgovore na izvješća posebnih izvjestitelja Vijeća za ljudska prava UN-a te s njima blisko surađivati.

Vijeće sigurnosti - Kao nestalna članica Vijeća sigurnosti, RH će pojačano pratiti rad Vijeća na području ljudskih prava, posebice vezano uz zaštitu prava djece u oružanim sukobima (podržavati djelovanje RH u Radnoj skupini za djecu u oružanim sukobima Vijeću sigurnosti), kao i zaštitu prava žena, uključujući i provedbu rezolucije Vijeća sigurnosti 1325 „Žene, mir i sigurnost“.

UN-ova Komisija o položaju žena - Hrvatska je po drugi puta članica Komisije o položaju žena (2006.-2009.), te će aktivno sudjelovati u njenom radu, donošenju rezolucija o unapređivanju položaja žena i uklanjanju svih oblika diskriminacije žena. Posebna pozornost posvetit će se inicijativi za jačanje djelovanja Komisije na području uklanjanja diskriminacije žena te sprečavanju nasilja nad ženama.

Izvršni odbor UNICEF-a – Kao članica Izvršnog odbora UNICEF-a za razdoblje 2007-2009. RH će nastaviti aktivno sudjelovati u njegovu radu. MVPEI će i nadalje koordinirati suradnju s Uredom UNICEF-a u RH, koji ima mandat od 2007. do 2011. godine.

Treći odbor Opće skupštine – Nastavit će se i s redovitim aktivnostima vezanim za praćenje III. Odbora Opće Skupštine UN-a. Posebno će se pratiti rad Ureda Visoke povjerenice za ljudska prava, reforma ugovornih tijela te provedba Fakultativnog protokola uz Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima.

UN-ov Odbor za uklanjanje diskriminacije žena - Stručnjakinja iz RH reizabrana je za članicu UN-ova Odbora za uklanjanje diskriminacije žena – *CEDAW* (2007.-2010.), te će i nakon predsjedavajuće uloge iz proteklog razdoblja nastaviti s doprinosom primjeni Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena i njezinog Fakultativnog protokola u 185 država stranaka. Tijekom 2009. Odbor će održati tri zasjedanja.

Durbanski proces – RH je jedna od potpredsjedavajućih u Birou za pripremu slijedeće Pregledne konferencije o rasizmu koja će se održati u Ženevi u travnju 2009. godine. MVPEI će pridonositi afirmaciji procesa kroz aktivnosti vezane za pripremu Konferencije i potporu potpredsjedanju u Birou.

8.1. Djelovanje na regionalnoj razini

U sklopu djelovanja **Vijeća Europe** na području ljudskih prava, posebna pozornost u 2009. godini odnosit će se na Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava, Konvenciju protiv trgovanja ljudskim bićima, kao i na osobe s invaliditetom. Nastavit će se praćenje reforme Europskog suda za ljudska prava i praćenje sudske prakse Europskog suda za ljudska prava, posebno u slučajevima kad je RH tužena kao država. U okviru **Upravnog odbora za zaštitu ljudskih prava (CDDH)** i **Upravnog odbora za bioetiku (CDBI)**, nastaviti će se rad na razvoju novih instrumenta za zaštitu ljudskih prava i njihove primjene u području biologije i medicine.

Također će se pratiti djelovanje ljudske dimenzije **OESS-a**, posebice uloge **Organizacije za demokratske institucije na području ljudskih prava** – ODIHR-a, na području zaštite branitelja ljudskih prava, slobode udruživanja i okupljanja, promatranju izbornih postupaka, položaju Roma i Sinta, te borbi protiv netolerancije i diskriminacije. U 2009. godini planirano je daljnje snaženje aktivnosti u vezi s primjenom međunarodnih standarda zaštite ljudskih prava, osobito temeljnih prava obuhvaćenih Poglavljem 23. u sklopu pregovora s **Europskom Unijom**, što se posebno odnosi na prava pripadnika nacionalnih manjina i Roma, sprječavanje trgovanja ljudima i sprečavanje diskriminacije i nesnošljivosti te suradnju s civilnim društvom. RH će 2009. pristupiti **Agenciji za temeljna prava EU** u svojstvu promatrača. MVPEI će koordinirati sudjelovanje RH u radu Agencije.

Redovito će se pratiti i aktivnosti na području međunarodnog humanitarnog prava i **Međunarodnog odbora Crvenog križa** (ICRC). Tijekom 2009., posebna pažnja će se posvetiti potrebi daljnje praktične provedbe projekta o obrazovanju hrvatskoga diplomatskog i konzularnog osoblja na području suzbijanja trgovanja ljudima, koji je MVPEI pokrenuo u 2008. u suradnji s **Međunarodnom organizacijom za migracije** (IOM) te uz financiranje norveške vlade.

8.2. Aktivnosti na nacionalnoj razini

U 2009. će se nastaviti unapređivati domaći zakonski okvir i sadržaj nacionalnih dokumenata (strategija, planova, itd.) koji se odnose na zaštitu posebno osjetljivih skupina (djece, žena, žrtava trgovanja ljudima, pripadnika nacionalnih manjina, azilanata, migranata itd). Nastavno na usvojenu Nacionalnu strategiju za zaštitu od obiteljskog nasilja (2008.- 2010.), kao i na osnaženi zakonski okvir – Zakon o suzbijanju diskriminacije koji stupa na snagu 1. siječnja 2009. i Zakon o ravnopravnosti spolova – MVPEI će se aktivno uključiti u praćenje provedbe tih dokumenata, kao i u njihovo dalje usklađivanje s dostignutim standardima u Europskoj uniji. Nakon ratifikacije Konvencije o pravima osoba s invaliditetom i Fakultativnog protokola uz Konvenciju, 2009. godine očekuju se prva izvješća nadležnih tijela o provedbi Nacionalne strategije o izjednačavanju mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015., u koju su ugrađeni standardi iz Konvencije, što će biti pokazatelj u kojoj je mjeri Konvencija u RH zaživjela u praksi.

MVPEI će aktivno sudjelovati i u radu međuvladinih tijela na području ljudskih prava te u izradi nacionalnih dokumenata i pripadajućih operativnih planova: Povjerenstva VRH za praćenje provedbe Nacionalnog programa za Rome, Vijeća za djecu, Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovanja ljudima, Nacionalnog odbora za međunarodno humanitarno pravo, Nacionalnog povjerenstva za bioetiku na području medicine, Povjerenstva za praćenje provedbe mjera Operativnog plana provedbe Nacionalnome strategije stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva, Savjeta za razvoj civilnog društva, Nacionalnog odbora za provedbu kampanje VE „Svi različiti, svi jednaki“, radnih skupina za izvještavanje prema međunarodnim ugovorima i drugima.

9. Aktivnosti na području multilateralnih gospodarskih odnosa

U okviru regionalnih inicijativa u 2009. godini planira se sudjelovanje u radu zajedničkih tijela CEFTA-e i EFTA-e, na Gospodarskom forumu Srednjoeuropske inicijative i u pripremama gospodarske komponente hrvatskog sudjelovanja u redovitim djelatnostima radnih skupina, na poslovnim konferencijama Podunavske regije u okviru Procesa suradnje u Podunavlju, u forumima gospodarskih komora i na kongresima poduzetnika Jadransko-jonske inicijative te na ministarskim sastancima i radu radnih skupina Organizacije za crnomorsku gospodarsku suradnju.

Sudjelovanje u radu međunarodnih ekonomskih organizacija planirano je u suradnji s nadležnim državnim institucijama i Misijom RH pri UN u Ženevi. Tako je u suradnji s Ministarstvom gospodarstva, rada i poduzetništva predviđeno aktivno sudjelovanje u multilateralnim trgovinskim pregovorima u okviru Svjetske trgovinske organizacije (WTO), jačanje napora za priključenje RH OECD-u kao i praćenje djelovanja RH u različitim programima i inicijativama OECD-a (Centra za suradnju sa zemljama nečlanicama, Vijeća za investicije JIE u kojem je Hrvatska voditelj RS za ljudske potencijale, suradnje s novoosnovanim Uredom OECD-a u Zagrebu te pristupanja Hrvatske u punopravno članstvo Radne skupine za brodogradnju OECD-a). U suradnji s Državnim zavodom za intelektualno vlasništvo i Stalnom misijom RH u Ženevi planira se sudjelovanje u radu Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo. Predviđeno je i sudjelovanje na Godišnjem zasjedanju Europske gospodarske komisije UN-a te redovito praćenje rada ostalih međunarodnih organizacija iz toga područja (UNCTAD, FAO i drugih).

Suradnja s međunarodnim financijskim institucijama nastaviti će se i tijekom 2009. godine. MVPEI će sudjelovati u pripremi i pregovorima s predstavnicima financijskih institucija vezano uz financiranje projekata u RH te će redovito pratiti stanje korištenja postojećih zajmova tih institucija.

10. Konzularna problematika

Plan rada Ministarstva na području konzularnih poslova u segmentima zakonite migracije stranaca i vizne politike bit će i dalje usmjeren na usklađivanje zakonodavstva s pravnom stečevinom i standardima Europske unije te s time povezanim sudjelovanjem u radu Radne skupine Pregovaračkog tima za relevantno poglavlje. S tim u vezi predviđeno je i sudjelovanje u izradi provedbenih propisa iz djelokruga MVPEI te edukacija konzularnih službenika za implementaciju novog zakonodavstva o strancima. Također se planira sudjelovanje u izradi novih Zakona o prebivalištu i boravištu građana te o hrvatskom državljanstvu. MVPEI će i dalje sudjelovati u projektu uvođenja biometrijskih e-putovnica.

U području viznog sustava također se planira donošenje relevantnih pravilnika, potpuno usklađenje hrvatskoga viznog sustava s viznim sustavom EU, priprema službi vanjskih i unutarnjih poslova za

usklađenje viznog sustava, provedba mjera iz Nacionalnog programa za pridruživanje EU za 2009. godinu, uspostava Hrvatskoga viznoga informacijskog sustava (Hrvatska baza podataka o vizama, razvitak sustava IKOS) i priprema za uključivanje u Vizni informacijski sustav EU. Osim toga, planira se i nastavak realizacije projekta uvođenja/postizanja schengenskih standarda u diplomatskim misijama i konzularnim uredima RH u inozemstvu. S nekim državama izvan Europske unije (Ruska Federacija, Turska, Ukrajina, Azerbajdžan, Vijetnam) i državama jugoistočne Europe u području konzularnih poslova planirano je održavanje bilateralnih konzultacija, koje obuhvaćaju i postizanje dogovora o budućem režimu uzajamnih putovanja državljana, te sklapanje sporazuma o uzajamnim putovanjima državljana ili sporazuma o ukidanju viza za nositelje diplomatskih i službenih putovnica.

I u 2009. godini planira se edukacija djelatnika koji se bave konzularnim poslovima, kao i umrežavanje preostalih diplomatsko-konzularnih predstavništava na sustav IKOS-a za konzularne poslove. Do sada je umreženo njih 69 od ukupno 72 inozemna predstavništva.

11. Promocija RH u svijetu kroz kulturu

Sve aktivnosti promidžbe kroz kulturu nastoje Republiku Hrvatsku predstaviti kao privlačnu državu s razvijenom kulturnom djelatnošću te time pridonijeti stvaranju njezine pozitivne slike u državi primateljici. Drugi element je očuvati njezin jedinstveni nacionalni i kulturni identitet.

MVPEI odnosno Samostalni odjel za međunarodnu kulturnu suradnju će u sklopu zajedničke vanjske kulturne politike s Ministarstvom kulture projektima pratiti i realizaciju prioriteta vanjske politike RH – od članstva u EU i NATO-u do regionalne suradnje i drugo. Promidžba kroz kulturu pritom će imati dvije dimenzije: unutar članica EU pratit će se relevantne faze pristupanja Hrvatske EU, a pojačano će se djelovati u državama koje će predsjedati Vijećem EU – u prvoj polovici godine u Češkoj, zatim u Švedskoj.

RH će u 2009. godini biti predstavljena u najširem smislu, ali s osobitim naglaskom na turizmu i kulturnom turizmu, kroz 13 izložbi (od toga je pet novih kao i projekt revije hrvatskih etno motiva na suvremenoj odjeći), 5 koncerata (klasične glazbe i klapskog pjevanja) i filmske projekcije u sklopu Dana hrvatskog filma (u dvanaest predstavništava).

Planirani program za sljedeću godinu:

- Izložba „**Hrvatsko podmorje**“ – održat će se u 9 predstavništava: Bratislavi (travanj-svibanj), Ateni (srpanj), Bernu (srpanj), Los Angelesu, Kuala Lumpuru (jesen), Melbourneu (jesen) Münchenu (jesen)
- 2 izložbe **fotografija Ive Pervana** – 14 predstavništava: Tirana (veljača) Oslo, Milano, Moskva, Kijev, Tel Aviv (svi tijekom proljeća), Buenos Aires, Santiago de Chile, Chicago, Kairo, Budimpešta, Subotica, Dusseldorf, Bern
- Izložba „**Izazov kravate**“ – 10 predstavništava: Washington, Chicago, Melbourn, Ankara,

Kuala Lumpur, Dusseldorf, Kopenhagen (od 7. do 19. rujna), Pečuh (listopad), Budimpešta (studenj), Bruxelles (prosinac)

- Izložba „**Hrvatski svjetionici**“ – 12 predstavništava: Berlin, Subotica, Beograd, Bratislava, Oslo, Trst, Kairo, Tel Aviv, Los Angeles, Brazilija, Santiago de Chile, (Punta Arenas, listopad, za dan hrvatskih iseljenika)
- Izložba „**Hrvatska u svjetlostisku**“ – 3 predstavništva: Berlin, Pariz, Helsinki (rujan ili listopad)
- Izložba „**Hrvatska karikatura**“ – 6 predstavništava: Oslo, Frankfurt, Trst, Ljubljana, Ankara, Tel Aviv
- Izložba „**Split Marulićeva doba**“ – 6 predstavništava: Tokyo, Washington, Chicago, Beč, Frankfurt, Helsinki, Tallin (studenj ili prosinac)
- Izložba „**Hrvatska na povijesnoj panoramskoj fotografiji**“ – 3 predstavništva: Ottawa, Rim, Moskva (jesen)
- Izložba narodnih nošnji „**Hrvatska etno riznica**“ u okviru ili izvan projekta „**Tradicijsko u suvremenom**“ – 14 predstavništava: Ankara, Atena, Solun, Milano (svibanj), Dusseldorf, Frankfurt, Madrid (jesen), Kuala Lumpur, Melbourne, Santiago, Los Angeles, Rim (studenj), Tirana, Subotica, Beograd
- Izložba **dizajnerskih radova Borisa Ljubičića** – 7 predstavništava: Beč (proljeće), Chicago, Pariz, Essen, Dusseldorf, Pečuh, Subotica, Beograd
- Koncert klapa (**Grdelin, Tragos, Fjaka**) – 11 predstavništava: Ankara, Atena, Beč, Kuala Lumpur (svi za Dan državnosti), Melbourne, Bratislava, Prag, Dusseldorf, Frankfurt, Berlin (listopad), Novi sad, Subotica
- Koncert **Zagrebačkog gitarističkog kvarteta** – 12 predstavništava: Bruxelles (proljeće) Sofija, Tirana, Oslo, Helsinki (lipanj) Madrid, Barcelona, Rim, Prag, Brazilija, Istanbul, Frankfurt
- Koncert orguljaša **Maria Perestegija** – 13 predstavništava: Milano (siječanj), Budimpešta, Bruxelles, Ljubljana, Moskva (svi u proljeće), Oslo, Pariz, Washington, Buenos Aires, Dusseldorf, Bern (jesen), Berlin, Pečuh (oba u prosincu)
- Koncert pijanistice **Tamare Jurkić Sviben** – 6 predstavništava: Chicago (8. svibnja Hrvatsko-američki dani – alternacija saksofonisti) Kairo, Santiago de Chile, Berlin (rujan), Bruxelles (jesen), Budimpešta
- Koncert **Zagrebačkog kvarteta saksofona** – 9 predstavništava: Beč (proljeće) Chicago (8. svibnja – Hrvatsko američki dani), Madrid + Barcelona (za Dan državnosti), Budimpešta (lipanj), Subotica, Prag, Haag, Pariz (jesen), New Delhi
- Filmske projekcije (**Dani hrvatskog filma...**) – 12 predstavništava: Prag (Dani europskog filma; Festival u Karlovim Varyma, Febiofest), Brazilija, Buenos Aires, Berlin, Haag, Bruxelles, Pariz, Budimpešta, Kopenhagen, Beograd, New Delhi, Kairo
- Izložbe Ministarstva kulture **Suvremeni hrvatski crtež** – 6 predstavništva: Pretoria (10. 12. 2008. – 26.1.), Johannesburg (veljača), Budimpešta (ožujak) Prag (travanj), Kuala Lumpur (svibanj) Australija (lipanj)
- Izložba „**Suvremeni hrvatski nakit**“ – u Rimu u ožujku.

12. Promocija vanjske politike RH

O vanjskopolitičkim aktivnostima hrvatska javnost će se i dalje redovito informirati priopćenjima, javnim nastupima ministra i drugih dužnosnika Ministarstva, putem internetske stranice i na druge uobičajene načine. Govori hrvatskih diplomatskih predstavnika na različitim međunarodnim konferencijama i drugim skupovima u centrima svjetske politike već su uobičajena aktivnost iz područja javne diplomacije. Godišnjakom MVPEI za prethodnu godinu rezimira se djelatnost cjelokupnog sustava vanjskih poslova. S obzirom da su internetske stranice i Godišnjak publicirani i na engleskom jeziku, na taj se način hrvatska vanjska politika promovira i pred inozemnom javnošću.

12.1. Internetske stranice Ministarstva i diplomatsko-konzularnih predstavništava

Planom rada u 2009. godini predviđa se dovršetak redizajna postojeće internetske stranice MVPEI, budući da sadašnja struktura ne omogućava kvalitetno i jednostavno pretraživanje i pregled sadržaja. I nadalje će se izrađivati i administrirati privremene podstranice vezane uz održavanje međunarodnih konferencija kojima će MVPEI biti organizator. Također će se pripremati i dostavljati sadržaj iz djelokruga rada Ministarstva za potrebe portala „Moja uprava“ što ga je pokrenuo Središnji državni ured za e-Hrvatsku. I u 2009. će se nastaviti izrada i objavljivanje internetskih stranica za diplomatske misije i konzularne urede RH u svijetu koje su razvijene kao podsustav u okviru projekta IKOS. Također će se sudjelovati u planiranju, aktivnom pružanju podrške, održavanju i razvoju već postavljenih internetskih stranica diplomatskih misija i konzularnih ureda RH. Pritom će se za djelatnike u diplomatsko-konzularnim predstavništvima pripremiti posebna obuka za rad na internetskim stranicama.

12.2. Izdavaštvo

Novi informativni materijali o pristupnom procesu RH ili dotiskivanje već postojećih izdanja pripremat će se na osnovi procjene o stanju informiranosti hrvatske javnosti odnosno prema potrebi.

Ministarstvo će uoči Dana diplomacije objaviti Godišnjak/Yearbook za 2008. godinu u kojem će biti zabilježena ostvarenja na području hrvatskih vanjskopolitičkih prioriteta odnosno prezentirati sve aktivnosti sustava vanjskih poslova u navedenoj godini.

Potkraj 2009. godine objavit će se zbornik radova na engleskom jeziku sa stručnog skupa *„Modern European Diplomacy and Diplomatic Training”*, što se predviđa održati u svibnju 2009. u suradnji sa Srednjoeuropskom inicijativom. Priprema se i diplomatski pojmovnik na hrvatskom, engleskom, francuskom i njemačkom jeziku. Tijekom 2009. godine nastavit će se i s razvojem multimedijalnog projekta „Diplomatski odnosi RH i Svete Stolicke”.

13. Skrb o zaposlenicima, njihovo obrazovanje i usavršavanje

Na području pravnog reguliranja odnosa u okviru vanjske politike kao i međusobnih odnosa u sustavu vanjskih poslova planiraju se sljedeći poslovi: pokretanje procedure i donošenje novog Zakona o službi vanjskih poslova te na temelju toga i donošenje podzakonskih akata – tj. Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, diplomatskih misija i konzularnih ureda, Uredbe o plaćama, dodacima i naknadama u službi vanjskih poslova, te Pravilnika o unutarnjem redu Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, diplomatskih misija i konzularnih ureda. Navedeni akti – uredbe i pravilnici usklađivat će se i sa zakonima i uredbama koje će se odnositi na sva tijela državne uprave.

Na području statusnih i radno-pravnih pitanja, u 2009. godinu nastavit će se razvijati postupak praćenja karijernog razvoja djelatnika i provođenje analize poslova radnih mjesta i izrada opisa poslova. Također će se dalje razvijati i baza očevidnika svih zaposlenih djelatnika, s posebnim naglaskom na karijerni razvoj svakoga pojedinog djelatnika. Planira se i razrada osnovne baze podataka po pojedinim područjima kao što su lokalno angažirani djelatnici, zdravstveno osiguranje, školovanje i druga područja za koja postoji potreba vođenja kadrovskih evidencija, a u svrhu donošenja optimalnih odluka kod upravljanja ljudskim potencijalima.

I tijekom 2009. godine planiraju se mnogobrojni programi stručnog usavršavanja djelatnika MVPEI i drugih državnih službenika, ali i inozemnih diplomata kojima su namijenjeni prvenstveno programi vezani uz eurointegracijski proces. U 2008. godini započet će XII. jednogodišnjega stručnog studija koji će trajati do svibnja-lipnja 2009. Kao i do sada, studij sadrži teme iz europskih i euroatlantskih integracija, različite aspekte bilateralnoga i multilateralnoga diplomatskog djelovanja u okviru ostvarivanja vanjskopolitičke strategije RH.

U proljeće 2009. godine, ovisno o interesu, moguće je održavanje dvomjesečnog stručnog diplomatskog tečaja za XIII. generaciju viših profesionalnih diplomata i službenika drugih tijela državne uprave RH. Program će uobičajeno sadržajno biti koncipiran poput jednogodišnjega stručnog diplomatskog studija.

Tijekom godine pripremit će se i dodatni stručni seminari, najčešće u suorganizaciji s inozemnim partnerima:

- Specijalistički obrazovni program Harvard Kennedy School "21st Century Governance: Critical Skills for Leading & Sustaining Innovative Organizations", organizirat će

Diplomatska akademija i Središnji državni ured za upravu RH, uz sufinanciranje Zaklade obitelji Lukšić, u Zagrebu, 22.–25. siječnja, a namijenjen je visokim i višim državnim službenicima RH.

- Trodnevni međunarodni stručni seminar o NATO-u i članstvu RH planira se održati u proljeće 2009. godine, a organizirat će ga Hrvatski alumni klub Fonda za američke studije i Diplomatska akademija.
- U Dubrovniku se od 7. do 9. svibnja planira održati XII. SEI Dubrovački diplomatski forum i to na temu “Moderna europska diplomacija i diplomatsko obrazovanje”, što se tradicionalno realizira u suradnji Diplomatske akademije i Izvršnog tajništva Srednjoeuropske inicijative.
- Od 1. do 14. lipnja planira se održati Dubrovačka diplomatska ljetna škola koja će i ovoga puta biti u funkciji daljnje izgradnje administrativnih kapaciteta RH i drugih zemalja u tranziciji srednje, istočne i jugoistočne Europe, kroz specijalističku obuku iz područja gospodarske diplomacije. Organizator je Diplomatska akademija u suradnji s Veleposlanstvom Kraljevine Danske u RH, što je dio danske tehničke pomoći Hrvatskoj.
- Također u Dubrovniku, od 5. do 9. listopada, održat će se XI. zajednički seminar o procesima europske integracije kojeg Diplomatska akademija tradicionalno organizira u suradnji sa Zakladom Hanns Seidel i Poslijediplomskim središtem Dubrovnik. Seminar je namijenjen mladim diplomatima iz srednje, istočne i jugoistočne Europe.
- Od 20. do 23. listopada, u Dubrovniku, planira se međunarodni frankofonski seminar, na kojem će se raspravljati izabrane teme iz područja europskih integracija. Organizira ga Diplomatska akademija u suradnji s Veleposlanstvom Francuske Republike u RH, ENA-CEES iz Strasbourga i Međunarodnom organizacijom frankofonije, te uz potporu Belgijskog veleposlanstva u RH.
- U suradnji s Međunarodnom organizacijom frankofonije i stručnjacima ENA-CEES iz Strasbourga planiraju održati 3-4 jednodnevna ili dvodnevna stručna seminara za diplomate i druge državne službenike o pojedinim aktualnim pitanjima iz područja EU.

13.1. Pripreme za odlazak rad u inozemstvo

Pripreme diplomatskih i administrativnih službenika za rad u diplomatsko-konzularnim predstavništvima provodit će se grupno i individualno u skladu s Pravilnikom o Diplomatskoj akademiji i savjetničkom ispitu. Pripreme resornih predstavnika za rad u diplomatsko-konzularnim predstavništvima obavljat će se prema specifičnom programu po dostavljenim odlukama. Pripreme šefova diplomatsko-konzularnih predstavništava organiziraju se prema dinamici imenovanja i to kao individualni programi.

Plan i program usavršavanja i učenja stranih jezika usklađuje se sa Zajedničkim europskim referentnim okvirom (CEFRL), a provodit će se prema jezicima i stupnjevima u grupama i individualno za engleski, njemački, francuski, španjolski i talijanski jezik. Grupni tečajevi odvijaju se od rujna do lipnja za svaki stupanj, a nakon provedenoga internog natječaja. Ciljani jezični tečajevi organiziraju se u svrhu usvajanja specifične terminologije. Individualno jezično usavršavanje prilagođeno je specifičnostima djelokruga rada polaznika.

13.2. Knjižnica

U 2009. godini nastavit će se kataloška i sadržajna obrada te nadogradnja popisa knjižnične građe, kao i daljnja informatizacija Knjižnice MVPEI, gdje se kao dodatna vrijednost ističe izrada baze ključnih riječi za lakše pretraživanje i kvalitetnije odgovaranja na tematske upite. Uz izradu plana nabavne politike i provedbu, očekuje se i intenzivnija suradnja s relevantnim knjižnicama, nakladnicima i izdavačima u RH i inozemstvu, a sve radi ispunjavanja uvjeta za funkcionalno djelovanje knjižničarskog servisa diplomata i drugih službenika MVPEI.

14. Organizacijsko-tehnička potpora sustavu vanjskih poslova

I u sljedećoj godini pružat će se podrška radu diplomatsko-konzularnih predstavništava rješavanjem svih materijalno financijskih zahtjeva vezanih uz dolazak na rad djelatnika u inozemstvo ili njihov povratak u domovinu, selidbu, stanovanje, najam poslovnih prostora, nabavu opreme i vozila. Obavljat će se i svi ostali tehničko-komercijalni poslovi vezani uz redovito poslovanje kako Ministarstva tako i diplomatsko-konzularne mreže.

Nakon stavljanja u funkciju i opremanja renoviranog objekt Đorđićeva/Petrinjska, početkom godine planira se objedinjavanje većine službi Ministarstva na jednom mjestu čime će se postići racionalnije i jeftinije poslovanje.

Osim redovitog održavanja diplomatsko-konzularnih objekata u vlasništvu RH, u 2009. godini planira se kupnja uredskog prostora za potrebe Misije RH pri EZ u Bruxellesu. Ovisno o potpisivanju Ugovora o reciprocitetu, moguća je prilagodba prostora Veleposlanstva i rezidencije RH u Moskvi. Planira se adaptacija zgrade koja je Ugovorom između Vlade Crne Gore i Vlade RH Hrvatskoj ustupljena bez naknade za Generalni konzulat RH u Kotoru. Također će se i dalje planirati i raditi na sukcesivnoj zamjeni unajmljenih prostora u inozemstvu za vlasništvo, ovisno o materijalnim mogućnostima ali i o provedbi procesa sukcesije diplomatsko konzularne imovine bivše SFRJ.

Nastavit će se i okončati prilagođavanje prostora diplomatsko-konzularnih predstavništava RH tzv. schengenskim standardima i propisima.

14.1. Informatizacija

Projekt IKOS, Informacijsko-komunikacijski sustav službe vanjskih poslova, bit će prioritarna aktivnost i u narednom razdoblju. Vezano uz zahtjeve Europske unije o uspostavljanju Hrvatske baze o vizama, čija je osnova sustav IKOS, te Projekt uvođenja biometrijskih „e- putovnica“ hrvatskih državljana, potrebno je sustav prilagoditi novim zahtjevima odnosno razviti nove

funkcionalnosti. Također se planiraju i aktivnosti redovitog održavanja sustava na svim lokacijama Ministarstva i u diplomatsko-konzularnim predstavništvima gdje je sustav uveden u ranijim razdobljima, što uključuje i zamjenu te opremanje novom računalnom opremom.

Također se planira redovito održavanje i unaprjeđenje funkcionalnosti ostalih informatizacijskih projekata odnosno pojedinačnih aplikativnih rješenja i informacijskih podsustava sukladno potrebama službe (Kadrovski informacijski sustav, Financijski informacijski sustav, Uredsko poslovanje) radi postizanja informatičke integriranosti te povećanja efikasnosti rada. Planira se i izvršenje obveza Ministarstva u okviru vladinog programa informatizacije tijela državne uprave, odnosno praćenje aktivnosti Središnjeg državnog ureda za e-Hrvatsku. U kontekstu funkcionalnog povezivanja pojedinih informacijskih sustava, nastaviti će se sa standardizacijom informatičkih poslovnih procesa, izradom naputaka i normi za korištenje računalne i informatičke opreme kako u Ministarstvu tako i u diplomatsko-konzularnim predstavništvima.

ABSTRACT

The paper analyzes Croatian foreign policy through the actions of the President of the Republic as a co-creator of foreign policy alongside the Government. The aim of the paper is to place the president's activities in the theoretical framework of public, sports and/or economic diplomacy, observing the number and the topic of the president's official trips to other countries. In parallel, the compatibility of the presidential activity with the Strategic Plan of the MVEP is compared in order to examine cooperation and respect for the Constitution. The conclusion is that Croatian presidents develop a personal diplomatic style, mostly using public diplomacy, and they have chosen the region on which they primarily focus.

Keywords: Croatian foreign policy; Ivo Josipović; Kolinda Grabar Kitarović; Zoran Milanović; diplomatic style